

Sametingets plenum

Møtebok 02/07

Ávjuváргеaidnu 50, N-9730 Kárášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
Telefaks +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Tid: 22.05.07 - 25.05.07

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
013/07	Konstituering
014/07	Sametingsrådets beretning om virksomheten iht Sametingets forretningsorden § 20
015/07	Spørsmål til Sametingsrådet iht Sametingets forretningsorden § 11
016/07	Kunngjøring av nye saker iht Sametingets forretningsorden § 4
017/07	Sametingsrådets likestillingspolitiske redegjørelse
018/07	Sametingets møteplan 2008
019/07	Sametingets reviderte budsjett 2007
020/07	Sametingets tilskuddsstyrets rapport 2006
021/07	St.meld. nr. 21 (2006-2007) Strukturpolitikk for fiskeflåten
022/07	Prinsipper for opplæringen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet - samisk
023/07	Sametingets retningslinjer etter finnmarksloven § 4
024/07	Plan- og bygningsloven
025/07	Finnmarkseiendommens kontrollkomite - oppnevning av nytt medlem
026/07	Endring av hovedavtalen for duodjinæringen
027/07	Reglement for sametingets politiske nivå - revidering

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
22.05.07 kl. 09.00 - 09.20	013/07	3
kl. 09.20 - 14.10	014/07	6
kl. 14.10 - 14.20	015/07	22
kl. 14.20 - 16.45	016/07	25
kl. 16.45 - 17.15	017/07	34
kl. 17.15 - 17.20	018/07	42
23.05.07 kl. 09.05 - 10.10	019/07	44
kl. 10.10 - 11.55	020/07	56
kl. 13.35 - 15.25	021/07	59
kl. 15.25 - 17.50	022/07	69
24.05.07 kl. 09.20 - 11.50	017/07 forst.	34
kl. 11.50 - 16.20	023/07	73
kl. 16.20 - 16.40	024/07	88
kl. 16.40 - 16.55	025/07	93
25.05.07 kl. 09.00 - 09.40	026/07	95
kl. 09.40 - 10.40	027/07	98

Sak 13/07 Konstituering

Saken påbegynt tirsdag 22.05.07, kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter var til stede ved konstitueringen:

1. Magnhild Mathisen	23. Tor Mikalsen
2. Gunn-Britt Retter	24. Hilde Anita Nyvoll
3. Knut Store	25. <i>Ingen vara for Randi A. Skum</i>
4. Marianne Balto	26. Bjarne Store-Jakobsen
5. János Trosten	27. Per-Bjørn Lakselvenes (<i>vara for Lene Hansen</i>)
6. Per-Ivar Henriksen	28. Nanna Thomassen (<i>vara for Ann-Mari Thomassen</i>)
7. Egil Olli	29. Margit Eli A. Oskal (<i>vara for Henrik Eriksen</i>)
8. Terje Tretnes	30. Susanne Amalie Andersen
9. Synnøve Solbakken-Härkönen	31. Kjersti Myrnes Balto
10. Marie Therese N. Aslaksen	32. Arild Pettersen Inga (<i>vara for Vibeke Larsen</i>)
11. Aili Keskitalo	33. Roger Pedersen
12. Per Andersen Bæhr	34. Tone Finnesen
13. Isak Mathis O. Hætta	35. Anders Urheim
14. Klemet Erland Hætta	36. Miriam Paulsen
15. Josef Vedhugnes	37. Jarle Jonassen
16. Olaf Eliassen	38. Sten Erling Jønsson
17. * Bjørg Eli Masternes (<i>vara for Wiebke Synnøve Slåtsveen</i>)	39. Kirsten Appfjell-Eira
18. Per Edvind Varsi	40. Tor Dalseng (<i>vara for Rita-Alise Porsanger</i>)
19. Jon Harald Skum	41. Jørn Are Gaski
20. Toril Bakken	42. Johan Mikkel Sara
21. Terje Balandin (<i>vara for Inger Jørstad</i>)	43. Kirsti Guvsám
22. Stein Are Olsen (<i>vara for Willy Ornebakke</i>)	

*Vararepresentant Bjørg Eli Masternes tiltrådte møtet 24.05.07 kl. 09.00

Innvilgende permisjoner

Permisjoner for hele plenumsmøtet

Representant nr. 17 Wiebke Synnøve Slåtsveen

Representant nr. 21 Inger Jørstad

Representant nr. 22 Willy Ørnebakk
Representant nr. 25 Randi A. Skum
Representant nr. 27 Lene Hansen
Representant nr. 28 Ann-Mari Thomassen
Representant nr. 29 Henrik Eriksen
Representant nr. 32 Vibeke Larsen
Representant nr. 40 Rita-Alise Porsanger

Permisjoner for deler av plenumsmøtet

Representant nr. 13 Isak Mathis O. Hætta 22.05.07
Representant nr. 5. János Trosten 23.05.07 fra kl. 09.00 - 12.00
Representant nr. 39 Kirsten Appfjell-Eira 23.05.07 fra kl. 09.00 - 11.00
Representant nr. 10 Marie Therese N. Aslaksen 23.05.07 fra kl. 15.50 – 18.00 og
24.05.07 fra kl. 13.30 – 17.30
Representant nr. 14 Klemet Erland Hætta 23.05.07 fra kl. 17.30 – 18.00 og 25.05.07
Representant nr. 9 Synnøve Solbakken-Härkönen 24.05.07 kl. 13.30 – 15.00
Representant nr. 41 Jørn Are Gaski 24.05.07 fra kl. 16.00 – 17.30 og 25. 05.07
Representant nr. 42 Johan Mikkel Sara 24.05. og 25.05.07
Representant nr. 20 Toril Bakken 25.05.07
Representant nr. 4 Marianne Balto 25.05.07
Representant nr. 34 Tone Finnesen 25.05.07
Representant nr. 35 Anders Urheim 25.05.07 fra kl. 10.00 – 12.00

Vararepresentanter

Terje Balandin møtte for representant nr. 21. Inger Jørstad
Stein Are Olsen møtte for representant nr.22 Willy Ørnebakk
Per-Bjørn Lakselvnnes møtte for representant nr. 27 Lene Hansen
Nanna Thomassen møtte for representant nr. 28 Ann-Mari Thomassen
Margit Eli A. Oskal møtte for representant nr. 29 Henrik Eriksen
Arild Pettersen Inga møtte for representant nr. 32. Vibeke Larsen
Tor Dalseng møtte for representant nr. 40 Rita-Alise Porsanger
Björg Eli Masternes møtte for representant nr. 17 Wiebke Synnøve Slåtsveen

I Dokumenter

Møteinnkalling av 27.04.07 med forslag til saksliste.

II Forslag og merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Innkalling av 27.04.07 med innstilling til saksliste godkjennes

III Votering

Av 43 representanter var 40 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Møtelederskapets innkalling av 27.04.07 ble enstemmig vedtatt.
- Møtelederskapets forslag til saksliste ble godkjent med 39 mot 1 stemme.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tone Finnesen, saksordfører	
	Jánoš Trosten, forr.orden	
	Jánoš Trosten, forr.orden	

VI Sametingets vedtak

Innkalling av 27.04.07 med innstilling til saksliste godkjennes.

Behandlingen av saken ble avsluttet 22.05.07 kl. 09.20

Sak 14/07

Sametingsrådets beretning om virksomheten

Arkiv

Arkivsaksnr.

07/2030

Saken påbegynt tirsdag 22.05.07 kl. 09.10

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Møter og representasjoner

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget tar Sametingsrådets virksomhetsberetning til orientering.

1 Om virksomheten

Beretningen omfatter Sametingsrådets aktiviteter i perioden 16.02.07 - 11.05.07.

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt 6 møter og behandlet 50 saker. Sametingsrådet vil i denne beretningen omtale flere saker rådet har arbeidet med i perioden.

Som det framgår av vedleggene har Sametingsrådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

Tilsetting av direktør på åremål

Nåværende direktørs åremålsperiode går ut den 31.5.2008. Prosessen med tilsetting av direktør for neste åremålsperiode igangsettes høsten 2007. Sametingsrådet vil fremme saken til første plenumsmøte i 2008.

2. Saksområder

Stortingsmelding om samepolitikken.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har igangsatt arbeidet med en stortingsmelding om samepolitikk. Sametinget har på flere av saksområdene nedenfor gitt innspill til arbeidet med stortingsmeldingen.

Rettigheter

Strukturpolitikk for fiskeflåten

Regjeringen la den 16.03.07 fram stortingsmelding nr. 21 om strukturpolitikk for fiskeflåten. Det ble avholdt to konsultasjoner med Sametinget før meldingen ble lagt fram. Sametingets standpunkter om gjennomføring av struktureringstiltak for båter mellom 11 og 15 meter, videreføring av kondemneringsordningen og tidsavgrensede kvoter på mer enn 15 år ble ikke tatt hensyn til i stortingsmeldingen. Regjeringen har heller ikke foretatt en vurdering av tiltakenes virkninger for samiske fiskerier og da sett i forhold til folkerettslige forpliktelser. Dette på tross av løfter fra statsråden under konsultasjonsmøte 27. februar om å utarbeide et notat i forhold til dette. Sametingsrådet mener at konsultasjonene mellom Sametinget og regjeringen ikke var sluttført.

Arbeidet med nordisk samekonvensjon

Sametinget deltar i administrativ arbeidsgruppe med medlemmer fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justisdepartementet, Utenriksdepartementet og Sametinget. Arbeidsgruppen vurderer konvensjonsforslaget med hensyn til nasjonal rett og folkeretten. Det ventes at rapporten fra arbeidsgruppen foreligger i begynnelsen av juli 2007.

Sametingspresident Aili Keskitalo deltok på seminar i Stockholm 02. - 03.05.07 om forslaget til nordisk samekonvensjon. Seminaret ble arrangert av Raoul Wallenberg-instituttet i samarbeid med Justisdepartementet i Finland, Arbeids- og inkluderingsdepartementet i Norge og Jordbruksdepartementet i Sverige.

Reindriftsloven

Sametingspresident Aili Keskitalo og rådsmedlem Jarle Jonassen har den 26.03.07 hatt møte i Alta med Stortingets næringskomité om ny reindriftslov. Sametingsrådet beklaget den manglende oppfølging av konsultasjonsavtalen i utarbeidelsen av lovforslaget. Det ble videre gitt uttrykk for at om reindriftsloven skal fungere etter hensikten, må den ha legitimitet i reindrifta selv og i det samiske samfunnet. Rådet framhevet at loven klart må stadfeste at ILO-konvensjon nr. 169 har forrang framfor reindriftsloven og at det må foreligge et bunnfradrag ved reintallsreduksjon. Sametingsrådet mener det må fattes et vedtak der Stortinget ber regjeringen om å foreta en utredning av den framtidige organiseringen av reindriftsforvaltningen. Sametingsrådet har bedt om ytterligere møter med komiteen.

Oppfølging av finnmarksloven

Det har den 03.02.07 vært et administrativt konsultasjonsmøte om forskriftene til Finnmarks-kommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark. Det ble oppnådd enighet, og forskriften er fastsatt av Justisdepartementet. På møte mellom sametingspresidenten og justisministeren den 18.04.07 var det enighet om at Justisdepartementet sender brev til brukerrepresentanter i Finnmark, hvor det bes om innspill på kriterier som bør vurderes vektlagt ved oppnevning av kommisjonen. Det er enighet om at det skal konsulteres om oppnevningen av kommisjonen. Sametingsrådet er opptatt av at dette kan skje så raskt som mulig, slik at kommisjonen har mulighet til å etablere seg fra årsskifte 2007-2008.

Konsultasjoner om mineralloven og havressursloven

Det har vært avholdt tre konsultasjonsmøter om ny minerallov (31.01, 27.02 og 11.05.07), hvorav ett har vært på politisk nivå. Konsultasjonsprosessen har så langt vært ryddig og Sametinget er gitt nødvendig informasjon fra Nærings- og handelsdepartementet. Departementet har imidlertid vist liten

vilje til bevegelse for å imøtekomme Sametingets forventninger. Egil Olli fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe deltok på møtet på politisk nivå og blir av rådet løpende involvert i arbeidet.

Det har den 19.03.07 vært avholdt innledende konsultasjonsmøte med Fiskeri- og kystdepartementet om ny havressurslov. Fiskeri- og kystdepartementet har gitt uttrykk for at de tar sikte på at det skal fremmes en Ot.prp. om ny havressurslov i siste statsråd før sommeren. Fiskeri- og kystdepartementet har signalisert at de ikke akter å vurdere eller ta stilling til urfolksspørsmål i sitt lovframlegg. Begrunnelsen er at dette vil innebære at de foregriper Kystfiskeutvalget sin utredning. Sametinget har gitt uttrykk for at det vanskelig kan aksepteres at det fremmes en ny ressurslov, som er så sentral for samisk kultur og næringsutøvelse, uten at urfolksretten er vurdert.

Samerettsutvalget

På møte med justisminister Knut Storberget den 18.04.07 ba sametingspresidenten om at det ble avsatt nødvendige ressurser for fullverdig informasjon om Samerettsutvalgets utredning når den avgis senere i år. Dette for å legge til rette for at utvalgets forslag kan diskuteres. Justisministeren var enig i dette, men hvordan dette skal gjøres må en komme tilbake til.

Sametinget formelle stilling og budsjettprosedyrer

Den administrative arbeidsgruppen om Sametingets formelle stilling og budsjettprosedyrer overleverte sin rapport til statsråd Bjarne Håkon Hansen og sametingspresident Aili Keskitalo den 27.04.07. Arbeidsgruppen har hatt medlemmer fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justisdepartementet og Sametinget. Den 17.04.07 var det møte mellom sametingspresidenten og arbeids- og inkluderingsministeren for å etablere enighet om oppfølgingen av rapportens forslag. Det tas sikte på å få i stand en avtale om budsjettprosedyrer før sommeren 2007. Avtalen vil bli forelagt Sametingets plenum for behandling. Når det gjelder forslag om Sametingets formelle stilling, vil dette bli egen sak til plenum i september.

Likestilling

SÁMIS - Nordisk samisk likestillingskonferanse

Nordisk samisk likestillingskonferanse, SÁMIS, ble arrangert i Oslo 19. og 20.04.07. Konferansen ble formelt åpnet av sametingspresidentene i Sverige, Norge og Finland og av likestillingsministeren i Norge. Konferansens målsetting var å innlemme samisk likestillingsarbeid i det etablerte nordiske samarbeidet ved å belyse situasjonen med hensyn til likestilling og kjønnsrelaterte spørsmål i de samiske samfunn. Dette ble gjort ved å se på ulike samfunnsforhold i samiske samfunn spesielt – og urfolkssamfunn generelt – i et kjønnsperspektiv. Konferansen hadde deltakere fra Norge, Sverige og Finland, samt urfolksrepresentanter fra Grønland og Nordvest-Russland.

Sametinget i Norge hadde hovedansvar for konferansen, mens SNF-Samisk KvinneForum hadde prosjektledelse.

Statistikk

Møte med Statistisk sentralbyrå (SSB)

Sametinget og Nordisk samisk institutt hadde den 23.04.07 møte med Statistisk sentralbyrå i Oslo. Tema for møtet var det videre arbeidet med utarbeidelse av samisk statistikk.

Valgordningen

Rapport fra fagutvalget for utredning av valgordningen

Sametingets fagutvalg for utredning av valgordningen overleverte rapport den 10.04.07 til Sametingsrådet. Rapporten er sendt ut på høring. Høringsfristen er satt til 20.06.07.

Miljø- og kulturvern

Konsultasjoner om verneplaner

Sametinget har vært i flere konsultasjoner om oppstart av nye verneplaner og om forvaltning av nasjonalparker. Det har vært gjennomført konsultasjon med Direktoratet for naturforvaltning den 18.04.07 i Tromsø om fastsetting av forvaltningsmyndigheten for Varangerhalvøya og Seiland nasjonalparker. Partene ble ikke enige om organiseringen av forvaltningsmyndigheten.

Det har vært konsultasjoner med Fylkesmannen i Troms om forvaltningsplanarbeidet for Reisa nasjonalpark. Med Fylkesmannen i Finnmark har det vært konsultasjoner om oppstart av utvidelse av Øvre Ánarjohkka nasjonalpark, Goahhteluoppal nasjonalpark, verneplan for myrer og våtmarker, arbeid med forvaltningsplanen for Stabbursdalen nasjonalpark og forvaltningsplaner for Varangerhalvøya og Seiland nasjonalparker.

Sametinget har flere saker til vurdering etter retningslinjer for vern. Blant disse er forvaltningsplaner for Lyngsalpan landskapsverneområde, Øvre Pasvik nasjonalpark/landskapsverneområde, Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Lierne nasjonalpark.

Kultur

Idrett

Ved fordelingen av overskuddet til Norsk Tipping til idrettsformål i 2007, ble det i statsråd den 27.04.07 avsatt 500 000 kroner til samisk idrett. Tilskuddet vil bli overført Sametinget. Sametingsrådet vil sørge for at den videre fordelingen vil skje i tråd med de vilkår Kultur- og kirke departementet har satt for tilskuddet.

Film

Rådsmedlem Terje Tretnes deltok den 04.04.07 på et miniseminar i regi av Samisk filmfestival om etableringen av et samisk filmsenter i Kautokeino og om hva innholdet i dette fremtidige filmsenteret skal være. På seminaret deltok representanter både fra filmbransjen og fra ulike filminstitusjoner og offentlige institusjoner.

På seminaret kom det frem at Kautokeino kommune den 30.03.07 stiftet aksjeselskapet "Internasjonalt samisk filmsenter AS". En tar sikte på å avholde generalforsamling for senteret i juni 2007.

Sametingsrådet tar sikte på, i nærmeste fremtid, å avholde felles drøftingsmøte med Finnmark fylkeskommune, Kautokeino kommune og Samisk filmforbund om det videre arbeidet med etableringen av et samisk filmsenter.

Samarbeid mellom Sametinget og ABM-utvikling

Visepresident Johan Mikkel Sara har hatt møte den 01.03.07 med ABM-utvikling. ABM-utvikling har lang erfaring og faglig tyngde innenfor fagfeltene bibliotek og museum. Sametinget ønsker derfor å etablere faste årlige møter med ABM-utvikling. Saker som ble diskutert på møtet, var faglige og økonomiske sider ved museumsreformen, bibliotekreformen, samisk språk i nasjonale databaser og internett, det kulturelle mangfoldsåret i 2008 og immateriell kulturarv. Neste møte med ABM-utvikling er planlagt i oktober.

Bibliotekreformen

Sametinget har gitt høringsuttalelse til Kirke- og kulturdepartementet om Bibliotekreform 2014. Samisk bibliotekjeneste er nesten ikke berørt i høringsutkastet, og Sametinget har bedt om at dette omtales i eget avsnitt.

I høringsuttalelsen sier Sametinget bl.a. at det forventes at regjeringens politikk og tiltak for samisk bibliotekjeneste, blir beskrevet særskilt. Videre har Sametinget påpekt at det er en nasjonal oppgave å bygge opp et tilfredsstillende bibliotektilbud til den samiske befolkningen, og at dette ansvaret må den norske stat forvalte i dialog med Sametinget. Det er behov for et eget samisk kompetanse-utviklingsprogram som tar hensyn til de lokale behovene innenfor et samisk perspektiv og geografisk område. Det samiske må gis en naturlig plass i bibliotekene og alle landets bibliotek må ha et likeverdig tilbud til samiske brukere som en del av det kulturelle mangfoldet. Det må utvikles støtte for samiske tegn i dataverktøyene i alle biblioteksystemene som er i bruk i Norge. Sametinget har også påpekt at innkjøpsordning for samisk litteratur er et viktig tiltak både i forhold til å sikre økt omsetning av samisk litteratur og en minimumssamling av samisk litteratur i bibliotekene.

Østsamisk museum

Sametingsrådet hadde møte med Østsamisk museum under rådsmøtet i Varangerbotn den 22.03.07. Østsamisk museum orienterte om status i byggeprosessen. Byggeprosjektet har vært ute på anbud, og de venter nå på resultatet av denne. Både Sametingsrådet og Østsamisk museum forventer byggestart i løpet av sommeren 2007. Andre saker som ble diskutert, var driftstilskudd for 2008, grunnsteinnedleggelse og framtidig organisering av museet.

Forvaltningsansvaret for Sør-Varanger museum

Visepresident Johan Mikkel Sara har den 22.03.07 vært i møte med Kultur- og kirke departementet (KKD) om forvaltningsansvaret for Sør-Varanger museum. Med på møtet var også Sør-Varanger kommune og Finnmark fylkeskommune. Tema for møtet var de prinsipielle sidene ved KKD's avgjørelse om at Sør-Varanger museum ikke skal overføres til Sametingets forvaltning.

Språk

Visepresident Johan Mikkel Sara deltok i Tana på den årlige språksentersamlingen den 22.03.07. Neste års språksentersamling blir lagt til Aajege språksenter i Røros.

Visepresident Johan Mikkel Sara var den 21.02.07 i Lavangen og holdt et informasjonsmøte med kommunestyret. Tema var rettigheter og plikter for kommuner som er med i forvaltningsområdet for sameloven.

Visepresident Johan Mikkel Sara holdt et drøftingsmøte med Sametingets språkstyre den 30.03.07 hvor Samefolkets fond og retningslinjer for tospråklighetsmidler var tema.

Barn og unge

Troms fylkeskommunes ungdomskonferanse

Sametingsrepresentant Susanne A. Andersen frembrakte hilsningsord på vegne av Sametinget ved åpningen av Troms fylkeskommunes ungdomskonferanse 21.- 23. februar på Finnsnes.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Rådsmedlem Ann Mari Thomassen har hatt møte med Sametingets ungdomspolitiske utvalg den 18.04.07. SUPU orienterte om noen av sakene de arbeider med i 2007, blant annet oppfølging av ungdomskonferansen 2006, planer om å etablere kontakt med ungdomsutvalget ved Sametinget i Sverige, arbeid i ulike råd/utvalg SUPU er med i, ungdomskonferansen 2007, budsjettet 2008 og andre fortløpende saker.

Opplæring

Barnehage

Sametinget har avholdt årlig nettverksmøte 06.- 07.03.07 i Alta for språkmedarbeidere i samiske barnehager. Tema var språkarbeid i barnehagen. Det var 20 deltakere fra Finnmark og Troms. Møtet er en møteplass og kompetanseheving for ansatte i samiske barnehager. Barnehageansatte i samiske barnehager har behov for slike møteplasser, da de her får delt erfaringer, drøftet ulike problemstillinger og får nye ideer til eget videre arbeid i barnehagen. Det ble ytret ønske om flere nettverksmøter i året, dette fordi det nå går altfor lang tid før neste møte.

Sametinget har koordinert arbeidet med oversettelse av rammeplan for barnehagen til nordsamisk og trykking av denne. Den nordsamiske versjonen er ventet ferdigstilt i mai/juni i år og vil da bli distribuert til samiske barnehager.

Barne- og likestillingsdepartementet planlegger i samarbeid med Sametinget "Samisk oppvekstkonferanse" i Tromsø 18.-19. juni 2007. Konferansen vil sette søkelys på ulike sider ved det å vokse opp med samisk identitet og tilhørighet til samisk kultur i dag. Målgruppen er de som tilrettelegger og yter tjenester og tilbud rettet mot samiske barn og unge og kommunepolitikere og ansatte hos fylkesmennene og i fylkeskommunene.

Søknadsfrist for særskilt tilskudd til samiske barnehager var 1. februar. Sametinget har avholdt møter med noen av søkerkommunene. Bakgrunnen for møtene var at noen av søknadene var ufullstendige og at Sametinget ønsker dialog med kommunene og barnehagene om tilbudet i samisk språk og kultur i barnehagene. Sametinget har gitt veiledning til både samiske og norske barnehager, blant annet til søknad om tilskudd, barnehagens innhold og samisktalende ansatte.

Sametinget har deltatt i nettverk for barnehager i nord sammen med fylkesmennene i de fem nordligste fylkene. Implementering av rammeplanen og kompetanseutvikling i barnehagesektoren var noen av temaene.

Samisk høyskole har utført kompetansekartlegging i samiske barnehager på oppdrag fra Sametinget. Sametinget samarbeider med Kunnskapsdepartementet, Samisk høyskole og aktuelle fylkesmenn om det videre arbeidet med kompetanseutvikling i barnehagesektoren.

Grunnskolen

Sametinget har fastsatt Læreplan i fordypning i samisk i mars 2007. Læreplan i samisk som førstespråk og Læreplan i samisk som andrespråk er oversatt til nord- lule- og sørsamisk.

Videregående opplæring

Sametinget har vedtatt forskrift til læreplan for reindrift Vg2 i mars 2007.

Forslag til læreplaner i design og duodji/duodje/duedtie Vg2, samisk musikk og scene, samisk visuell kultur og samisk historie og samfunn er bearbeidet etter høring. Sametinget har hatt møte med Utdanningsdirektoratet i mai 2007 for å vurdere om læreplanene er innenfor rammer fastsatt av departementet.

Forslag til parallelle likeverdige læreplaner i geografi, religion og etikk, samfunnsfag og historie er bearbeidet etter høring og sendt til Utdanningsdirektoratet i januar og februar 2007. Sametinget har hatt møte med Kunnskapsdepartementet (KD) i mai 2007. Det forventes at disse læreplanene gjøres til gjenstand for endelig konsultasjon før sommerferien.

Sametinget deltar i arbeidet med samisk innhold i forskrifter til nasjonale læreplaner for fagopplæring i arbeidslivet/Vg3 i skole.

Sametinget har gjort vedtak om etablering av nye læreplaner for særskilte samiske fag og endringer vedrørende duodjifaget. Det er sendt brev til KD i februar 2007, der man ber om at departementet innplasserer de nye fagene i tilbudsstrukturen, foretar en deling av duodjifaget i Vg3/opplæring i bedrift og åpner for kryssløp.

Sametinget deltar i felles arbeidsgruppe med Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet om fremtidig tilknytningsform for statens samiske videregående skoler og reindriftsskole.

Sametinget har tatt initiativ overfor Kunnskapsdepartementet for revisjon av opplæringslovens kapittel 6 Samisk opplæring.

Høyere utdanning

Høyere utdanning var deltema på konferanse om sørsamisk opplæring 28.-28. mars i Trondheim. Fra Sametinget deltok rådsmedlem Jarle Jonassen. Sametinget har bedt om et møte med politisk ledelse i KD for å drøfte tiltak for rekruttering til sørsamiske studier.

Forskning

Sametinget ble i brev av 28.02.07 fra Norges forskningsråd invitert til å foreslå kandidater til ny sammensetning av de tre divisjonsstyrene. Sametinget har i brev av 19.04.07 foreslått professor Bjørnar Olsen, Universitetet i Tromsø, administrativ leder Else Grete Broderstad, Universitetet i Tromsø, førsteamanuensis Asta Balto, Samisk høyskole og førsteamanuensis Nils Øivind Helander, Samisk høyskole.

Næringsutvikling

Jordbruksavtalen 2007

Sametingsrådet fremmet innspill til jordbruksavtalen overfor Landbruksdepartementet i møte den 27.03.07. I innspillet la Sametingsrådet vekt på at jordbruket har stor betydning for bosettingen og

sysselsettingen i samiske områder. Sametinget foreslo å heve grensen for arealtilskudd fra 200 til 300 mål. Samiske områder har behov for større arealer enn i sørlige områder som følge av den korte vekstsesongen. Det fører til at arealbehovet pr dyr er nær dobbelt så stort i Nord-Norge som i Sør-Norge. Sametinget ønsker videre å avvikle privat omsetning av melkekvoter, eventuelt at prisen på privatomsatte kvoter begrenses til samme pris som for kjøp av statlige kvoter. Sametingsrådet foreslår å øke prisen på lammekjøtt for å øke produksjonen i sjøsamiske områder.

Sametingsrådet ved rådsmedlem Ann Mari Thomassen deltok den 15.03.07 på seminar på Gratangsfjellet hotell om samisk båtbygging og båtbruk. Arrangør var Nordnorsk fartøyvernssenter og Båtmuseum

Forsanvatn kraftverk

Sametinget har i brev av 06.03.07 til Olje- og energidepartementet gitt uttrykk for at en vanskelig kan akseptere utbyggingen av Forsanvatn kraftverk i Hamarøy og Steigen kommune etter de foreliggende utbyggingsalternativer. Utbyggingsplanene vil endre driftsmønsteret og svekke driftsgrunnlaget til reindrifta i området i en slik grad at det vil gå ut over antall driftsenheter. Det er grunn til å mene at en utbygging som planlagt vil krenke de folkerettslige forpliktelsene etter FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Det er berammet konsultasjonsmøte med Olje- og energidepartementet 11.05.07.

Verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner og satsning på samisk reiseliv

Sametingspresident Aili Keskitalo og rådsmedlem Jarle Jonassen har den 26.04.07 hatt konsultasjonsmøte med Arbeids- og inkluderingsdepartementet om et verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner. Fra AID deltok statssekretær Berit Oskal Eira. Partene er enige om å videreføre arbeidet med programmet, der også satsningen på samisk reiseliv inkluderes.

Evaluering av Samisk utviklingsfond

Det er inngått kontrakt med en ekstern utreder om evaluering av Samisk utviklingsfond. Evalueringen skal slutføres innen 31.12.07.

Sel

Høsten 2006 vedtok Europaparlamentet en deklarasjon som går ut på å forby import av selprodukter i EU-land. Årsaken er blant annet påstander om inhumane fangstmetoder.

Det positive er at EU-kommisjonen i januar i år har uttrykt at de ikke kommer til å lage et forbud mot import av selprodukter. EU-kommisjonen ønsker å undersøke om selbestanden er bærekraftig nok til å bli beskattet, og om fangst av sel foregår på en inhuman måte.

Sametingsrådet ser at et slikt forbud kan få konsekvenser for samisk fangst og fiskeri. Saken er tatt opp på møte 27.02.07 med daværende konstituert Fiskeri- og kystminister Dag Terje Andersen.

Rovvilt

Rådsmedlem Jarle Jonassen har den 09.03.07 hatt møte med reinbeitedistriktene i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, og Sametingets representant i rovviltnemnda i region 6. Formålet med møtet var å drøfte de rovviltproblemene regionen står overfor og hvordan Sametingets representasjon i nemnda kan brukes til å fremme reindriftas syn i rovviltforvaltninga.

Sametinget oppnevner et av fem medlemmer til de fire rovviltnemndene der det er samiske næringsinteresser. Sametingets representant i rovviltnemnd 5, Hedmark, har frasagt seg sitt verv i nemnda. Sametingsrådet vil snart oppnevne et nytt medlem. Nemndas virketid er perioden 2005 - 2009.

Helse og sosial

Tildeling av prosjektmidler

Sametinget disponerer midler til oppfølging av regjeringens handlingsplan for helse og sosialtjenester til den samiske befolkning, "Mangfold og likeverd". Midlene blir i hovedsak tildelt helse- og sosialprosjekter etter søknad. Sametinget har i denne perioden tildelt prosjektmidler for kr 2 155 000.

Videre oppfølging av arbeidet rundt "Barnas hus"

Sametinget har fulgt opp arbeidet rundt prosjektet "Barnas Hus", som omhandler en ny avhørsmodell av barn som har vært utsatt for overgrep. Sametinget har i møte med justisministeren den 18.04.07 påpekt viktigheten av at samiske barns behov og rettsikkerhet ivaretas og sikres i dette arbeidet. Det er bedt om at det legges til rette for et tilsvarende tilbud for samiske barn og unge som har blitt utsatt for vold og overgrep.

Sametinget viste til at samiske barn som har vært utsatt for overgrep har rett og krav på et likeverdig hjelpetilbud på lik linje med øvrige barn. Dette forutsetter at hjelpetilbudet til samiske barn bygger på samisk språk og kultur, og at hjelpeinstansene og rettsystemet har den nødvendige kompetanse til å ivareta samiske barn. Sametinget viste videre til at i helsevesenet er det en erkjennelse av at samiske barn har behov og rett til å bli møtt med utgangspunkt i samisk språk og kultur. Ut fra den erkjennelsen er det etablert egne barne- og ungdomspsykiatriske hjelpeinstanser og familiebehandlingsenheter hvor det er kompetanse i samisk språk og kultur, og hvor pasienter kan snakke samisk med behandlere. Denne kompetansen må være tilgjengelig for alle samiske barn i landet, og ivaretas i konseptet "Barnas hus".

Desentralisering av spesialisthelsetjenesten.

Sametingsrådet har merket seg at sak vedrørende "Desentralisering av spesialisthelsetjenesten" ble behandlet som sak i helse Nord RHF i løpet av 2006. I forkant ble det gjort en vurdering av hvilke behov som er viktig å ta hensyn til som grunnlag for desentralisering av tjenesten. I den forbindelse påpeker Helse Nord at dette arbeidet må sees i et helhetlig perspektiv. Samiske pasienters rett og behov til en likeverdig helsetjeneste, eller Helse Nord's ansvar ovenfor samiske pasienter, ble ikke tatt med i vurderingen. I etterkant av dette er det laget en plan for bruk av avtalespesialister. I denne planen er også vurdering av samiske pasienters behov utelatt.

Størstedelen av samiske pasienter mottar helsetjenester fra Helse Nord RHF. Slik Sametinget ser det, er ikke desentralisering av spesialisthelsetjenesten vurdert i en helhetlig sammenheng, da samiske pasienters rett og behov ikke er vurdert i planene. Dette får konsekvenser for de samiske pasientene, som opplever at deres behov ikke blir sett og ivaretatt.

Sametingsrådet har derfor etterspurt hvordan Helse Nord som ansvarlig helseforetak, vil ivareta og sikre samiske pasienters rettigheter og behov i desentralisering av spesialisthelsetjenesten.

Regional utvikling

Samarbeidsavtalene

Det avholdes årlige møter på administrativt og politisk nivå som en oppfølging av alle samarbeidsavtalene med fylkeskommunene. Den 11.04.07 ble det avholdt administrative møter angående samarbeidsavtalene med fylkeskommunene i sørsamisk område og med Nordland fylkeskommune.

Rådsmedlem Jarle Jonassen deltok den 03.05.07 på møte på Røros med fylkeskommunene i sørsamisk område. Tema for møtet var oppfølging av samarbeidsavtalen mellom Sametinget og fylkeskommunene. På møtet ble status for handlingsplanen diskutert, og partene ble enige om å prioritere følgende saker:

1. Språkutviklingsprogrammet – utvikling og finansiering (statsansvar)
2. Samisk innhold i den videregående skole - kunnskap om samisk kultur og historie
3. Skolenettverk
4. Rovvilt – se på hvordan man i fellesskap kan gjøre noe.

Grenseoverskridende arbeid

Nordområdespørsmål

Rådsmedlem Terje Tretnes og politisk rådgiver Geir Tommy Pedersen har i Karasjok 06.03.07 hatt møte med en delegasjon ledet av rapportør Sinikka Bohlin i Nordisk Råds presidium for den nordlige dimensjon og forholdet til Nordvest Russland. Bohlin er også representant i den svenske Riksdagen, og medlem av den arktiske parlamentariske komité. Sametinget informerte om sin helse- og kulturpolitikk og om det arktiske arbeidet når det gjelder næringsliv og nordområdeutvikling, herunder utvinning av mineraler, olje og gass. Arbeidet med Nordisk samekonvensjon ble også drøftet.

Sametingspresident Aili Keskitalo deltok på møte i kontaktforumet mellom Utenriksdepartementet og nordnorske myndigheter i Bodø den 15.03.07. Møtet ble ledet av utenriksminister Jonas Gahr Støre. Det ble blant annet drøftet de felles innsatsområder som regjeringens nordområdestrategi og Sametingets melding om internasjonale satsningsområder inneholder. Fra Sametingets side ble arbeidet med et pilotprosjekt rettet mot urfolks tradisjonelle kunnskaper særlig vektlagt. Nettverkssamarbeid og Arktisk Råd var også blant temaene som ble drøftet på møtet.

Et av de halvårlige kontaktmøtene mellom Sametingets president og statssekretær Liv Monica Bargem Stubholt i Utenriksdepartementet ble avholdt den 19.03.07. Møtet fulgte opp temaene som var drøftet med utenriksministeren den 15.03.07.

Sametingets president har holdt et innlegg om den menneskelige dimensjonen i Det internasjonale polaråret på et seminar i Sveriges Riksdag i Stockholm den 18.04.07. Seminaret ble arrangert av den svenske delegasjonen i Nordisk Råd og omhandlet det Internationella Polaråret 2007-2008 i Sverige. Den svenske regjeringen redegjorde for sin nordområdepolitikk og klimapolitikk under seminaret.

Arktisk samarbeid

Samisk parlamentarisk råd var representert ved Eva Jejlid på ”The Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region” (Arktisk parlamentarisk komité, SCPAR) sitt møte i Brussel

den 28.02.07. Hovedtemaet var en ny politikk for Nordlig Dimensjon, og forberedelser til etablering av parlamentarisk forum for Nordlig Dimensjon.

Sametinget var representert i Norges delegasjon under det første møtet i Senior Arctic Official (SAO). Møtet var på embetsnivå under norsk formannskap i Tromsø 12. - 13.04.07. Samerådet var også representert på møtet i sin rolle som permanent deltaker i Arktisk Råd. SAO-møtet var en del av oppfølgingsarbeidet til det norske formannskapsprogrammet og det mandatet som ble gitt av ministrene under ministermøtet i Salekhard i Russland i oktober 2006.

Samisk Parlamentarisk råd

Samisk parlamentarisk råd (SPR) har avholdt møte i Trondheim 5.-6.03.07. Fra Sametinget i Norge deltok Aili Keskitalo, Magnhild Mathisen, Kirsti Guvsám, Jarle Jonassen, Synnøve Solbakken-Härkönen og Sten Erling Jønsson.

Saker som ble behandlet var blant annet urfolk i utformingen av ny nordområdepolitikk, endring av SPRs arbeidsorden, innkjøpsordning for samisk skjønnlitteratur og OL 2018. Aili Keskitalo ble valgt som president i SPR for de neste 16 måneder. Samisk parlamentarisk råds likestillingspris ble delt ut. Risten Rauna Magga fikk Samisk parlamentarisk råds likestillingspris.

FNs permanente forum for urfolk - forberedelse

Den 26. - 27.03.07 ble "The Arctic Workshop on Indigenous Peoples' Territories, Lands and Natural Resources" avholdt i København. Deltakere under The Arctic Workshop var representanter for regjeringene i Danmark, Norge og Sverige, sametingene i Finland, Norge og Sverige, Grønlands hjemmestyre, Samerådet og The Inuit Circumpolar Council (ICC). Det ble vedtatt en felles rapport som er oversendt FN, og som vil inngå som et av grunnlagsdokumentene i Permanent Forums behandling av dette temaet på sin 6. sesjon 14. - 25.05.07. Sametingets president og visepresident deltok under arbeidsgruppens møte.

Urfolk i bistand

Politisk rådgiver Torbjørn Urfjell i Utenriksdepartementet besøkte Sametinget i Karasjok den 15.03.07. Tema for møtet var urfolk i bistand og det videre arbeidet med dette spørsmålet. Fra Sametinget deltok rådsmedlem Terje Tretnes og politisk rådgiver Geir Tommy Pedersen.

Sametingsrådets oppfølging av nye saker kunngjort på plenum februar, sak 04/07

Forslag 1: Arealinngrep i sørsamisk reinbeiteområde

Reindriften opplever til stadighet å bli fortrent fra sentrale reinbeiteområder på bekostning av øvrige samfunnsmessige interesser. Tap av reinbeiteland er den største trusselen for fremtidig samisk reindriften.

Det er et kjent faktum at utbygginger, slik som vannkraftutbygging i Voengel Njaarke, får konsekvenser for områder langt utover reinbeitedistriktets grenser, samt kan medføre endringer i distriktenes driftsmønstre. Sametingsrådet har forståelse for at reinbeitedistriktet Voengel Njaarke opplever det som urettferdig at det nye barmarksbeitet, som var argumentasjonen for å realisere vannkraftutbygging 1976, fratras ved distriktsinndeling i 1991. Distriktsinndeling innenfor det regulerte reinbeiteområdet gjennomføres av Statens reindriftsforvaltning og reindriften styringsorganer, Sametingsrådet har på et prinsipielt grunnlag ikke ønsket å involvere seg i disse prosessene.

Sametinget behandler jevnlig arealsaker der reindriftens interesser er truet (skytefelt, hyttefelt, vindmølleparker og andre arealsaker der Sametinget har forvaltningsmyndighet i henhold til kulturminneloven). I saker der Sametingsrådet ser at reindriften har sentrale beiter i planområdet, er det viktig å gjøre kjent at inngrepet vil få konsekvenser for videre næringsvirksomhet av en næring som er av særlig betydning for samisk språk, kultur og samfunnsliv. Nye inngrep i reindriftens arealer bør gjøres på grunnlag av en helhetlig konsekvensutredning som i sum viser alle tidligere inngrep, eksisterende/ planlagte anlegg, virksomhet og forstyrrelser. Dette er viktig for å få en helhetlig oversikt over utviklingstendensen og den reelle arealsituasjonen i reindriften.

Sametingsrådets holdning er at dersom en eller flere driftsenheter må avvike på grunn av inngrep i reinbeitedistriktet, så er dette ikke i tråd med Grunnloven og de folkerettslige konvensjoner Norge er bundet av. I likhet med forslagsstillerne, er rådet enig i at større inngrep ikke skal utføres all den tid rettighetsforholdene ikke er avklart. Innstillingen til Samerettsutvalget del II foreligger til høsten 2007.

Sametinget forslås en tydeligere rolle i den nye plan- og bygningsloven enn tidligere. Dersom Sametinget får utvidet innsigelsesmyndighet (ikke bare i saker om samiske kulturminner, men også samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv generelt) samt kapasitet til oppfølging av denne, vil Sametinget kunne bidra til vern av reindriftenes reinbeiteområder i større grad enn tidligere. Sametinget har i sin behandling av plan- og bygningsloven lagt til grunn at eventuelle sluttbehandlinger i departementet av arealplaner der Sametinget har reist innsigelse skjer i henhold til prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Den nye plan- og bygningsloven vil tidligst bli behandlet i Stortinget høsten 2007.

Rådet vil presisere at det forutsettes at de nye oppgavene som følger av ny plan- og bygningslov følges opp med en budsjettmessig styrking av Sametinget. Skal Sametinget ha forutsetning for å være en reell konsultasjonspart og deltaker i den offentligrettslige arealforvaltningen i henhold til ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 6 og 15, må den administrative og faglige kapasiteten styrkes vesentlig. På bakgrunn av Sametingets nye rolle i arealforvaltningen og på bakgrunn økende press på reindriftenes allerede begrensede beitearealer, vil Sametingsrådet vurdere å utarbeide en overordnet arealpolitikk for Sametinget. Rådet vil komme nærmere inn på dette i forbindelse med den miljøpolitiske redegjørelsen til høsten.

Når det gjelder den konkrete problemstillingen fra representant Kirsten Appfjell-Eira om NSBs virksomhet i reinbeiteområde vises det til rådets svar til NSRs samarbeidsgruppe under forslag 5.

Forslag 2: Sametingets innflytelse på duodjiavtalen

Forhandlingene om en næringsavtale i duodji starter 15. august hvert år, og skal være avsluttet 01. oktober. Plenum har vedtatt en hovedavtale mellom Sametinget og duodjiorganisasjonene; Sámiid duodji og Duojáriid ealahussearvi, som regulerer disse forhandlingene. I hovedavtalens § 4 heter det at organisasjonene hver kan oppnevne to medlemmer og Sametinget fire medlemmer. Det betyr at forhandlingsutvalget består av åtte personer. Sametingets forhandlingsutvalg forholder seg til de politiske mål og vedtak som Sametinget har vedtatt. Sluttprotokollen skal godkjennes av plenum som vanligvis skjer i november. I forbindelse med de årlige budsjettbehandlinger settes det føringer for bruken av midler også for duodjinæringen. Plenum behandler i tillegg rapport om Tilskuddsstyrets virksomhet i mai måned. For øvrig har Sametingsrådet løpende kontakt med Sametingets forhandlingsutvalg både før og under forhandlingene. Etter Sametingsrådets syn vil det ikke være hensiktsmessig at plenum skal binde Sametingets forhandlingsutvalg under forhandlingene om en næringsavtale i duodji.

Forslag 3: Finansiering av leirskoletilbud for samiske elever må finne sin løsning.

Leirskole er en del av grunnskoleopplæringen og er forankret i opplæringsloven. Kommunene får tilskudd til leirskoleopplæring. Formålet med tilskuddet er å stimulere kommunene til å gi alle elever ett leirskoleopphold i løpet av skoletida, men kommunene er ikke forpliktet til å gi leirskoleopphold. Etter opplæringsloven § 2-3 første ledd, kan en del av undervisningstiden brukes til leirskoleopplæring.

Sametinget ser at det er behov for en leirskole som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur, spesielt etter innføringen av Kunnskapsløftet. En samisk leirskole vil være en viktig arena for samisk språk for elever som har samiskopplæring, men vil også kunne bidra til at kompetansemålene med samisk innhold i de nasjonale læreplanene oppfylles.

Sametingsrådet vil be om et møte med politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet, hvor blant annet dette temaet blir berørt.

Forslag 4: Sameskolen i Lavangen

Sametinget har ikke mandat til å treffe tiltak overfor enkeltskoler. Sametinget har derfor sendt en henvendelse til Fylkesmannen i Troms med spørsmål om det er grunn til bekymring for fremtiden for sameskolen i Lavangen, om det er gjennomført tiltak for å opprettholde sameskolen og om samiske elever i distriktet har et godt skoletilbud.

I henvendelsen går det også fram at vi gjerne vil motta innspill på hva Sametinget kan bidra med i denne sammenheng, spesielt med tanke på bevaring og revitalisering av samisk språk.

Forslag 5: Påkjørsel av rein på Nordlands- og Rørosbanen

Sametingsrådet deler NSR's samarbeidsgruppes bekymring over at mange rein og elg blir påkjørt av tog uten at dyrene sikres en rask og human avliving. Dyrevernslovens § 2 er en generell bestemmelse som pålegger alle om å fare vel med alle dyr slik at de ikke trenger å lide i utrensmål. Dyrevernslovens § 6 pålegger mennesker en handlingsplikt når det påtreffes dyr som av ulike årsaker er skadd, sykt eller hjelpeløs. Videre pålegger § 9 at avliving skal foretas på en måte som gjør at dyr ikke kommer i fare for å lide i utrensmål.

Sametinget har rettet en henvendelse til Jernbaneverket, der vi ber om at det snarlig etableres en permanent ordning som sikrer at dyr raskt blir innhentet og avlivet ved påkjørsel.

Rådet er kjent med at kommunikasjonen mellom reindriften, Jernbaneverket og NSB baseres mest på tilfeldige og enkeltvis henvendelser. Dette er kritikkverdig, særlig med tanke på at Jernbaneverket har hatt sin virksomhet i reindriftsamiske områder siden 1864, da strekningen Trondheim - Støren sto ferdig, og fra 1940 da Nordlandsbanen ble etablert. Det vil være i alles interesse å ha en forpliktende arena der man drøfter utfordringer som oppstår ved sambruk av samme områder, og særlig drøfter tiltak som forebygger økonomiske tap for begge parter, ivaretar dyrevernhensyn og sikkerhetsrutiner. I henvendelsen til Jernbaneverket ber Sametinget om at det etableres et samarbeidsforum der aktuelle aktører fra Jernbaneverket, NSB og reindriften jevnlig møtes og drøfter de utfordringene jernbanelinja medfører for reindriften.

Forslag 6: Laks- og ørretkonsesjoner i Musken, Hellmofjorden, Tysfjord kommune

På grunn av stor arbeidsmengde på fiskerisiden har Sametinget denne vinteren sett det som nødvendig å prioritere arbeidet med stortingsmeldinger. Dette gjelder stortingsmelding om strukturvirkemidler for fiskeflåten og stortingsmelding om kongekrabben. Førstnevnte

stortingsmelding er på sakskartet til dette plenum. Når det gjelder laks- og ørretkonsesjoner i Musken har Sametinget begynt å se på saken og det vil bli arbeidet videre med saken i tiden fremover.

Forslag 7: Samisk utviklingsfond – endring av regelverk

Det er etablert en arbeidsgruppe for revisjon av retningslinjer for søkerbaserte tilskuddsordninger i Sametinget. Denne arbeidsgruppa har lagt frem for Sametingsrådet et forslag til skisse for ny forvaltningsmodell for Sametingets søkerbaserte tilskuddsvirksomhet. Hovedhensikten med en ny modell er å forenkle og samordne regelverket, å oppfylle Bestemmelsene om statlig tilskuddsforvaltning, kapittel 6, samt å bidra til bedre politisk styring av virkemiddelbruken. Målsettingen er at arbeidet skal være ferdigstilt i løpet av 2007 og at et nytt regelverk skal være operativt fra 01.01.08. I tillegg pågår en ekstern evaluering av Samisk utviklingsfond. Evalueringen skal slutføres innen 31.12.07.

Så lenge disse arbeidene pågår er det ikke hensiktsmessig å gjøre endringer i retningslinjene til Samisk utviklingsfond. Når disse arbeidene er ferdigstilte vil Sametinget ha et godt grunnlag til å vurdere slike endringer, og plenum vil få muligheten til å diskutere temaet ved en senere anledning.

Forslag 8: Samerettsutvalget - oppfordring til å følge utarbeidet modell

Fra Sametingsrådets side har vi gitt uttrykk for at det etter vårt syn vil være naturlig at Samerettsutvalget følger opp arbeidet som ble gjort av det forrige Samerettsutvalget samt at det arbeides med de områder som var omfattet av Samerettsutvalgets lovforslag i 1997, men som ikke kom med i finnmarksloven i denne omgang. Eksempler på slike aktuelle områder er rettigheter til fiske og andre marine ressurser, mineralutvinning og behovet for tilpasninger eller endringer av annet lovverk.

Det framkommer av Samerettsutvalgets mandat at det skal ta sikte på å identifisere de aktuelle områdene i samsvar med ILO 169 artikkel 14 nr. 2. Det er imidlertid grunn til å ha forståelse for at det for et tidsavgrenset arbeid som Samerettsutvalget representerer ikke vil være mulig å foreta en fullstendig og tilstrekkelig detaljert identifisering av kollektive og individuelle eiendoms- og bruksrettigheter i hele det samiske området utenfor Finnmark. Finnmarkslovens modell med kommisjon og domstol bør derfor danne et godt utgangspunkt for identifisering av samiske rettigheter.

Sametingsrådet ser det ikke som naturlig å søke og direkte påvirke Samerettsutvalget i sitt arbeid. Utvalget arbeider ut fra et klart mandat med flere representanter oppnevnt av Sametinget. Rådet forutsetter derfor at Samerettsutvalget er kjent med rapporten fra arbeidsgruppen for bruk og vern i Tysfjord-Hellemo, og at den går inn som en del av deres vurderingsmateriale. Rådet oppfordrer de som representerer direkte berørte interesser og som har innspill om å ta direkte kontakt for å formidle sine synspunkter til utvalget.

Forslag 9: Styrking av retten til opplæring på samisk.

Sametingets administrasjon har senest tatt opp spørsmålet knyttet til revisjon av opplæringsloven kapittel 6 om samisk opplæring, på konsultasjonsmøte med departementene 25.04.07.

Fra Sametingets side ble det vist til at Sametinget gjentatte ganger og i flere sammenhenger har bedt om en revisjon av flere av bestemmelsene i opplæringslovens kapittel 6. Det ble vist til de aktuelle delene av Sametingsrådets politiske program for 2006 - 2009, uttalelser under plenumsbehandlinger og uttalelser fra flere av Sametingets representanter.

Sametingsrådet vil be om et møte med politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet hvor blant annet individuell rett til opplæring i og på samisk, uavhengig av bosted, rett til opplæring etter et samisk utdanningsprogram i grunnskole og videregående opplæring og andre aktuelle temaer om samiskopplæringen, blir tatt opp.

III Votering

Av 43 representanter var 40 til stede. Det ble ikke votert over denne saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Aili Keskitalo, saksordfører	Anders Urheim Sten Erling Jønsson
Aili Keskitalo	
2 Egil Olli	Aili Keskitalo János Trosten Olaf Eliassen
Egil Olli	
3 Roger Pedersen	Aili Keskitalo Terje Tretnes
4 Anders Urheim Anders Urheim	Aili Keskitalo
5 Olaf Eliassen	
	Per Edvin Varsi Terje Tretnes Egil Olli
Olaf Eliassen	
6 János Trosten	
7 Toril Bakken Egil Olli, forr.orden	
8 Kirsten Appfjell-Eira	
9 Marianne Balto	
10 Johan Mikkel Sara	
11 Per Andersen Bæhr	
12 Synnøve Solbakken-Härkönen	
13 Hilde Anita Nyvoll	
14 Klemet Erland Hætta	
15 Per Edvin Varsi	
16 Susanne Amalie Andersen	
17 Jørn Are Gaski	
18 Gunn-Britt Retter	
19 Magnhild Mathisen	

20	Terje Tretnes
21	Jarle Jonassen
22	Marie Therese Aslaksen
23	Arild Pettersen Inga
24	Per Andersen Bæhr
25	Tor Mikalsen
26	Marianne Balto
27	Klemet Erland Hætta
28	Johan Mikkel Sara
29	Terje Tretnes
30	Egil Olli
31	Anders Urheim
32	Aili Keskitalo, saksordfører

VI Sametingets vedtak

Sametingsrådets beretning tas til orientering.

Saken ble avsluttet 22.05.07 kl. 14.10

Sak 15/07

Spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11

Arkiv

Arkivsaksnr.

07/2031

Saken påbegynt tirsdag 22.05.07 kl.14.10

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
	15.05.07	Representant Hilde Anita Nyvoll, Aps sametingsgruppe	Klimautfordringene

II Forslag og merknader

Spørsmål 1, representant Hilde Anita Nyvoll, Aps sametingsgruppe

Klimautfordringene

Samisk næringsutøvelse og kultur står nært knyttet til naturen.. Verden står overfor store miljøutfordringer og klimaendringer.

FNs klimapanel konkluderer at det er overveiende sannsynlig at menneskeskapt utslipp av klimagasser har bidratt vesentlig til den observerte klimaendringen. Urfolk er de første som merker konsekvensene av dette.

Sametinget kan være med på å bidra til økt forståelse, engasjement og motivasjon til å være med og redusere klimautslipp.

Sametingets årsmelding for 2006 utdyper ikke klimautfordringene noe spesielt til tross for viktigheten av dette.

Mine spørsmål til sametingsrådet er:

Hva vil Sametinget gjøre i forhold til dette?

Hvilket fokus vil Sametinget ha på miljø- og klimaendringsproblematikken i tiden fremover?

Sametingsrådet svar på spørsmål

2007 har så langt vært det året der klimaendringer har preget nyhetsbildet i alle deler av verden. Denne oppmerksomheten omkring årsaker og konsekvenser av disse endringene har ført til at klimaspørsmål nå står høyt på den politiske dagsorden.

Det er helt riktig slik representant Hilde Anita Nyvoll fremstiller de globale klimautfordringene. Urfolk er særdeles sårbar for klimaendringer ettersom urfolks kultur og levesett er nøye tilpasset naturen. I tillegg er Arktis en region som gjennomgår de raskeste og kraftigste klimaendringene på jorden. FNs klimapanel viser i sine utredninger til flere klimamodeller som gir 40 % høyere

oppvarming i Arktis vinterstid enn det globale gjennomsnittet. Klimautfordringene angår oss samer i aller høyeste grad, og da skal naturligvis Sametinget være en aktør i klimapolitikken.

Klimaendringer var ett av temaene som Sametingspresidenten tok opp i sin første nyttårstale i 2006. Dette perspektivet har blitt fulgt opp i Sametingsrådets politiske styringsdokumenter, både i det politiske programmet for 2006-2009, men særlig i meldingen om internasjonale satsningsområder. Her har klima et eget kapittel med særskilte prioriterte tiltak. Sametingsrådet jobber kontinuerlig med disse tiltakene og vi vil fortsette med det for vi ser at arbeidet gir resultater. Sametingsrådet registrerer nå en tendens til at summen av urfolkernes innsats medfører at urfolksperspektivet er bedre inkludert i utredninger, dokumenter, forskning, informasjon og annet som omfatter klimautfordringene.

Klimaproblemet er komplisert og det er begrenset hva samene som et lite folk, og Sametinget med sine begrensede ressurser kan utrette. Vi kan ikke redde verden alene, men vi skal bidra med vårt. Det er de industrialiserte statene som må ta hovedansvaret. De største utslippene av klimagasser per person finner vi i rike industrialiserte land som Norge, EU-landene og USA. Sametingsrådet mener at internasjonalt miljøvernssamarbeid er den eneste løsningen for å møte de utfordringene som klimaendringer medfører. Nøkkelen til å lykkes er at verdens mest folkerike stater enes om bindende avtaler.

Sametingsrådet tar til etterretning at klimautfordringene bør omtales spesifikt i framtidige årsmeldinger. I 2006 årsmeldingen kommer klimaperspektivet mer indirekte inn i kapitlene som omhandler samarbeid på internasjonalt nivå. Sametingsrådet har hatt en aktiv dialog om temaet med særlig Utenriksdepartementet med henblikk på utarbeidelsen av Regjeringens nordområdestrategi og det arbeidet som foregår i Arktisk Råd. Dette arbeidet blir selvsagt fulgt opp fra vår side i tiden fremover.

Jeg benytter også anledningen til å reklamere for Verdens miljøverndags internasjonale klimakonferanse som finner sted i Tromsø den 4. og 5. juni. Denne klimakonferansen er et godt eksempel på hvordan Sametinget kan arbeide for å påvirke situasjonen. Her har vi bidratt til at urfolksperspektivet er innarbeidet i programmet og Sametingspresidenten har avtalt et eget møte med direktøren for FNs miljøvernprogram for å drøfte de klimautfordringene som urfolk står ovenfor. I tillegg benytter vi også anledningen til å påvirke andre innflytelsesrike personer som deltar i programmet.

III Votering

Av 43 representanter var 40 til stede.

- Det ble ikke votert over denne saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Hilde Anita Nyvoll	
2	Johan Mikkel Sara	
3	Hilde Anita Nyvoll	
4	Johan Mikkel Sara	

Behandlingen av saken ble avsluttet 22.05.07 kl. 14.20

Sak 16/07 Kunngjøring av nye saker

Arkiv

Arkivsaksnr.

07/2032

Saken påbegynt tirsdag 22.02.07 kl. 14.20

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	21.05.07	Representant Marianne Balto, APs sametingsgruppe	Opprett et nordsamisk frihandelsområde!
2	21.05.07	Representant Jánoš Trosten, Čielga Sámi Jietna	Prosjektet "Fjellrev i Finnmark"
3	21.05.07	Representant Toril Bakken, Finnmarkslista	Revisjonsplikt for små foretak
4	21.05.07	Representant Toril Bakken, Finnmarkslista	Helhetlig næringspolitikk - behov for samisk næringsplan
5	21.05.07	Representant Synnøve Solbakken-Härkönen, NSRs samarbeidsgruppe	Samisk lærernetverk
6	21.05.07	Representant Kjersti Myrnes Balto, NSRs samarbeidsgruppe	Manglende ressurser, læremidler og kartleggingsprøver på samisk
7	21.05.07	Representant Tor Mikalsen, NSRs samarbeidsgruppe	Miljømelding
8	21.05.07	Representant Klemet Erland Hætta, NSRs samarbeidsgruppe	Verneplanprosesser i samiske områder
9	21.05.07	Representant Anders Urheim, Samisk sosialdemokratisk parti	Konsultasjonsordninger med Stortingets komiteer
10	21.05.07	Representant Anders Urheim, Samisk sosialdemokratisk parti	Revurdering av reindriftsavtalen

II Forslag og merknader

Forslag 1, representant Marianne Balto, APs sametingsgruppe

Opprett et nordsamisk frihandelsområde!

Sametingsrådet anmodes om å utrede opprettelse av nordsamisk frihandelsområde.

Kommunene i den nordligste del av finsk lappland og spesielt kommunene på norsk side av grensen har flere ting til felles. De tilhører kjerneområdet for samisk kultur og bosetning på Nordkalotten med lange tradisjoner innen reindrift, jordbruk og utmarkshøsting. Og de bebor et område som er rikt på mineralske ressurser.

Grensene i tidligere tider la ingen særlig hindring for handels- og kulturutveksling. Man utviklet et økonomisk og kulturelt fellesskap på tvers av landegrensene. Språket var levende og lokalsamfunn

opplevde positiv utvikling. Også den kvensk - finske kultur kunne bestå fordi båndene over landegrensene var inntakt.

Flere storpolitiske beslutninger i det forrige århundre har i sum bidratt til at både samer og kvener på Nordkalotten har mistet mye av kontakten med hverandre. Følelsen av samhörighet over landegrensene er svekket. Likeså har næringsvirksomhet og handel i og mellom kommunene i de samiske kjerneområdene blitt svekket. Grovt sett er det snart bare masseturisme som er i vekst på finsk side, mens vi på norsk side har bygd ut en sterk offentlig sektor og samiske institusjoner. Tradisjonelle næringer har tapt terreng. Selv om unntak finnes, så er situasjonen på begge sider av grensen at de fleste småbedrifter sliter med lav omsetning og svak lønnsomhet. Store, ofte multinasjonale selskaper, utkonkurrerer lokalproduserte varer og tjenester. For lokale bedrifter på begge sider av grensen virker toll og manglende samordning av avgiftssystemet negativt. Det er fordyrende og byråkratisk. Dette er en ulempe som kommer i tillegg til lange avstander, spredt befolkning, lange vintre osv.. Resultatet er at sysselsettingen og folketallet synker i de fleste grensekommunene. Den samiske kultur svekkes.

I dag kan det registreres en økt interesse for samhandel mellom bedrifter i grensekommune. Man innser at man har felles interesser og at en kan dra nytte av hverandres kompetanse. Vi tror ikke det er nok med små justeringer i den praktiske handelspolitikken, for å få snudd den hittil negative utvikling. Det må en mer grunnleggende forandring til.

Vi vil derfor foreslå at det opprettes et ”nordsamisk frihandelsområde”. I første omgang som et grenseoverskridende særtiltak, gjerne som et prøveprosjekt, hvor tre – fire av de nordligste kommunene i Lappland (Utsjok, Inari, Sodankylä og Enontekiö) og Karasjok, Kautokeino, Tana, Nesseby og Porsanger på norsk side bør innlemmes.

Målet må være:

- å øke verdiskapingen gjennom bedriftssamarbeid, handel og økt lokal produksjon av varer og tjenester.
- at alle lokalproduserte varer som omsettes innenfor dette området ikke skal belastes med toll eller med merverdi- eller investeringsavgift.
- en felles og noe lavere bedriftsbeskatning for bedrifter med tilhørighet i området.
- å forbedre ordningen med gode investeringstilskudd og låneordninger, slik at vi kan oppleve etableringer istedenfor avvikling.
- å øke næringsaktiviteten, dette krever nødvendige forbedringer i infrastrukturen. Det vil være en varig investering for nasjonalstatene.

Et argument imot opprettelse av et frihandelsområde kan være at Finland og Norge vil få mindre inntekter (skatt og avgift). Vi tror ikke det vil skje. Når flere arbeidsplasser skapes, vil flere betale skatt. Vi vil få færre innbyggere på sosial- eller ledighetstrygd. Disse utgiftene som i dag er betydelige for flere grensekommuner, vil gå ned.

En annen anmerkning kan være at dette ikke lar seg gjennomføre i praksis. Vi tror heller at det vil stå mer på myndighetenes vilje. For det aller viktigste er at vi med et ”nordsamisk frihandelsområde” kan forbedre forbindelsene både mellomfolkelig og næringsmessig. Det må vel sies å samsvare med dagens nordområdepolitikk og de samepolitiske målsettinger om næringsutvikling i de samiske bosettingsområder.

Forslag 2, representant János Trosten, Čielga Sámi Jietna

Prosjektet "Fjellrev i Finnmark"

UiTø har i samarbeid med NINA, SNO og Direktoratet for naturforvaltning (DNF) gjennom prosjektet "Fjellrev i Finnmark" forsøkt å bevare den sterkt truede fjellrevbestanden på Varangerhalvøya i Øst-Finnmark. Informasjon om prosjektet finnes på: ecosystem-finnmark.com Selv om prosjektet nå først og fremst gjennomføres på Varangerhalvøya, så er prosjektet et nasjonalt tiltak og har et nasjonalt formål. Fjellrevbestanden er særdeles svak og hvis den skal kunne bevares i fremtiden så må det igangsettes spesielle tiltak. Prosjektet «Fjellrev i Finnmark» er et slikt tiltak og resultatene hittil har vært svært oppløftende. Fjellrevbestanden har vokst mye siden prosjektet startet i 2004 og fram til nå. Dessverre skal prosjektet antakeligvis avsluttes i år. Prosjektet gjennomføres sentralt i det samiske området og Sametinget må fremlegge krav for Miljøverndepartementet om at prosjektet må viderefinsieres, slik at prosjektet ikke blir avsluttet i år.

Forslag 3, representant Toril Bakken, Finnmarkslista

Revisjonsplikt for små foretak

Et nytt lovutvalg ble oppnevnt i statsråd fredag 11. mai 2007. Utvalget skal blant annet se på revisjonsplikten for aksjeselskap og vurdere om disse selskapene kan bli fritatt for denne plikten. Våre nordiske naboland har enten innført, eller er i ferd med å innføre, unntak for revisjonsplikt for de minste aksjeselskapene.

I dag har små aksjeselskap med en ansatt samme plikt til revisjon av sine regnskaper, som de store norske konsernene med både hundre og tusener av ansatte. Dette har blant annet ført til et stort antall NUF-selskap (norskregistrerte utenlandske foretak), fordi man i mange land utenfor Norge slipper denne revisjonsplikten når man har under 5 millioner i omsetning.

I Norge har vi mer enn 270 000 såkalte mikrobedrifter, dvs bedrifter med under 5 ansatte. Dette utgjør 85% av alle bedriftene i Norge (tall fra 2004). I distriktene i nordområdene er tallene enda større – her er de aller fleste bedrifter mikrobedrifter, og svært mange av dem bedrifter med en til to ansatte. Det private næringsliv er svært viktig i distriktene og spesielt i nordområdene, da det bidrar til opprettholdelse av arbeidsplasser, skoler, butikker og tradisjonelt levesett og kultur.

Revisjonsplikten koster mye penger for den enkelte bedrift, samtidig som det er svært tidkrevende arbeid for selskap med få ansatte. Det er rent økonomisk svært tøft å drive en liten bedrift, spesielt i distriktene hvor man er langt unna de store kundegruppene. Når man i tillegg har et svært byråkratisk, fordyrende og strengt regelverk, vil dette føre til færre bedriftsetableringer enn man ellers ville hatt. Mange velger også å opprette enkeltmannsforetak. Dette er risikofyllt, siden ens egen privatøkonomi og bedriftens økonomi rent juridisk ikke er adskilt.

Småbedrifter har ofte lav margin mellom kostnader og inntekter, og en enkel og oversiktlig økonomi. Noen bedrifter bruker autorisert regnskapsfører, mens andre fører regnskapet selv. For disse små selskapene er dette fullverdig og gir god oversikt over økonomien, samtidig som man sparer ressurser, og kan konsentrere seg om sin hovedgesjeft, nemlig skape arbeidsplasser og tjene penger.

Utvalget som nå er satt ned, består hovedsakelig av interessene til revisorer, autoriserte regnskapsførere og myndigheter, mens småbedrifter som sliter med skjemaveldet og revisjonsplikten til daglig, ikke er invitert inn i utvalget. Vi er redd dette ikke kommer til å gi et rettfærdig og fornuftig resultat for alle småbedrifter i distriktene. En konsekvens kan være at man tar vekk revisjonsplikten for aksjeselskaper med mindre enn 5 millioner i omsetning, samtidig som man påbyr de samme småselskapene å bruke autorisert regnskapsfører. I så fall er man akkurat like langt, og vil fortsatt være påtvunget en kostnad som ikke gir annet utbytte enn økte kostnader.

Vi ber Sametinget om å følge opp saken, og belyse de ulike utfordringer mikro- og småskala bedrifter har i forhold til revisjonsplikten, og ta dette opp med finansdepartementet, som har oppnevnt utvalget. En oppmykning hvor man slipper revisjonsplikt og ikke påtvinges autorisert regnskapsfører, vil gjøre det enklere å eie og drive bedrift i distriktene, og vil sikre fortsatt levedyktige samfunn.

Forslag 4, representant Toril Bakken, Finnmarkslista

Helhetlig næringspolitikk - behov for samisk næringsplan

Næringslivet og Sametingets arbeid med samiske næringer.

Et sterkt og levende privat næringsliv er selve livsnerven i samfunnet, spesielt i distriktene. I de samiske områdene vil levesettet og kulturen bli svært skadelidende om man ikke bidrar til et sterkt næringsliv. Mange av de samiske næringsformene er nært knyttet opp til naturen, som f eks utmarksnæring (reindrift, innlandsfiske, børsanking, urte- og soppsanking), duodji, fjordfiske, gårdsdrift, kunst og turisme. Språk, levesett, kultur og bosetningsmønster har alltid vært nært knyttet opp til utnytting av naturressurser og det næringslivet som finnes. Gjennom ulike naturnæringer gir man folk i nordområdene mulighet til å videreføre gamle tradisjoner i ny form, og dermed skape et nytt og moderne, bærekraftig samfunn.

Sametingsrådet arbeider med en melding om utmarksnæring, og man har tidligere utarbeidet retningslinjer for tilskudd til kunstnere og duodji-utøvere. I tillegg er det nedfelt flere steder ulike næringspolitiske retninger, blant annet gjennom Sametingets budsjett. Sametinget gir også uttalelser til ulike stortingsmeldinger, senest under dette plenum hvor vi skal gjøre vedtak med tanke på regjeringens strukturmelding for fiskeflåten. Sametinget bevilger også egne penger via Sametingets budsjett, og via retningslinjer og midler delegert til Sametingets tilskuddstyre. Samtidig ønsker man blant annet Motorferdselloven og dens konsekvenser. Retningslinjer for endret bruk av utmark vil få store konsekvenser for ulike samiske aktørers mulighet til å utvikle sine naturnæringer, siden noen her forfordes fremfor andre.

Mangel på helhetlig politikk gir store negative konsekvenser

Totalt sett gir dette et stort og komplisert bilde av den samiske næringspolitiske siden. Her er fullstendig mangel på helhetlig politikk, og det er vanskelig for den samiske og norske befolkningen å holde seg orientert om Sametingets næringspolitiske mål og hvilke områder man prioriterer. Det gir også lite langsiktighet. Man klarer ikke å påvirke til en langsiktig satsing, hvor samiske næringer får vedvarende fokus og bedre rammebetingelser over tid. Dette har gitt uheldige konsekvenser for den samiske befolkningen:

1. Man klarer ikke ovenfor nasjonale myndigheter å prioritere noen hovedsatsingsområder for en fremtidig og levedyktig næringspolitikk. Dermed har man heller ikke argumentasjon for å bedre rammebetingelsene og få økte bevillinger til samisk næringsutvikling.
2. Den uoversiktelige situasjonen gjør at Sametinget diskriminerer sine egne næringer, og prioriterer ikke å rette opp i dette. Man gir noen samiske næringer lavere verdi enn andre. Det er for eksempel en nærmest øredøvende taushet med tanke på utmarksnæringer for fastboende, og man har heller ikke gjort mye for fjordfiskere. Dette strider mot befolkningens oppfatning av eget levesett – mange mener sametinget er helt fraværende i næringspolitiske saker som angår den store massen av befolkning i distriktene.
3. Man tør heller ikke mene noe om konfliktområder hvor enkelte samiske næringer tar seg til rette, og overkjører alle andre i sin streben etter å beskytte egen bedrift eller næring, eller øke på bekostning av andre. Dette er viktige områder, hvor det er behov for sterke, klare og overordnede synspunkt fra Sametingets side.

4. Det diskrimineres også ut fra kjønn. Det er så mye enklere å snakke om, og prioritere de mer ”maskuline” næringsformer (jakt, fiske), mens de mer ”feminine” næringer (bærsanking, urtesanking, sopp etc) knapt nok nevnes.
5. Den samiske befolkningen får ingen oversikt over Sametingets prioriteringer, og man kan derfor miste viktige nyetableringer. Så lenge folk ser at samiske myndigheter ikke vil prioritere naturnæringer, er det svært lite motiverende å engasjere seg i denne type næring.

Samisk Næringsplan

Det er stor mangel på helhetlig næringspolitikk på Sametinget. Så lenge man ikke har en helhetlig næringspolitikk, vil diskrimineringen fortsette, og man vil fortsatt ha en kaotisk politikk, som endrer seg etter hvilke stortingsmeldinger man skal uttale seg om, eller hva som tilfeldigvis er på dagsorden.

De samiske samfunn er tjent med å ha en klar, langsiktig og helhetlig næringspolitikk, som gir utvetydige føringer for hvilke næringer man ønsker å satse på, på kort og lang sikt. Målet må være å utvikle og sikre trygge, nyskapende og levedyktige arbeidsplasser med fokus på vår spesielle levemåte i nordområdene. Vi ber derfor Sametinget starte arbeidet med å utarbeide en samisk næringsplan.

Forslag 5, representant Synnøve Solbakken-Härkönen, NSRs samarbeidsgruppe

SAMISK LÆRERNETTVERK

I forbindelse med Kunnskapsløftet er det avsatt betydelige midler til kompetanseheving blant lærere. Det er skoleeiers ansvar å sørge for kompetanseheving. De samiske lærerne har fått sin kompetanseheving på grunnlag av det norske kunnskapsløftet. Kompetanseheving på grunnlag av Kunnskapsløftet – Samisk er lite prioritert. Midler som er avsatt til kompetanseheving er fordelt til skoleeiere, og det er få tilbud om kurs innenfor Kunnskapsløftet – Samisk. I prinsipper for opplæring i læreplanverket Kunnskapsløftet – Samisk, som er satt opp som sak til dette plenumet, kommer det klart fram at det er skoleeiers ansvar å se til at samiske lærere får kompetanse innen samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Det er behov for å opprette et eget nettverk for samiske lærere. Formålet med nettverket vil være å koordinere kompetansehevingen og arrangere kurs for samiske lærere og skoleeiere fra barneskolenivå til videregående skole, og inkludere både det nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske området. Nettverket burde også ha en egen internettside. Samiske pedagoger mangler et slikt møtested. Det er mange skoler som kun har en eller noen få samisklærere, og de har få muligheter for utveksling av ideer og tanker med andre samisklærere om utfordringene rundt samiskopplæringen og om læremidler de selv har utviklet.

Vi vil foreslå at Sametinget i samarbeid med skoleeierne innen forvaltningsområdet for samisk språk utreder hvordan opprettelse og finansiering av et slikt nettverk for samiske lærere og skoleeiere kan utføres.

Forslag 6, representant Kjersti Myrnes Balto, NSRs samarbeidsgruppe

Manglende ressurser, læremidler og kartleggingsprøver på samisk

Kunnskapsløftet er innført. Konverteringsressursen er avviklet. Det finnes fortsatt ikke et eneste samisk læremiddel tilpasset de nye læreplanene under kunnskapsløftet. Det finnes heller ikke oppdaterte kartleggingsprøver på samisk. Kartleggingsprøver er hjemmemidler som f.eks kartlegger eventuelle problemer for enkeltelever i leseferdigheter. Det samiske skriftspråket er forholdsvis lite synlig, og for skoleverket oppleves det som om skolen har

hovedansvar for å synliggjøre det samiske skriftspråket ovenfor elevene. Lærere i skoler som følger samisk læreplan har mangedobbel belastning. De mangler både læremidler og hjelpemidler til å kartlegge kunnskapsnivået men det er likevel ikke avsatt ekstra ressurser for å tilpasse undervisningen. Samisk som undervisningsspråk kan utvikle seg til en byrde for både skoleeiere, ansatte og elever, og berørte parter i skoleverket karakteriserer situasjonen som en nasjonal skandale.

NSR samarbeidsgruppe er sterkt bekymret for utvikling av den samiske skolen og ber Sametinget arbeide for at det straks settes inn statlige ressurser for å skape en likeverdig skolesituasjon for samiske elever.

Forslag 7, representant Tor Mikalsen, NSRs samarbeidsgruppe

Miljømelding

Forverring i det lokale og globale miljøet er en av de største utfordringer samer og urfolk generelt står over for.

En alvorlig utvikling er at industri og transport skaper klimaforandringer som gir store problemer for urfolk både i arktis og i tropiske områder. Et annet økende problem er at høgt forbruk, spesielt i de rikeste landene, resulterer i spredning av miljøgifter i naturen. Giftene hopper seg opp i planter, dyr og mennesker, spesielt i arktiske områder. Et tredje sentralt tema er at tap av naturarealer gjør at arter utrykkes mange ganger raskere enn det som har vært naturlig. Det biologiske mangfold som både urfolk og andre er avhengige av blir dermed fattigere og svakere.

Sametinget har en politikk på miljø innen mange områder. Men det er viktig med en gjennomgang slik at Sametinget får en helhetlig politikk på miljø. Sametinget må derfor ta mål av seg til å utarbeide en egen miljømelding.

En miljømelding bør blant annet ta opp temaene:

Klimaendringer

Miljøproblemer i urfolks og arktisk perspektiv

Opphoping av miljøgifter i naturen

Arealinngrep som medfører tap av biologisk mangfold og beiteland

Hvordan kjøring i natur og reinbeiteområder med motoriserte kjøretøy skal begrenses

Trusselen mot fiskeriene (overfiske, skadelige redskaper, rømming av oppdrettsfisk m.m.)

Oljevernberedskap langs kysten

Sametingets interne drift: Energiforbruk, transport, miljøvennlige innkjøp m.m.

Forslag 8, representant Klemet Erland Hætta, NSRs samarbeidsgruppe

Verneplanprosesser i samiske områder

Staten har varslet nye store verneprosesser i samiske områder, hvor man planlegger å opprette nye verneområder.

Sametinget er begymret over tempoet til verneprosessene som statlige myndigheter har lagt opp til i samiske områder. Da dette kan medføre store ulemper for utøvelse av tradisjonell bruk av områdene. Dette spesielt siden mange av de foreslåtte verneområdene ligger i umiddelbar nærhet for lokalbefolkningen.

Lokalbefolkningen må beholde sine tradisjonelle rettigheter, for å kunne høste av naturressursene. Behovet for å høste av naturens spiskammers er i dag tilnærmet den samme som før. Mange av områdene som foreslås vernet er attraktive og viktige jakt- og fangstområder for lokalbefolkningen. Mange liker å høste av naturen, de plukker bær, fisker, hugger ved, sanker emner til duodji og driver med jakt i området. Og for mange er dette en betydelig del til naturalhusholdningen.

Samtidig må det også være lov å spørre seg om, hvorfor man ennå har verneverdige områder? Kan det være fordi den tradisjonelle forvaltningen som nå står i fare å bli forandret, har vært bærekraftig.

Vern vil føre til økt aktivitet utenfor det vernede områder, og dermed større aktivitet og press der. Hva slags virkning får det for verneområdet og de nærliggende områder utenfor? Utgangspunktet i lokalbefolkningens kulturelle forståelse og bruk av natur bør være grunnlaget når viktige beslutninger knyttet til vern skal gjøres. På grunnlag av lokalbefolkningens tradisjonelle bruk av områder skal de gis rett til å høste i eventuelle verne områder. Staten bør igangsette utredningsarbeid for å bli kjent med den tradisjonelle samiske naturforvaltningen.

Sametinget krever at dersom det planlegges å igangsettes vernearbeid i samiske områder må lokalbefolkningens tradisjonelle rettigheter til å høste, bruke og forvalte i områdene utredes først.

Forslag 9, representant Anders Urheim, Samisk Sosialdemokratisk Parti

Konsultasjonsordninger med Stortingets komiteer

Lovkomiteen (det første Samerettsutvalget) har oversett et vesentlig moment som burde ha vært åpenbar; man har vært for opptatt å etablere et sameting, men tingets rolle i det norske politiske system er ikke tilfredsstillende formelt regulert i dagens offisielle politiske system. Det er behov for at Sametingets formelle rolle blir mer presist regulert og innarbeidet i det offisielle politiske Norge.

Det er derfor formålstjenlig at enkelte paragrafer tilføyes i Sameloven som regulerer forholdet mellom Sametinget - som samenes folkevalgte organ - og Stortinget.

Sametinget bes om å ta initiativ overfor regjering og Storting for å innarbeide en lovendring i Sameloven. Denne lovendringen, eller lovrevideringen, har som formål å innføre bestemmelser som formelt regulerer forholdet mellom Sametinget og Stortingets fagkomiteer.

Forslag 10, representant Anders Urheim, Samisk Sosialdemokratisk Parti

Revurdering av reindriftsavtalen

Sametinget bes om å ta opp revurdering av reindriftsavtalen, med eventuelle loveendringer, med regjeringen og Stortinget for å vurdere om dagens styring av reindriften på norsk side er den mest hensiktsmessige. Sametinget bes ta med i drøftingene hvorvidt det mest formålstjenlige er å innføre en todelt geografisk forvaltning av avtalemidlene i reindriftsområdet. Geografisk avgrensning kan eksempelvis utgjøre nord-området; Troms og Finnmark, og sør-området; fra Troms (fylkesgrensen fra Troms fylkeskommune) og sørover; Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag og Hedmark.

III Votering

Av 43 representanter var 39 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Møtelederskapets forslag:

Nye saker 1 – 10 oversendes Sametingsrådet for behandling.

- Møtelederskapets forslag ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Marianne Balto, forslagsstiller	
2	Toril Bakken	
3	János Trosten	
4	Per Andersen Bæhr	
5	Terje Tretnes	
6	Olaf Eliassen	
7	Marianne Balto	
8	János Trosten, forslagsstiller	
9	Terje Balandin	
10	Olaf Eliassen	
11	Terje Tretnes	
12	Toril Bakken, forslagsstiller	
13	Anders Urheim	
14	Arild Pettersen Inga	
15	Sten Erling Jønsson	
16	Toril Bakken	
17	Toril Bakken, forslagsstiller	
18	Marianne Balto	
19	Klemet Erland Hætta	
20	Olaf Eliassen	
21	Terje Tretnes	
22	Toril Bakken	
23	Synnøve Solbakken-Härkönen, forslagsstiller	
24	Magnhild Mathisen	
25	Jarle Jonassen	
26	Kjersti Myrnes Balto, forslagsstiller	
27	Per Ivar Henriksen	
28	Jarle Jonassen	
29	Kjersti Myrnes Balto	
30	Tor Mikalsen, forslagsstiller	
31	Per Ivar Henriksen	
32	Olaf Eliassen	
33	Arild Pettersen Inga	
34	Toril Bakken	
35	Johan Mikkel Sara	

36	Tor Mikalsen	
37	Klemet Erland Hætta, forslagsstiller	
38	Olaf Eliassen	
39	Egil Olli	
40	Per Ivar Henriksen	
41	Gunn-Britt Retter	
42	Johan Mikkel Sara	
43	Klemet Erland Hætta	
44	Anders Urheim, forslagsstiller	
45	Aili Keskitalo	
46	Anders Urheim	
47	Anders Urheim, forslagsstiller	
48	Kirsten Appfell-Eira	
49	Per Andersen Bæhr	
50	Sten Erling Jønsson	
51	Jarle Jonassen	
52	Anders Urheim	
53	Roger Pedersen, til forr.orden	

VI Sametingets vedtak

Nye saker 1 – 10 oversendes Sametingsrådet for behandling.

Behandlingen av saken ble avsluttet 22.05.07 kl. 16.45.

Originalspråk: Norsk

Sak 17/07

Sametingsrådets likestillingspolitiske redegjørelse

Arkivsaknr.
07/2050

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet		
Komiteen	7.-11.05.07	
Sametingets plenum	21.-25.05.07	000/07

Saken påbegynt tirsdag 22. mai 2007 kl. 11.35

Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

Innledning

Sametingsrådet legger med dette fram den femte likestillingspolitiske redegjørelsen for Sametingets plenum. I denne sammenheng gjelder det kjønnslikestilling. Likestillingsspørsmål bør alltid være i fokus for å sikre et rettferdig samfunn. Likestilling mellom kvinne og mann handler om selvbestemmelse, rettferdighet og likeverd, både kollektivt og individuelt. Kvinner og menn skal ha de samme rettighetene, pliktene og mulighetene på alle samfunnsområder i samiske samfunn. Det betyr ikke at alle, uavhengig av kjønn, skal behandles likt eller bli like. Det handler om respekt for individet. Like muligheter handler ofte om å iverksette ulike tiltak for kvinner og menn. Likestilling berører alle samfunnsområder. Likestilling skal derfor være en integrert del av Sametingsrådets politikk.

Likestilling må arbeides med i et langsiktig perspektiv. I denne prosessen må vi av og til stoppe opp og se hva vi har klart å oppnå, vi må se på hvordan vi skal arbeide videre med utfordringene, og vi må tørre å ta tak i nye utfordringer. Sametingsrådet vil derfor legge fram en likestillingspolitisk redegjørelse hvert år i valgperioden.

I likestillingspolitisk redegjørelse for 2006 var utgangspunktet et nyvalgt Sametingsråd og et nyvalgt plenum. Det var da viktig å legge en plattform for det videre likestillingspolitiske arbeidet i Sametinget, både ved å redegjøre for vårt utgangspunkt og ved å identifisere utfordringer som vi ville arbeide med framover. Med valget i 2005 hadde vi allerede gjort noen vellykkede erfaringer som vi kunne bruke i dette arbeidet. Forut for valget ble det gjort en grundig evaluering av valget i 2001, hvor bare 7 av 39 representanter var kvinner. Videre ble det tidlig i valgarbeidet satt fokus på kvinnerepresentasjon. Valgresultatet ga som vi vet et positivt utslag på kjønnsrepresentasjonen i Sametinget. Dette viser også at det å ha fokus på likestilling gir resultater.

I denne likestillingspolitiske redegjørelsen vil vi først se på det arbeidet vi har gjort i året som har gått. Har vi klart å ta tak i de problemstillingene som ble presentert i 2006? Har vi klart å bruke de erfaringene vi gjorde med valgarbeidet? Vi i Sametingsrådet mener vi har kommet et godt stykke på veien. Vi har blant annet arrangert en nordisk samisk likestillingskonferanse, vi har fått formalisert dialogen med organisasjoner som arbeider med likestillingsspørsmål, vi har hatt et kjønnsperspektiv som utgangspunkt i arbeidet med revideringa av reindriftsloven, og vi har forsøkt å implementere et likestillingsperspektiv i vår egen organisasjon.

Å arbeide med likestilling krever et kontinuerlig fokus på utfordringene. Til slutt i denne redegjørelsen vil vi derfor få fram hvilke utfordringer vi vil arbeide med i året som kommer. Vi må selvsagt fortsette arbeidet med det som er påbegynt – følge opp likestillingskonferansen, se til at dialogen med organisasjonene ikke bare blir prat, fortsette bevisstgjøringa i både politikikutvikling og forvaltning. Men vi må også ta tak i andre utfordringer. Hvordan gi plass til mennene på den likestillingspolitiske arenaen? Hvordan jobbe videre når det gjelder nominasjoner og valg? Hvordan skal vi arbeide med bruk og forvaltning av utmarka i et kjønnsperspektiv?

Implementering av kjønnsperspektiv i Sametingets arbeid

Sametingets hovedmålsetting når det gjelder likestilling er å arbeide for et likestilt samisk samfunn. Som samenes folkevalgte organ i Norge skal Sametinget være en av premissleverandørene i å utvikle og bygge samiske samfunn. Sametinget må derfor være premissleverandør også når det gjelder likestillingsarbeid. Det vi må ha som utgangspunkt er at svært lite av politikk generelt er kjønnsnøytral. Vi har alle forutinntatte holdninger om kjønn som vi ikke reflekterer over. Som vi gjorde i valgarbeidet forut for valget i 2005, må vi tidlig, i alle politiske prosesser, forsøke å analysere hvilke konsekvenser politikken kan få for kvinner og for menn.

Dette har den praktiske konsekvens at kjønnsperspektivet må implementeres i alt arbeid i Sametingets egen organisasjon, på alle nivå og i alle faser i politikikutforming, ved tildeling av midler, i planlegging, gjennomføring og evaluering av program og prosjekt. Det innebærer å ta hensyn til kvinners og menns ulike liv, vilkår, ønsker og behov på alle områder når vi utformer vår politikk og når vi tar beslutninger. Det er med andre ord både en politisk prosess – om vilje til endring for å skape likestilling, og en organisatorisk prosess – om hvordan denne viljen skal omsettes i praktisk handling¹. Implementeringen kan likevel ikke erstatte særskilte tiltak på likestillingsområdet, men må kompletteres av slike.

I Sametingets organisasjon har vi både på politisk og administrativt nivå forsøkt å sette i gang tiltak for å kunne implementere likestilling i arbeidet. På politisk nivå har vi under siste komitéuke hatt et miniseminar om likestilling for alle representanter. Seminaret var nyttig med hensyn til å bevisstgjøre representantene om likestillingspolitiske utfordringer. Det var også nyttig for oss i Sametingsrådet å få mange gode innspill og råd i det videre arbeidet, noe vi vil komme tilbake til på slutten av denne redegjørelsen. For Sametingets administrasjon er det blitt holdt kurs om hvordan likestilling i praksis kan implementeres i saksbehandlingen. Det er blitt gitt en teoretisk innføring med konkrete saker som Sametinget jobber med som eksempler. Det ble også diskutert hvordan likestilling var ivaretatt i behandling av de forskjellige sakene og det ble gitt eksempler på hvordan ting kunne vært gjort bedre. Arbeidet videre vil bestå i å få på plass rutiner for implementering av likestilling i saksbehandlingen, og det vil bli holdt flere kurs som i størst mulig grad er tilpasset ulike fagområder.

Sametingsrådet skal framover fortsatt arbeide for å implementere likestillingsperspektivet i vårt arbeid - på alle nivå og i alle faser. Viktigst i dette arbeidet er kanskje bevisstgjøring i hele organisasjonen. Målet må være at de som forbereder sakene for oss, alltid vurderer om sakene vil gi ulike

---

¹ Strategien kalles på fagspråket for gender mainstreaming.

konsekvenser for kvinner og for menn. Vi må tørre å gjøre beslutninger i saker til fordel for økt likestilling for både kvinner og menn i samiske samfunn.

Nordisk samisk likestillingskonferanse: Makt og avmakt i et kjønnsperspektiv

Sámi NissonForum gjorde i februar 2006 en henvendelse til Sametinget der de blant annet la fram et forslag om gjennomføring av en nordisk samisk likestillingskonferanse. Sametingsrådet fulgte opp denne oppfordringen og likestillingskonferansen Sámis ble arrangert i Oslo i april i år. Konferansen var et samarbeid mellom Sámi NissonForum, Sáhrakka, Dievddut, Sametingets ungdomspolitiske utvalg og Sametinget. Sametinget var prosjekteier og Sámi NissonForum hadde prosjektledelsen.

Konferansens målsetting var å belyse situasjonen hva gjelder likestilling og kjønnsrelaterte spørsmål i de samiske samfunn og slik søke å innlemme samisk likestillingsarbeid i det etablerte nordiske samarbeidet. Den foreløpige evalueringen viser at deltakerne var fornøyd med konferansen. Sametingsrådet er veldig glad for at vi fikk gjennomført en så stor konferanse og at interessen for temaet var så stor. Det hadde likevel vært ønskelig med flere mannlige deltakere. Likestilling handler om begge kjønn og det er først når også mennene kommer ordentlig inn på den likestillingspolitiske arenaen at vi kan få et likestilt samisk samfunn.

Oppfølging av nordisk samisk likestillingskonferanse er et prioritert arbeid for Sametingsrådet framover. Det vil bli utarbeidet en rapport fra konferansen som blir publisert på Sametingets hjemmeside og på konferansen sin nettside². Samarbeidet med organisasjonene i planlegging og gjennomføring av konferansen har vært meget godt og positivt. Som en videre oppfølging av konferansen vil Sametingsrådet, i samarbeid med organisasjonene, utarbeide et intensjonsdokument som skal ta for seg de viktigste strategier for det videre arbeidet med å nå målet om et likestilt samisk samfunn. Disse strategiene vil legges til grunn for handlingsprogrammet for likestilling som vil bli utarbeidet og som blir lagt fram for plenum i november i år.

Samarbeidet med organisasjonene

I likestillingspolitisk redegjørelse i 2006 understreket vi viktigheten av godt fungerende frivillige organisasjoner og deres bidrag i den likestillingspolitiske debatten. Som en oppfølging av dette gjorde Sametingsrådet i 2006 en henvendelse til organisasjonene for å få til faste dialogmøter. Det ble avholdt møter mellom Sametingsrådet og Sámi NissonForum, Sáráhkka og Dievddut i slutten av 2006. Denne dialogen er viktig for oss for å få innspill på utfordringer innen likestilling og få høre den kritiske røsten fra organisasjoner som engasjerer seg i de sivile samiske samfunn. Vi har mange utfordringer å ta tak i og naturlig nok er organisasjonene utålmodige og ønsker at vi skulle få gjort mer. Dialogmøtene vil vi fortsette med og utvikle over tid. Gjennom oppfølgingen av likestillingskonferansen, vil vi også få et utstrakt samarbeid.

Det er hyggelig å registrere at også den norske regjering har lagt merke til arbeidet som de samiske organisasjonene gjør. Dievddut er nylig invitert til å bidra i arbeidet med en ny stortingsmelding som skal omhandle menn og likestilling.

Likestillingstest av Samisk utviklingsfond

I den forrige sametingsplanen var det en uttalt målsetting at midlene som ble tildelt gjennom Samisk utviklingsfond skulle bidra til å styrke kvinners deltagelse og likestilling i næringslivet. Som en oppfølging av dette målet bestemte Sametingsrådet at det skulle gjøres en likestillingstest av fondet i

---

² www.samis.no

2006. Testen skulle si noe om vi hadde nådd den målsettingen vi hadde satt oss, og å se på mulighetene for å sette inn tiltak hvis målet ikke ble nådd.

Metoden som ble brukt i analysen var den svenske 3R-metoden. I metoden vurderes representasjon og ressursfordeling og realitet i fordelingen. For representasjonsindikatoren viste testen at kvinneandelen blant søkerne var lav. Ressursindikatoren viste at den prosentvise fordelingen på midler tildelt, tilsvarte fordelingen av søkerne. Dette betyr at menn fikk en betydelig større andel av fondets midler enn det kvinner gjorde. Realitetsdiskusjonen satte søkelyset på flere årsaker til at man får de resultatene på representasjonsindikatoren og ressursindikatoren. Representasjon og ressursfordelingen gjenspeiler til en viss grad strukturene i næringslivet i SUF-området. Samisk utviklingsfond har tradisjonelt prioritert støtte til primærnæringslivet som er mannsdominerte næringer. Testen viste også at kvinner og menn velger ulike næringer når de etablerer seg. De fleste kvinner etablerer seg innen duodji, service og handel og kultur/frivillig sektor. Mennene etablerer seg innenfor reiseliv, reindrift og fiskeri.

I testen ble det i tillegg satt søkelys på tiltaksapparatet i kommunene og hvor godt dette er tilpasset kvinners og menns behov og hvor mye kunnskap som er i de ulike kommunene om Samisk utviklingsfond. Det at andel kvinnelige søkere er størst i kommuner der fondet har hatt sitt virkeområde lengst, kan indikere at det gis for lite informasjon til kvinner i områder som ikke har vært innlemmet i Samisk utviklingsfond sitt virkeområde så lenge.

Hvis midlene som blir fordelt gjennom Samisk utviklingsfond skal bidra til å styrke kvinners deltakelse og likestilling i næringslivet, må vi være villige til å endre prioriteringen som gjøres i Samisk utviklingsfond. Det å øke kvinners medvirkning i næringslivet er ønskelig ut i fra et rettferdighetsprinsipp. I tillegg er kvinnelige næringsutøvere en stor uutnyttet ressurs som bør få større plass i Sametingets næringspolitiske satsing. Dette krever imidlertid som sagt en omprioritering av de midlene som går til næringsutvikling i dag, eller en betydelig økning av denne budsjettposten og en utvidelse av innsatsområdene for fondet. Det er i år igangsatt et arbeid med å revidere retningslinjene for Sametingets tilskuddsordninger. Dette arbeidet bør gjøres med utgangspunkt i et kjønnsperspektiv.

For å sikre kvinners innflytelse i etablerte bedrifter må vi i tillegg stille krav om at 40 % regelen for styrer for søkerbedrifter er oppfylt. Likestillingstesten viser også at kvinner i større grad søker støtte til etablererstipend og produktutvikling enn menn. Etablererstipend i fondet er begrenset til kombinasjonsnæringer og det er vanskelig å få tilskudd til produktutvikling der bedriften selv går inn med sin kompetanse i utviklingen av produktene, da kun ekstern bistand er støtteberettiget. Hvis vi ønsker en annerledes fordeling av midler til næringsutvikling så må de overnevnte forholdene endres slik at kvinner i større grad kan få ta del i disse.

I Sametingets tilskuddstyrets rapport for 2006, som også behandles i dette plenum, ser vi en positiv tendens når det gjelder kjønnsperspektivet i Samisk utviklingsfond. Fordelingen av tilsagnene på kvinner og menn viser at prosentandelen som går til kvinner har økt fra 29,8 % i 2005 til 41,5 % i 2006³. Dette skyldes i hovedsak at det i 2006 var overvekt av kvinner som fikk tilskudd over duodji-avtalen. I tillegg er det flere kvinnelige søkere som har fått støtte over jordbruket enn tidligere. Dette er positivt i forhold til en mer rettferdig fordeling mellom kjønnene. For å få en mer varig endring, må det likevel gjøres noe med innsatsområdene.

---

³ I fordelingen framkommer bare tilsagnene til kvinner og menn, og ikke bedrifter. Bedriftene mottar 52,9 % av tilsagnene.

Likestilling i reindrifta

Reindrifta er både en næring, en livsform og en viktig kulturbærer. Sametingsrådet er derfor spesielt fornøyd med at dette er det fagområdet Sametinget er kommet lengst med i arbeidet med å implementere et likestillingsperspektiv på alle nivå og i alle faser.

I forbindelse med revisjon av reindrifftsloven har Sametinget rettet fokus på at reindrifftskvinnenes rettsstilling og posisjon i reindrifta skal bli ivaretatt. Herunder har bestemmelser som omhandler kvinners rettigheter ved samlivsbrudd og/eller dødsfall, og kvinners innflytelse på reindrifftas interne spørsmål, vært av betydning. Sametingsrådet har kommet med konkrete innspill under konsultasjoner om revisjon av loven.

Sametingsrådet har pekt på at det i reindrifta gjerne er slik at den ene av ektefellene må ha lønnet arbeid utenfor reindrifta. I lønnsinntekt kan dette gjerne utgjøre mer enn den andre ektefellen tjener i reindrifta. Normalt er det kvinnene som er i arbeid utenfor reindrifta. Ved dødsfall eller opphør av ekteskap/samboerskap kan man komme i den situasjon at den ektefellen som tjener mer utenfor reindrifta vil rammes av bestemmelsen om hovednæring. Dette kan gi en uønsket kjønnsdiskriminerende effekt.

Sametingsrådet har også foreslått at det i loven fastslås at dersom begge ektefellene/samboerne i fellesskap står som ledere og begge arbeider full tid i næringen, må Statens økonomiske ordninger likestille ektefellene/samboerne. Det ble også foreslått at det i tilfeller der begge ektefeller/samboere står som felles ledere i en sidaandel skulle begge ha 5 stemmer hver på distriktets årsmøte. Dette har ikke Sametinget fått medhold i. Sametingsrådet vil derfor foreslå at i tilfeller der sidaandelen blir drevet i fellesskap med ektefelle, skal dette generere til økt antall stemmer på distriktsårsmøtet.

Når det gjelder eierskap innenfor reindrifta var lovutvalgets forslag at dersom to med hver sin sidaandel inngår ekteskap, blir den ene sidaandelen lagt sovende så lenge ekteskapet eller samlivet består. Dette har Sametinget hele tiden ment ville slå negativt ut for kvinnens sidaandel, siden det oftest er kvinnene som tar arbeid utenfor reindrifta. Etter Sametingsrådets påtrykk ble derfor utkast til lovtekst endret til at det ved ekteskap mellom to med hver sin sidaandel, skal begge ektefellene få beholde sine andeler. Dette vil helt klart styrke kvinners rettigheter i reindrifta.

Sametingsrådet vil i det videre arbeidet med likestilling i reindrifta fortsette det arbeidet som er påbegynt. Vi vil i alle innspill til reindrifftsforhandlingene fortsette å ha likestilling som en selvsagt og prioritert del av innspillet. Stortinget vil i nærmeste framtid behandle revisjonen av reindrifftsloven. Da vil ventelig en ny revisjon stå for tur. Denne gangen vil forvaltningen være i fokus. Sametingsrådet vil i neste revidering arbeide for at kvinner får plass i de formelle foraene og i reindrifftas styringsorganer.

Utfordringer videre

Som nevnt innledningsvis trenger arbeid med likestilling et kontinuerlig fokus på utfordringene. Vi har nå tatt et tilbakeblikk og forsøkt å få fram noe av det vi har fått til, samtidig som vi har sagt noe om hvordan vi skal arbeide videre med sakene. Det er mye arbeid som gjenstår. Vi må derfor sette oss nye mål og identifisere nye utfordringer i likestillingsarbeidet. Sametingsrådet vil i dette arbeidet ta utgangspunkt i noen av de sakene som ble diskutert på likestillingsseminaret under komitéuka.

Likestilling blir ofte sett på som en kvinnesak. En av de største utfordringene er kanskje å få flere menn inn på den likestillingspolitiske arenaen. På seminaret under komitéuka ble det sagt at menn som forsøker å delta i de likestillingspolitiske debattene, ofte må stå til ansvar for alt det menn gjør og har gjort av negativ karakter gjennom alle tider. Det ble derfor reist spørsmål om hvordan en skal få menn til å føle seg hjemme i likestillingsdebatten. Vi må også være bevisst på og gi dem anledning til å være med på å legge premissene for denne debatten. Sametingsrådet vil derfor oppfordre spesielt

mennene i denne salen til å fremme saker som de mener vil styrke mennenes engasjement når det gjelder likestilling.

Bruk og forvaltning av utmarka er et annet tema der likestillingsperspektivet bør integreres i sterkere grad. Dette er spesielt viktig nå når finnmarksloven nylig er trådt i kraft, og det foregår et grunnlagsarbeid når det gjelder områder utenfor Finnmark. Utmarka er arena for både næringsaktivitet, høsting til privat bruk og friluftsopplevelser. I fjorårets redegjørelse ble det reist spørsmål om kvinner og menn har forskjellige behov for beskyttelse av sine rettigheter i en slik sammenheng, og blir ulik bruk og behov godt nok ivaretatt. Dette må vi følge opp videre. På seminaret under komitéuka trakk representant Toril Bakken fram det hun opplevde som menns dominans i utmarksdebatten. Hun opplevde at det er sidene i utmarksdebatten som gjerne blir omtalt som maskuline, som gir status. Hun eksemplifiserte det med at i hennes næringsvirksomhet får fiske større oppmerksomhet og status enn sanking av urter og bær. Dette blir gjerne fulgt opp i media der det om sommeren og høsten er mange reportasjer om laksefiske og jakt, men lite om bærplukking. Vi må spørre oss om dette også virker inn når strukturene for bruk og forvaltning av utmarka skal legges?

Et annet tema som ble tatt opp under komitéuka er problemer knyttet til miljøgifter og reproduksjon. Viktig i samisk kulturutøvelse er å høste produkter av naturen. Produkter som vi liker å tro er sunne for oss; magert reinkjøtt, fisk med omega 3, bær med c-vitaminer og antioksidanter. Vi bor imidlertid i sårbare områder. Forurensning fra Europa føres nordover med havstrømmene. Det er derfor stor fare for at innholdet av miljøgifter i maten er stor i nordlige områder. Dette kan ses ikke bare i et næringsperspektiv, men også i et familieperspektiv. For nåtidens kvinner venter lengere med å få barn enn tidligere, med lengere tid å akkumulere miljøgifter i kroppen. På den ene siden må vi derfor arbeide for at kvinner har et reelt valg når det gjelder å få barn tidligere. Dette kan gjøres ved bedre studiefinansiering for familier, og et utdanningstilbud i nærrområdene. Det må også arbeides for at mennene får bedre permisjonsrettigheter i forbindelse med fødsler. På den andre siden må klimaforskningen i større grad fokusere på urfolks utfordringer generelt og konsekvensene på kvinnes reproduksjon spesielt.

Fagutvalget for ny valgordning til sametingsvalget overleverte nylig sin rapport til Sametingsrådet. Utvalgets arbeid skal danne et faglig grunnlag for å vurdere forslag til endringer av samelovens valgbestemmelser. Nåværende Sameting har lik representasjon av kvinner og menn. Dette er unikt i verdenssammenheng. Resultatet ble oppnådd etter et grundig forarbeid med kjønnsbalanse i fokus. Det vi kanskje lærte av valgarbeidet er at resultatene ikke kommer av seg selv når det gjelder å få lik representasjon av kvinner og menn. Utvalget har heller ikke foreslått noen spesielle tiltak for å opprettholde den kjønnsrepresentasjonen vi har nå. Saken er nå sendt ut på høring, og det er anledning til å komme med sine synspunkter på dette. Det er uansett viktig at Sametinget også ved neste valg har en god balanse når det gjelder kjønn. Utfordringen da er kanskje å også rekruttere unge menn?

I fjorårets likestillingspolitiske redegjørelse ble det trukket fram nødvendigheten av et godt beslutningsgrunnlag for å avklare hvilke større endringer og tiltak som er nødvendig for å oppnå reell likestilling. Grunnlaget for best mulig samfunnsutvikling, herunder likestillingspolitikk, må altså baseres på kunnskap om kvinners og menns liv i de samiske områdene. Dette betyr at vi må arbeide for økt forskning og fokus på samisk perspektiv i likestillingsspørsmål i samfunnsdebatten. Det foreligger nå en samisk statistikk som forskere kan dra nytte av. Under likestillingskonferansen fikk vi også eksempler på at det foregår mye interessant forskning som kan knyttes til likestilling i samiske samfunn. Utfordringene er å bruke denne forskningen i arbeidet med likestilling i samiske samfunn, og samtidig stimulere til mer forskning og utredning knyttet til dette.

Det er mange utfordringer å ta tak i når det gjelder likestillingsarbeid og det er mange måter å tilnærme seg de ulike utfordringene på. På seminaret under komitéuka ble det sagt at likestillingsarbeid ikke bare må bli fine ord, arbeidet krever handling. Som denne redegjørelsen viser

har Sametingsrådet fokus på dette. Sametingsrådet har blant annet satt i gang tiltak og strategier for at likestilling skal bli en naturlig del av alle sider ved Sametingets arbeid. Fram mot plenum i november vil dette arbeidet konkretiseres ytterligere gjennom utarbeidelsen av en handlingsplan for likestilling. Likestillingsarbeid krever en tverrpolitisk oppslutning og det krever politisk mot. I debatten i tilknytning til denne beretningen håper Sametingsrådet derfor på fortsatt gode innspill til handlingsplanen.

Med dette har Sametingsrådet lagt fram den likestillingspolitiske redegjørelsen for 2007.

III Votering

Av 43 representanter var 37 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Det ble ikke votert over denne sak.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, saksordfører	
2	Susanne Amalie Andersen	
3	Per Ivar Henriksen	Bjørge Eli Masternes
	Per Ivar Henriksen	
4	Toril Bakken	Terje Tretnes
		Per Ivar Henriksen
		Jørn Are Gaski
	Toril Bakken	
5	Jánoš Trosten	Per Ivar Henriksen
		Kirsti Guvsám
	Jánoš Trosten	Toril Bakken
6	Kirsten Appfjell-Eira	Aili Keskitalo
7	Olaf Eliassen	Susanne Amalie Andersen
		Bjarne Store-Jakobsen
	Olaf Eliassen	
8	Anders Urheim	
9	Klemet Erland Hætta	Bjarne Store-Jakobsen
		Anders Urheim
		Per Ivar Henriksen
	Klemet Erland Hætta	
10	Magnhild Mathisen	Klemet Erland Hætta
		Olaf Eliassen
		Jørn Are Gaski
	Magnhild Mathisen	
11	Gunn-Britt Retter	
12	Sten Erling Jønsson	
	Aili Keskitalo	

13	Terje Tretnes	
14	Per Andersen Bøhr	
15	Marianne Balto	
16	Kjersti Myrnes Balto	
17	Arild Pettersen Inga	
18	Kirsti Guvsám	
19	Jørn Are Gaski, til forretningsorden	
20	Björg Eli Masternes Aili Keskitalo	

VI Sametingets vedtak

Sametingsrådets likestillingspolitiske redegjørelse tas til etterretning.

Behandlingen av saken ble avsluttet 24.05.07 kl. 11.50.

Originalspråk: Norsk

Sak 18/07 Sametingets møteplan 2008

Arkivsaknr.
07/1499

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Møtelederskapet	17.04.07	01/07
Oppvekst- og utdanningskomiteen	8. – 10.05.07	006/07
Sametingets plenum	21.-25.05.07	25/07

Saken påbegynt tirsdag 22. mai 2007 kl. 17.15

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			kalender

II Forslag og merknader

Møtelederskapets forslag til innstilling:

Sametingets plenumsmøter 2008:

- Uke 09   25. – 29. februar
- Uke 22   26. - 30. mai
- Uke 39   22. - 26. september
- Uke 48   24. - 28. november

Sametingets komitémøter 2008:

- Uke 07   11. - 15. februar
- Uke 19   5. - 9. mai
- Uke 37   8. - 12. september
- Uke 46   10. - 14. november

Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling:

Innledning

Møtelederskapet har fremmet møteplan for 2008 for plenumsbehandling.

Komiteens tilråding

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Synnøve Solbakken-Härkönen, Jon Harald Skum, Tor Dalseng, Ingolf Kvandahl, Kjersti Myrnes Balto og Nils Djupen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap); Jørn Are Gaski, Terje Balandin, Josef Vedbugnes, Hilde Anita Nyvoll og Per-Ivar Henriksen, Klar samisk røst (Ksr), János Trósten, Samer bosatt i Sør-Norge (Sbs), Johan Mikkel Sara har ingen merknader eller forslag og råar Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter møtelederskapets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Kjersti Myrnes Balto, saksordfører	
	Jørn Are Gaski	

VI Sametingets vedtak

Sametingets plenumsmøter 2008:

- Uke 09   25. – 29. februar
- Uke 22   26. - 30. mai
- Uke 39   22. - 26. september
- Uke 48   24. - 28. november

Sametingets komitémøter 2008:

- Uke 07   11. - 15. februar
- Uke 19   5. - 9. mai
- Uke 37   8. - 12. september
- Uke 46   10. - 14. november

Behandlingen av saken ble avsluttet 22.05.07 kl. 17.20.

Originalspråk:Norsk

Sak 19/07 Sametingets reviderte budsjett 2007

Arkivsaknr.
06/3376

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	11.04.07	R 051/07
Plan- og finanskomiteen	7.-11.05.07	PFK 004/07
Sametingets plenum	21.-25.05.07	18/07

Saken påbegynt onsdag 23.05.07 kl. 09.05

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametinget foretar årlige budsjettrevisjoner i mai plenum, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i februar som også inkluderer årsregnskapet.

Sametinget kan forvalte post 50-midler tildelt fra departementene fritt. Dette gjelder ikke øremerkede midler som kommer fra andre departementale poster, så som postene 22 og 72. Tilleggsbevilgningene vil likevel tas med i det reviderte budsjettet.

Det vises for øvrig til Sametingets årsregnskap og Sametingets årsmelding 2006 sak 05/07.

Sametingets regnskap for 2006 viser et regnskapsmessig overskudd på kr 1 629 862. Sametingets overskudd i 2006 til refordeling i revidert budsjett 2007 vil være på kr 1 629 862.

Fordeling av ekstra tildelinger og refordeling av budsjettet for 2007 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster.

Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud	Rev.bud-07
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	270 147 000	200 000	0	270 347 000
Sum driftsinntekter	270 147 000	200 000	0	270 347 000
Virkemidler				
Opplæring	29 433 000	0	0	29 433 000
Språk	50 379 000	0	0	50 379 000
Kultur	43 141 000	0	0	43 141 000
Bibliotekjenester	8 607 000	0	0	8 607 000
Næring	24 529 000	0	430 000	24 959 000
Miljø- og kulturvern	14 771 000	0	0	14 771 000
Helse- og sosialsatsing	3 850 000	200 000	0	4 050 000
Regionalt utvikling og samarbeid	3 100 000	0	300 000	3 400 000
Internasjonalt arbeid	1 231 000	0	0	1 231 000
Likestillingstiltak	650 000	0	0	650 000
Samiskrelatert statistikk i Norge	300 000	0	0	300 000
Andre Tilskudd (politisk arbeid)	4 451 000	0	0	4 451 000
Konferanser	1 085 000	0	0	1 085 000
Utdeling av pris	100 000	0	0	100 000
Samefolkets fond	0	0	0	0
Andre virkemidler	1 674 000	0	0	1 674 000
Sum virkemidler	187 301 000	200 000	730 000	188 231 000
Sum driftsinntekter - virkemidler	82 846 000	0	-730 000	82 116 000
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	20 226 000	0	0	20 226 000
Drift administrasjon	58 245 000	0	899 862	59 144 862
Investeringer	1 500 000	0	0	1 500 000
Spesielle prosjekter	2 875 000	0	0	2 875 000
Sum driftskostnader	82 846 000	0	899 862	83 745 862
ÅRSRESULTAT	0	0	-1 629 862	-1 629 862

Post 50 Bevilgninger fra departementene

Totaltall Sametingets samlede inntekter -revidert budsjett 2007

Kap.Post	Beskrivelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-07
680.50	Arbeids-og inkluderingsdepartementet - AID	164 100 000	0	0	164 100 000
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	30 572 000	0	0	30 572 000
226.21	Kunnskapsdepartementet - KD	4 000 000	0	0	4 000 000
248.21	Kunnskapsdepartementet - KD	0	0	0	0
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	11 870 000	0	0	11 870 000
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	2 000 000	0	0	2 000 000
320.53	Kultur- og kirke departementet - KKD	47 405 000	0	0	47 405 000
326.78	Kultur- og kirke departementet - KKD	500 000	0	0	500 000
724.21	Helse- og omsorgdepartementet - HOD	5 700 000	200 000	0	5 900 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
552..72	Kommunal- og regionaldepartementet - KRD	0	0	0	0
Totalt bevilget I		270 147 000	200 000	0	270 347 000
540.54	KRD - Avkastning Samefolkets fond	4 650 000	0	0	4 650 000
Totalt bevilget II		274 797 000	200 000	0	274 997 000

Sametingets totale budsjett for 2007 er på totalt kr 274 797 000, inkl avkastning til Samefolkets fond på kr 4 650 000. Bevilgningen for 2007 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) var ikke spesifisert i henhold til HODs forslag til statsbudsjettet for 2007 til Sametinget. Sametinget har i sitt budsjett for 2007 budsjettert med kr 5 700 000. Ved tildelingsbrevet for 2007 var bevilgningen på kr 5 900 000, dvs kr 200 000 mer enn det Sametinget hadde forutsatt.

Fordeling av overskuddet og ekstra tildeling

Tabellene nedenfor viser fordelingen av overskuddet på kr 1 629 862, samt tildelingen på kr 200 000 fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Post 01 Driftsutgifter administrasjon

Driftsutgifter administrasjon

Post 01	Benevnelse	Bud 2007	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
-	Driftsutgifter administrasjon	58 245 000	0	899 862	59 144 862
-	Investeringer	1 500 000	0	0	1 500 000
-	Spesielle prosjekter	2 875 000	0	0	2 875 000
Sum		62 620 000	0	899 862	63 519 862

Det avsettes kr 800 000 til arbeidet med rettighetssaker og fiskerisaker i administrasjonen. Dette på grunn av økt saksmenge og nødvendig prioritering av saksområdene, herunder spesielt oppfølging av samerettsutvalget II og fiskerisaker.

I tillegg avsettes det kr 99 862 til Sametingets bygningsvernprosjekt i Sirma. Prosjektet er i hovedsak eksternt finansiert, men ble imidlertid ikke igangsatt før i slutten av 2006. Prosjektet er dermed påløpt kostnader i år, og stansing av prosjektet i dette stadiet anses som uheldig.

Sametinget avsetter kr 899 862 i revidert budsjett for 2007 til arbeidet med rettighets- og fiskerisaker i administrasjonen og i tillegg settes det av midler til bygningsvernprosjektet i Sirbma.

Post 200 Kultur

Samletabell - Kultur

Post	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
200	Samisk kulturfond	10 157 000	310 000	0	10 467 000
201	Samiske forlag	2 473 000	0	0	2 473 000
202	Samiske kulturhus	6 434 000	0	0	6 434 000
203	Samiske kulturorganisasjoner	306 000	0	0	306 000
204	Samiske festivaler	1 730 000	0	0	1 730 000
205	Samisk idrett	1 225 000	0	0	1 225 000
206	Samisk teater	14 318 000	0	0	14 318 000
207	Samisk kunst	4 685 000	0	0	4 685 000
208	Samisk publikasjoner	1 813 000	-310 000	0	1 503 000
Sum		43 141 000	0	0	43 141 000

Samisk kulturfond

Post 200	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
20000	Litteratur	3 236 000	150 000	0	3 386 000
20010	Musikk	1 550 000	0	0	1 550 000
20020	Billedkunst/duodji	670 000	0	0	670 000
20030	Teaterformål	500 000	0	0	500 000
20040	Barns oppvekstvilkår	1 900 000	0	0	1 900 000
20050	Andre tiltak	2 001 000	0	0	2 001 000
20060	Samiske språklige tegneserier	300 000	160 000	0	460 000
Sum		10 157 000	310 000	0	10 467 000

Samisk publikasjoner

Post 208	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
20800	Kvinneblad	500 000	0	0	500 000
20801	Nuorttanaste	230 000	0	0	230 000
20802	Barneblad	310 000	-310 000	0	0
20803	Ungdomsblad	773 000	0	0	773 000
20804	Samiske språklige tegneserier	0	0	0	0
Sum		1 813 000	-310 000	0	1 503 000

Det er ikke blitt utgitt barneblad de siste årene. Derfor overføres midlene på kr 310 000 fra post 208 samiske publikasjoner til post 200 samisk kulturfond. Disse midlene går det tiltak for barn- og unge.

Post 300 Næring

Samletabell - Samisk næring

Post	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
300	Samisk utviklingsfond	21 820 000	0	430 000	22 250 000
301	Duodjünstitusjoner og organisasjoner	2 459 000	0	0	2 459 000
302	Grunntilskudd til Goahtegearrat	250 000	0	0	250 000
Sum		24 529 000	0	430 000	24 959 000

Samisk utviklingsfond

Post 300	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
30000	Fiskeri	4 050 000	0	115 000	4 165 000
30010	Jordbruk	2 950 000	0	115 000	3 065 000
30020	Duodji - avtale	8 220 000	0	0	8 220 000
30030	Annet næringsliv	5 900 000	0	200 000	6 100 000
30040	Interreg	700 000	0	0	700 000
Sum		21 820 000	0	430 000	22 250 000

Sametinget avsetter kr 430 000 i revidert budsjett for 2007, til å styrke og tilrettelegge bedre for næringsutvikling innenfor Samisk utviklingsfonds geografiske område.

Post 450 Helse- og sosialsatsing

Helse- og sosialsatsing

Post	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
450	Helse- og sosialsatsing	3 850 000	200 000	0	4 050 000
Sum		3 850 000	200 000	0	4 050 000

Post 500 Regional utvikling og samarbeid

Regional utvikling og samarbeid

Post	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
500	Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene	3 100 000	0	300 000	3 400 000
Sum		3 100 000	0	300 000	3 400 000

Sametinget avsetter kr 300 000 i revidert budsjett for 2007, til styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsniv i samarbeid med regionale samarbeidsaktører.

Plan- og finanskomiteens - Innstilling

Innledning

Sametingsrådet har fremmet revidert budsjett 2007. Sametinget har i 2006 et regnskapsmessig overskudd på 1 629 862 som er til fordeling i revidert budsjett. Sametinget fikk i tillegg 200 000 mer fra Helse – og Sosialdepartementet enn først antatt.

Plan og finanskomiteen har behandlet Sametingets reviderte budsjett 2007, og har følgende merknader og forslag:

Merknader

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Roger Pedersen, Ann-Mari Thomassen, Kirsti Guvsám, Aili Keskitalo og Miriam Paulsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), Vibeke Larsen, Egil Olli, Sten Erling Jønsson, Åge B. Pedersen og Magnhild Mathisen, Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/SáB), Gunn-Britt Retter, Finnmarkslista, Toril Bakken og Samefolkets parti (SáB), Terje Tretnes, har følgende merknad:

Komiteen vil påpeke at jordbruket i samiske områder står overfor store utfordringer. Tilskuddsstyrets rapport for 2006 viser at tildelte midler til jordbruk overskred budsjettet med nærmere 50%.

Virkemidlene som er tilgjengelige innen for Sametingets eget system og Innovasjon Norge er ikke tilstrekkelige til å opprettholde dagens antall gårdsbruk i samiske områder. Rammebetingelsene for å drive med gårdsbruk må derfor bedres betraktelig.

De usikre framtidsutsiktene som har vært i jordbruket i samiske områder det siste tiåret har ført til at gårdsbruk ikke har prioritert utbygginger eller vedlikehold. Det har ført til nedslitte bruk og lite tidsmessige bruk. Gårdene drives så lenge det ikke skjer eierskifte. Tilstanden for mange av disse brukene er av en slik karakter at unge vegrer seg for å overta. I tillegg står jordbruket overfor nye krav, blant annet den nye løsdriftsordningen.

Komiteen bemerker at det er et nasjonalt ansvar å opprettholde jordbruk i samiske områder. Komiteen ønsker at Sametinget skal jobbe overfor sentrale myndigheter for å styrke det samiske jordbruket. Komiteen konstaterer også at tilskuddsstyret har mulighet til å omfordele inntil 20% av midlene på budsjettet i forhold til behovene det til enhver tid er.

Tilskudd til Goahtegearret

Komiteen viser til fotnote i Sametingets budsjett 2007 post 30200 at tilskuddet utbetales under forutsetning av at alle krav i henhold til tildelingsbrev er oppfylt. Komiteen er orientert om at kontrollkomiteen har igangsatt undersøkelse angående Sametingets tilskudd til Goahtegearret. Sametingsrådet anmodes derfor å ikke utbetale tilskudd til organisasjonen før kontrollkomiteen har kommet med en konklusjon i saken.

Komiteens flertall, medlemmer fra NSR, NSR/SáB og SáB har følgende merknad til:

Rovviltsforvaltning

Komiteens flertall er skeptisk til de høye bestandsmålene for rovvilt i de samiske bosettingsområdene, hvor det beite for både rein og sau. Tapstallene er stabilt meget høye, og i mange områder også økende. Komiteen mener det må bli sikrere bestandsmål. For at Stortingets forutsetninger om sikre bestandsmål skal være oppnåelig, må det settes inn betydelige midler til registrering og metodeutvikling i det nasjonale overvåkningsprogrammet for store rovdyr. Det må videre settes betydelige midler inn på forebyggende tiltak, og det må bygges opp et apparat for uttak av jaktkvoter og skadedyr.

Komiteens flertall ønsker at det skal være tillit til rovviltforvaltningen, og mener derfor at streifdyr må forvaltes av rovviltsnemnda. Komiteen ønsker også at Sametinget må få reell innflytelse på den overordnede rovviltpolitikken i samiske områder. Slik ordningen er i dag er den ikke i tråd med statens forpliktelser til å rådføre seg med urfolk i saker som berører dem jf. ILO-konvensjon nr.169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, og ikke i tråd med konsultasjonsavtalen.

Komiteens mindretall, medlemmer fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe og Finnmarkslista har følgende merknad:

Forsøksvirksomhet med økt aktivitet fra Sametingets side opp mot regionale rovviltnemnder.

Sametinget er representert i de fire nordligste rovviltnemndene, region 5 til 8. I region 8 som består av Finnmark og Troms har Sametinget lederen. Regionene har til dels forskjellig primærnæringsstruktur, rovviltbestand og strekker seg over et til tre fylker. Dette gjør oppgaven som representant i nemnden utfordrende, kanskje spesielt som representant for Sametinget. Sametinget ønsker størst mulig innflytelse på dette området, noe som betinger gode og tette kontakter med de berørte næringene og aktørene ellers.

I region 6 ligger konfliktnivået fortsatt på et utilfredsstillende høyt nivå. Dette skyldes flere forhold utenfor Sametingets muligheter for påvirkning.

Regionen omfatter tre fylker, med til dels ulike forutsetninger. Likevel er Sametinget i en særstilling og har derfor store muligheter til å bidra med forbedringer rovviltforvaltningen i regionen, samtidig som denne vil komme mer i tråd med Sametingets policy. Imidlertid har ikke Sametingets representant i denne nemnden reelle muligheter til tett og oppfølgende dialog med f.eks. reindriften, som er avgjørende forutsetning for et vellykket arbeid. Noe av den samme problemstillingen er å finne også i region 5.

På denne bakgrunn går derfor Sametinget inn for forsøksvirksomhet med styrking av det samiske arbeidet knyttet til rovviltnemnden i region 6, eventuelt at dette også omfatter region 5.

Forsøksvirksomheten forutsettes gjennomført i samarbeid med berørte fylkeskommuner og organisasjoner.

Forslag

Forslag fra Komiteens mindretall, medlemmer fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe og Finnmarkslista:

Forslag 1

Post 12.1 Barentssamarbeidet styrkes med kr 200.000, slik at disponibelt på kontoen for inneværende år blir kr 350.000.

Begrunnelse:

Styrking av arbeidet blant samene i Barentsregionen er nødvendig, blant annet gjennomføring av pilotprosjekt blant reindrifssamene i nordvest Russland. Derfor er det viktig at også Sametinget øker sin økonomiske andel til Barentssamarbeidet. Sametinget har som strategi å bidra til at Barentssamarbeidet inkluderer urfolk med hensyn til deltakelse og prosjekter. Bidra til å utvikle lokalsamfunn med jobbtilbud, tilfredsstillende helse- og velferdstilbud, skole- og utdanningstilbud og annen infrastrukturtiltak.

Post 01 driftsutgifter administrasjon (Rådets forslag) reduseres tilsvarende, slik at posten økes med 699 862,-.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Representant Anders Urheim, Samisk sosialdemokratisk Parti, fremmet følgende forslag

Forslag 2

Post 12.1 Barentssamarbeidet styrkes og økes med kr 200.000, slik at disponibelt beløp på kontoen for inneværende år blir kr 350.000, som primært skal brukes til å styrke næringsutvikling på Kola-halvøya (Nord-vestlige Russland).

Forslag 3

Forslaget om bevilgning på kr 99.862 til Sametingets bygningsvernprosjekt strykes, og forutsettes dekkes gjennom Sametingets ordinære budsjett.

Post 01 Driftsutgifter – administrasjon – (i forhold til Sametingsrådets forslag) reduseres tilsvarende, slik at økningen for arbeid med samiske fiskerirettigheter og rettighetshevdelser til havarealer økes totalt med kr 400.000.

Forslaget om avsetning av kr 300.000 i revidert budsjett for 2007 til å ”styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv i samarbeid med regionale samarbeidsaktører” – d.v.s. Sametingets inngåtte samarbeidsavtaler med fylkeskommunene – foreslås strøket. Dette anses som en del av tingets ordinære drift.

Samlet vil slik omdisponering utgjøre kr 599.862 til re-fordeling for 2007, som foreslås bevilget slik:

Pitesamisk Hus; kr 50.000.

Bevilgninger til språkprosjekter utenfor språkforvaltningsområdet – sum kr 300.000, fordelt slik;

Sørsamisk språkområde; kr 100.000.

Lulesamisk språkområde; kr 100.000.

Nordsamisk språkområde; kr 100.000.

Bevilgninger til samiske barn og unge; kr 249.862, der fordelingen skal skje likt mellom sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk språkområde.

III Votering

Av 43 representanter var 39 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plan- og finanskomiteens forslag 1 ble forkastet med 20 stemmer. 19 stemte for.
- Anders Urheims forslag 2 ble forkastet med 20 stemmer. 19 stemte for.
- Anders Urheims forslag 3 ble forkastet med 36 stemmer. 3 stemte for.
- Plan- og finanskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Kirsti Guvsám, saksordfører	Sten Erling Jønsson
	Kirsti Guvsám	
2	Magnhild Mathisen	Gunn-Britt Retter
	Magnhild Mathisen	Sten Erling Jønsson
3	Anders Urheim	Jarle Jonassen
	Anders Urheim	Terje Tretnes
		Bjarne Store-Jakobsen
4	Roger Pedersen	
	Bjarne Store-Jakobsen, forr.orden	
5	Bjarne Store-Jakobsen	
6	Gunn-Britt Retter	
7	Olaf Eliassen	
8	Sten Erling Jønsson	
9	Aili Keskitalo	
10	Johan Mikkel Sara	
11	Anders Urheim	
12	Jarle Jonassen	
13	Kirsti Guvsám	
	Anders Urheim, forr.orden	
	Egil Olli, forr.orden	
	Roger Pedersen, forr.orden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametinget foretar årlige budsjettrevisjoner i mai plenum, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i februar som også inkluderer årsregnskapet.

Sametinget kan forvalte post 50-midler tildelt fra departementene fritt. Dette gjelder ikke øremerkede midler som kommer fra andre departementale poster, så som postene 22 og 72. Tilleggsbevilgningene vil likevel tas med i det reviderte budsjettet.

Det vises for øvrig til Sametingets årsregnskap og Sametingets årsmelding 2006 sak 05/07.

Sametingets regnskap for 2006 viser et regnskapsmessig overskudd på kr 1 629 862. Sametingets overskudd i 2006 til refordeling i revidert budsjett 2007 vil være på kr 1 629 862.

Fordeling av ekstra tildelinger og refordeling av budsjettet for 2007 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster.

Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud	Rev.bud-07
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	270 147 000	200 000	0	270 347 000
Sum driftsinntekter	270 147 000	200 000	0	270 347 000
Virkemidler				
Opplæring	29 433 000	0	0	29 433 000
Språk	50 379 000	0	0	50 379 000
Kultur	43 141 000	0	0	43 141 000
Bibliotekjenester	8 607 000	0	0	8 607 000
Næring	24 529 000	0	430 000	24 959 000
Miljø- og kulturvern	14 771 000	0	0	14 771 000
Helse- og sosialsatsing	3 850 000	200 000	0	4 050 000
Regionalt utvikling og samarbeid	3 100 000	0	300 000	3 400 000
Internasjonalt arbeid	1 231 000	0	0	1 231 000
Likestillingstiltak	650 000	0	0	650 000
Samiskrelatert statistikk i Norge	300 000	0	0	300 000
Andre Tilskudd (politisk arbeid)	4 451 000	0	0	4 451 000
Konferanser	1 085 000	0	0	1 085 000
Utdeling av pris	100 000	0	0	100 000
Samefolkets fond	0	0	0	0
Andre virkemidler	1 674 000	0	0	1 674 000
Sum virkemidler	187 301 000	200 000	730 000	188 231 000
Sum driftsinntekter - virkemidler	82 846 000	0	-730 000	82 116 000
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	20 226 000	0	0	20 226 000
Drift administrasjon	58 245 000	0	899 862	59 144 862
Investeringer	1 500 000	0	0	1 500 000
Spesielle prosjekter	2 875 000	0	0	2 875 000
Sum driftskostnader	82 846 000	0	899 862	83 745 862
ÅRSRESULTAT	0	0	-1 629 862	-1 629 862

Post 50 Bevilgninger fra departementene

Totaltall Sametingets samlede inntekter -revidert budsjett 2007

Kap.Post	Beskrivelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-07
680.50	Arbeids-og inkluderingsdepartementet - AID	164 100 000	0	0	164 100 000
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	30 572 000	0	0	30 572 000
226.21	Kunnskapsdepartementet - KD	4 000 000	0	0	4 000 000
248.21	Kunnskapsdepartementet - KD	0	0	0	0
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	11 870 000	0	0	11 870 000
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	2 000 000	0	0	2 000 000
320.53	Kultur- og kirke departementet - KKD	47 405 000	0	0	47 405 000
326.78	Kultur- og kirke departementet - KKD	500 000	0	0	500 000
724.21	Helse- og omsorgdepartementet - HOD	5 700 000	200 000	0	5 900 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
552..72	Kommunal- og regionaldepartementet - KRD	0	0	0	0
Totalt bevilget I		270 147 000	200 000	0	270 347 000
540.54	KRD - Avkastning Samefolkets fond	4 650 000	0	0	4 650 000
Totalt bevilget II		274 797 000	200 000	0	274 997 000

Sametingets totale budsjett for 2007 er på totalt kr 274 797 000, inkl avkastning til Samefolkets fond på kr 4 650 000. Bevilgningen for 2007 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) var ikke spesifisert i henhold til HODs forslag til statsbudsjettet for 2007 til Sametinget. Sametinget har i sitt budsjett for 2007 budsjettert med kr 5 700 000. Ved tildelingsbrevet for 2007 var bevilgningen på kr 5 900 000, dvs. kr 200 000 mer enn det Sametinget hadde forutsatt.

Fordeling av overskuddet og ekstra tildeling

Tabellene nedenfor viser fordelingen av overskuddet på kr 1 629 862, samt tildelingen på kr 200 000 fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Post 01 Driftsutgifter administrasjon

Driftsutgifter administrasjon

Post 01	Benevnelse	Bud 2007	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
-	Driftsutgifter administrasjon	58 245 000	0	899 862	59 144 862
-	Investeringer	1 500 000	0	0	1 500 000
-	Spesielle prosjekter	2 875 000	0	0	2 875 000
Sum		62 620 000	0	899 862	63 519 862

Det avsettes kr 800 000 til arbeidet med rettighetssaker og fiskerisaker i administrasjonen. Dette på grunn av økt saksmenge og nødvendig prioritering av saksområdene, herunder spesielt oppfølging av samerettsutvalget II og fiskerisaker.

I tillegg avsettes det kr 99 862 til Sametingets bygningsvernprosjekt i Sirma. Prosjektet er i hovedsak eksternt finansiert, men ble imidlertid ikke igangsatt før i slutten av 2006. Prosjektet er dermed påløpt kostnader i år, og stansing av prosjektet i dette stadiet anses som uheldig.

Sametinget avsetter kr 899 862 i revidert budsjett for 2007 til arbeidet med rettighets- og fiskerisaker i administrasjonen og i tillegg settes det av midler til bygningsvernprosjektet i Sirma.

Post 200 Kultur

Samletabell - Kultur

Post	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
200	Samisk kulturfond	10 157 000	310 000	0	10 467 000
201	Samiske forlag	2 473 000	0	0	2 473 000
202	Samiske kulturhus	6 434 000	0	0	6 434 000
203	Samiske kulturorganisasjoner	306 000	0	0	306 000
204	Samiske festivaler	1 730 000	0	0	1 730 000
205	Samisk idrett	1 225 000	0	0	1 225 000
206	Samisk teater	14 318 000	0	0	14 318 000
207	Samisk kunst	4 685 000	0	0	4 685 000
208	Samisk publikasjoner	1 813 000	-310 000	0	1 503 000
Sum		43 141 000	0	0	43 141 000

Samisk kulturfond

Post 200	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
20000	Litteratur	3 236 000	150 000	0	3 386 000
20010	Musikk	1 550 000	0	0	1 550 000
20020	Billedkunst/duodji	670 000	0	0	670 000
20030	Teaterformål	500 000	0	0	500 000
20040	Barns oppvekstvilkår	1 900 000	0	0	1 900 000
20050	Andre tiltak	2 001 000	0	0	2 001 000
20060	Samiske språklige tegneserier	300 000	160 000	0	460 000
Sum		10 157 000	310 000	0	10 467 000

Samisk publikasjoner

Post 208	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
20800	Kvinneblad	500 000	0	0	500 000
20801	Nuorttanaste	230 000	0	0	230 000
20802	Barneblad	310 000	-310 000	0	0
20803	Ungdomsblad	773 000	0	0	773 000
20804	Samiske språklige tegneserier	0	0	0	0
Sum		1 813 000	-310 000	0	1 503 000

Det er ikke blitt utgitt barneblad de siste årene. Derfor overføres midlene på kr 310 000 fra post 208 samiske publikasjoner til post 200 samisk kulturfond. Disse midlene går det tiltak for barn- og unge.

Post 300 Næring**Samletabell - Samisk næring**

Post	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
300	Samisk utviklingsfond	21 820 000	0	430 000	22 250 000
301	Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	2 459 000	0	0	2 459 000
302	Grunntilskudd til Goahtegearrat	250 000	0	0	250 000
Sum		24 529 000	0	430 000	24 959 000

Samisk utviklingsfond

Post 300	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
30000	Fiskeri	4 050 000	0	115 000	4 165 000
30010	Jordbruk	2 950 000	0	115 000	3 065 000
30020	Duodji - avtale	8 220 000	0	0	8 220 000
30030	Annet næringsliv	5 900 000	0	200 000	6 100 000
30040	Interreg	700 000	0	0	700 000
Sum		21 820 000	0	430 000	22 250 000

Sametinget avsetter kr 430 000 i revidert budsjett for 2007, til å styrke og tilrettelegge bedre for næringsutvikling innenfor Samisk utviklingsfonds geografiske område.

Post 450 Helse- og sosialsatsing**Helse- og sosialsatsing**

Post	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
450	Helse- og sosialsatsing	3 850 000	200 000	0	4 050 000
Sum		3 850 000	200 000	0	4 050 000

Post 500 Regional utvikling og samarbeid
Regionalt utvikling og samarbeid

Post	Benevnelse	Budsjett -07	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-07
500	Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene	3 100 000	0	300 000	3 400 000
Sum		3 100 000	0	300 000	3 400 000

Sametinget avsetter kr 300 000 i revidert budsjett for 2007, til styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv i samarbeid med regionale samarbeidsaktører.

Behandlingen av saken ble avsluttet 23.05.07 kl. 10.10

Originalspråk: Norsk

Sak 20/07 Sametingets tilskuddsstyrets rapport 2006

Arkivsaknr.
07/477

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	25.04.07	R 061/07
Nærings- og kulturkomiteen	7.-11.05.07	
Sametingets plenum	21.-25.05.07	000/07

Saken påbegynt onsdag 23.05.07 kl. 10.10

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	25.04.07	Sametingsrådet	Sak R 061/07
2	20.03.2007	Sametingets tilskuddstyre	Sametingets tilskuddstyrets rapport 2006

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametingsrådet tar til etterretning Sametingets tilskuddstyrets rapport over bruken av virkemidlene for 2006, og oversender herved saken til videre behandling i Sametinget.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling:

Innledning

Sametingets tilskuddstyre er av Sametingets plenum blitt anmodet om å fremlegge en årlig rapport over bruken av de virkemidler Sametingets tilskuddstyre forvalter. Dette er bakgrunn for at Tilskuddstyret legger frem sin rapport for 2006.

Merknader

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Per-Bjørn Lakselvenes, Susanne Amalie Andersen, Klemet Erland Hætta, Tor Mikalsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), Tom Sottinen, Knut Store, Margit Eli Anti Oskal, Bjarne Store-Jakobsen, Marie Therese N. Aslaksen, Per Edvind Varsi, Senterpartiet (Sp), Olaf Eliassen, Sørlista (S), Kirsten Appfjell-Eira, Kautokeino flyttsamaliste (Kfl), Per A. Bøhr og Samisk sosialdemokratisk Parti (SSP) Anders Urheim er meget fornøyd med at fordelingen av tilskudd fra Samisk Utviklingsfond (SUF) fordelt mellom kjønn i 2006 er utjevnet. Samtidig understreker komiteen at man

må fortsette å fokusere på rekruttering av kvinner og ungdom, da det fortsatt er stor forskjell i fordelingen mellom kjønnene i noen næringer.

Sametinget har ved flere anledninger vært i kontakt med ansvarlige sentrale myndigheter vedrørende økte midler til samisk kultur og SUF. *Hele komiteen* understreker viktigheten av at det gjennomføres et ordentlig løft i tilskudd til samisk kultur og Samisk utviklingsfond fra sentrale myndigheter, da behovet for økte midler er mye større enn det Sametinget klarer å dekke.

Komiteens flertall, alle med unntak av Samisk sosialdemokratisk parti vil bemerke at i målsettingene i næringsavtalen for duodji, må kultur synliggjøres mer i forhold til tiltak og prioriteringer. Sammenhengen mellom næring og kultur må vektlegges. Dette er viktig for å ivareta og videreutvikle duodji innen urfolks håndverk, tradisjon og kultur. *Flertallet* ber forhandlingspartene ta hensyn til dette ved fremtidige forhandlinger.

Flertallet er også bekymret for rekrutteringen til duodji, spesielt til den videregående skolen. Også rekrutteringen til den samiske videregående skolen innefor fagkretsen duodji har vært synkende de siste årene, og antall søkere til duodjifaget er lavt.

Det er viktig at fagopplæringen i duodji styrkes, blant annet ved å opprette og styrke stipendordninger og lærlingordning for elever og studenter. En måte å styrke fremtidig rekruttering på kan være å sikre muligheter til drift av lokale duodjiverksted over duodjiavtalen.

Flertallet ser med bekymring på det store gapet mellom antall søknader, total søknadssum og innvilgende tilsagn, under punkt 2.7. Det er et skrikende behov for mer midler til samisk kultur, og spesielt er den samiske litteraturen og musikken skadelidende, hvor behovet og avsatte midler spriker enormt mye. Tilskuddstyret sier også i sin rapport at behovet er stort for midler til samisk idrett, og *komiteens flertall* er bekymret over situasjonen for tradisjonell samisk idrett, for eksempel reinkappkjøring og langrenn.

Samisk sosialdemokratisk partis medlem har merket seg at Sametingets tilskuddsstyre er av Sametinget blitt anmodet om å fremlegge en årlig rapport over bruken av de virkemidler Sametingets tilskuddsstyre forvalter, herunder Samiske utviklingsfond (SUF).

Dette medlemmet anser rapporten som et godt grunnlag for evaluering av retningslinjene for tilskudd, og forventer at revidering av retningslinjene behandles i plenum i løpet av 2007.

Dette medlemmet anser videre at Samisk Utviklingsfond bør bli mer målrettet i forhold til hvem som bør være de faktiske mottakere av økonomisk støtte fra fondet; den samiske befolkningen på norsk side. *Dette medlemmet* vil derfor bemerke at Sametinget bør endre fra hovedkriteriet "geografiske virkeområder" for å være tilskuddsberettiget, til å vektlegge og prioritere hovedkriteriet: "samiske formål" - der samer skal prioriteres ved tildeling av midler fra Samisk utviklingsfond.

Komiteens tilrådning:

Komiteen har for øvrig ingen merknader eller forslag til saken og tilrår Sametinget å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 39 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Nærings- og kulturkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Susanne Amalie Andersen, saksordfører	
2	Knut Store	
3	Anders Urheim	Susanne Amalie Andersen John Harald Skum
	Anders Urheim	
4	Olaf Eliassen	
5	Tor Mikalsen	
6	Per Andersen Bøhr	
7	Marie Therese Aslaksen	
8	Per -Bjørn Lakselvnes	
9	Per Edvin Varsi	
10	Johan Mikkel Sara	Anders Urheim Magnhild Mathisen Per Edvin Varsi
	Johan Mikkel Sara	
11	John Harald Skum	Marianne Balto Marie Therese Aslaksen
	John Harald Skum	
12	Terje Tretnes	
13	Isak Mathis O. Hætta	Olaf Eliassen
	Isak Mathis O. Hætta	
14	Marianne Balto	
15	Aili Kesitalo	
16	Terje Tretnes	
17	Jarle Jonassen	
18	Susanne Amalie Andersen, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget tar til etterretning Sametingets tilskuddstyrets rapport over bruken av virkemidlene for 2006.

Behandlingen av saken ble avsluttet 23.05.07 kl. 11.55

Originalspråk: Norsk

Sak 21/07 St.meld. nr. 21 (2006-2007) Strukturpolitikk for fiskeflåten

Arkivsaknr.
06/3353

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	11.04.07	R 054/07
Plan- og finanskomiteen	7.-11.05.07	PFK 005/07
Sametingets plenum	21.-25.05.07	21/07

Saken påbegynt onsdag 23. mai 2007 kl. 13.35

I Vedlegg

Nr.		Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		11.04.07	Sametingsrådet	Sak R 054/07
2	I	21.08.06	Fiskeri- og kystdepartementet	Høring – NOU 2006:16 Strukturvirkemidler i fiskeflåten. NOUen er tidligere sendt Sametingsrepresentantene
3	U	09.10.06	Sametinget	Høringsuttalelse: NOU 2006:16 Strukturvirkemidler i fiskeflåten
4	I	13.02.07	Fiskeri- og kystdepartementet	Protokoll: Konsultasjon, struktur 11.01.07, Oslo
5	I	14.03.07	Fiskeri- og kystdepartementet	Protokoll: Konsultasjon, struktur 27.02.07, Karasjøk
6	U	2002	Sametinget rådssak 36/02	Kvote-, struktur- og kondemneringsordninger kyst- og fjordflåten
7	U	20.10.02	Sametinget, Plenumssak 36/02	Kvote-, struktur- og kondemneringsordninger i kyst- og fjordflåten
8	U	21.02.07	Sametinget	Posisjonsnotat: Konsultasjoner med FKD ang. St.meld. om strukturpolitikken
9	I	12.02.07	Fiskeri- og kystdepartementet	E-post om konsultasjon
10	U	14.02.07	Sametinget	E-post om konsultasjon
11	I	19.02.07	Fiskeri- og kystdepartementet	E-post om konsultasjon
12	U	22.02.07	Sametinget	E-post om konsultasjon
13	I	09.03.07	Fiskeri- og kystdepartementet	E-post om konsultasjon
14	I	26.03.07	Fiskeri- og kystdepartementet	Pressemelding
15	I	16.03.07	Fiskeri- og kystdepartementet	Pressemelding
16	U	09.03.07	Statsministerens kontor	Strukturpolitikken for fiskeriene
17	U	16.03.07	Sametinget	PRM: Løftebrudd fra regjeringen
18	U	21.03.07	Sametinget	PRM: Regjeringen feilinformerer
19	I	17.11.06	Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Høringsuttalelse
20	I	16.03.07	Fiskeri- og kystdepartementet	St.meld.nr.21 (2006 - 2007)Strukturpolitikk for fiskeflåten; er tilsendt representantene

II Forslag og merkander

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget viser til St.meld. nr. 21 (2006-2007) 'Strukturpolitikk for fiskeflåten'.

Sametingets fremste oppgave er å arbeide for at samene som ett folk gis mulighet til å bevare, utvikle og fornye vår kultur. Et folks rett til kulturutøvelse er en grunnleggende menneskerettighet, dette innebærer at både norske myndigheter og Sametinget har en plikt til å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, som også omfattes av fiskeressursene.

Gjennom konsultasjoner i henhold til Norges folkerettslige forpliktelser (jf. ILO -konvensjon nr. 169 artikkel 6 og Konsultasjonsprosedyrer fastsatt ved kgl.res. 1. juli 2005), skulle regjeringen og Sametinget søke å oppnå enighet om tiltakene i struktureringspolitikken. Sametinget ser med stor bekymring på at regjeringen valgte å avslutte konsultasjonen uten at det var en gjensidig forståelse fra partene om at det ikke var behov for videre konsultasjoner, uten at departementet hadde gitt full informasjon om alle relevante forhold på alle stadier i behandlingen av saken, og uten at aktuelle tiltaks virkninger for samiske fiskerier sett i forhold til folkerettslige forpliktelser var vurdert.

Samisk fiske har de senere årene blitt sterkt skadelidende på grunn av sammenhengen mellom økologiske forhold og etterfølgende reguleringer, som blant annet adgangsbegrensninger til fiske. Etter et tiår med omtrent fritt fiske innenfor aksjonsradiusen til de mindre båtene i mange samiske fjordstrøk, innførte myndighetene såkalte fartøyskvoter høsten 1989. Torskebestanden i Barentshavet var da fisket ned til et lavmål og store deler av fangstgrunnlaget var borte på kysten og i fjordene. I denne situasjonen bestemte myndighetene høsten 1989 at man skulle ha fisket et visst kvantum torsk i ett av årene 1987-89 for å få såkalt fartøyskvote. For de aller fleste fiskerne med båter tilpasset fjordfisket var dette umulig å oppfylle. Det hadde ikke vært noe å fiske på, både pga nedfisket bestand i Barentshavet og selinvasjoner en rekke steder langs kysten. Til tross for at folk i disse sjøsamiske områdene hadde fisket torsk i hundrevis og tusenvis av år, var det den manglende "historiske fangsten" i årene 1987/88/89, som ble brukt som begrunnelse for å nekte oss retten til å leve av det som alltid har vært en av grunnpilarene for vår bosetting og kultur. Situasjonen for sjøsamisk kultur i mange områder er kritisk.

Strukturpolitikken for fiskeflåten burde ha som premiss å ivareta de folkerettslige forpliktelsene overfor samene som urfolk, og å styrke situasjonen for det samiske kyst- og fjordfiske. Dette er ikke tilfellet i meldingen. Tiltakenes virkning for samisk fiske er da heller ikke vurdert i sammenheng med virkningene av reguleringstiltakene fra 1989. Regjeringen er til enhver tid, også i forhold til forslag om nye strukturtiltak, forpliktet til å se til at samene sikres de rettigheter som følger av folkeretten. Slike forpliktelser kan ikke skyves over til andre utredningsprosesser samtidig som nye tiltak gjennomføres.

Sametinget viser til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 som innebærer en rett for samer til å få adgang til fiske og til å delta i beslutningsprosessene knyttet til forvaltningen av ressursene. Det vises også til ILO -konvensjon nr. 169 artikkel 15 nr. 1, jf. artikkel 13 nr. 2 som gir utfolk rett til å delta i bruk, forvaltning og bevaring av fiskeressursene. Videre vises det til Konvensjonen om biologisk mangfold artikkel 8j som regulerer statens plikt til å respektere og opprettholde urfolks kunnskaper, fornyelser og praksiser for bevaring og bærekraftig forvaltning av det biologiske mangfoldet. En slik forpliktelse kan vanskelig oppfylles uten at urfolkene gis en aktiv rolle i bruk, forvaltning og bevaring av ressursene.

Det er Sametingets klare syn at regjeringens forslag til kondemneringsordninger og strukturering av fiskeflåten, hvor samiske interesser blir berørt, vil svekke grunnlaget for en svært viktig samisk

næring. Det vil medføre en kvotekonsentrasjon som svekker fiske som grunnlag for samiske bosetting, og det vil svekke muligheten for en helt nødvendig rekruttering fra samiske kyst- og fjordområder til fiskerinæringen. Sett i sammenheng med virkningene av reguleringspolitikken de siste tiårene, hvor samiske hensyn og rettigheter ikke er ivaretatt, vil disse nye tiltakene være et vesentlig inngrep i samisk næringsvirksomhet som truer bosettingen i samiske områder. Tiltakene foreslått i St.meld. nr. 21 (2006-2007) innebærer derfor et folkerettslig brudd på statens plikt til samisk kulturvern.

Sametinget konstaterer at regjeringen ikke har foretatt en vurdering av tiltakenes virkninger for samiske fiskerier og da sett i forhold til folkerettslige forpliktelser.

Sametinget fraråder at Stortinget vedtar St.meld. nr. 21 (2006-2007) 'Strukturpolitikken for fiskeflåten' for gjennomføring av struktureringstiltak for båter mellom 11-15 meter, videreføring av kondemneringsordningen og tidsavgrensede kvoter på mer enn 15 år.

Sametinget har tillitt til at Stortinget sikrer at det foreligger et fullstendig og forsvarlig vurderingsgrunnlag av tiltakenes virkninger for samiske rettigheter, og at vedtak for tiltak av betydning for samiske interesser ikke foretas før det er gjennomført en folkerettslig forsvarlig prosess i henhold til ILO -konvensjon nr. 169 artikkel 6 – konsultasjonsplikten

Plan- og finanskomiteens innstilling:

Innledning

Strukturkvoteordningen for kystflåten ble innført høsten 2003, med kvotemessig effekt fra 2004, etter behandlingen av St.meld nr. 20 (2002-2003) og innebar en helt ny ordning i kystflåten. Strukturkvoteordningen for havfiskeflåten ble innført i mars 2005, og erstattet da tidligere enhetskvoteordninger fra 2000, 2001 og 2002 for ulike grupper i havflåten.

Strukturkvoteordningen ble midlertidig stanset av Stoltenberg regjeringen høsten 2005. 6. januar 2006 nedsatte Fiskeri- og kystdepartementet et utvalg som skulle utrede strukturvirkemidlene i fiskeflåten. Utvalget skulle vurdere effekten av strukturtiltakene, i forhold til målene om å sikre fiskeressursene som felles eiendom, å sikre en fiskeflåte som bidrar til aktivitet langs hele kysten og sikre en flåte som er moderne, variert og lønnsom. Utvalget skulle videre fremme forslag til en strukturpolitikk som ivaretar disse målene, samtidig som den bidrar til en fiskeflåte som er tilpasset ressursgrunnlaget.

Merknader

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Røger Pedersen, Ann-Mari Thomassen, Kirsti Guvsám, Aili Keskitalo og Miriam Paulsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), Vibeke Larsen, Egil Olli, Sten Erling Jønsson, Åge B. Pedersen og Magnbild Mathisen, Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/SáB), Gunn-Britt Retter, Finnmarkslista (FIN), Toril Bakken og Samefolkets parti (SáB), Terje Tretnes, har følgende merknad:

Fiskeriressursene er et grunnleggende element i bevaring og utvikling av de samiske næringer og er med på å danne det materielle grunnlaget for samisk kultur i kyst- og fjordområder. Fiskerinæringen har betydd mye og opprettholdt grunnlaget for samiske bosettinger i svært mange fjord- og kystsamfunn. Fiskerinæringen har bidratt til verdiskapning og arbeidsplasser i disse samfunnene. Også i fremtiden vil fiskeri være en helt sentral næringsvei i fjordene og langs kysten. Hovedutfordring er å sikre at utviklingen i fiskerinæringen på best mulig vis balanseres i forhold til samfunnsutviklingen for øvrig, hvor man må ta hensyn til de fjord- og kystsamfunnene som er mest avhengig av næringen.

Fisken er en ”evigvarende” felles ressurs som tilhører folket og skal beskattes med hensyn til bærekraftig høsting, samtidig som en beholder en variert fiskeflåte i landet. Fiskeriforvaltningen må bygge på nærhets- og avhengighetsprinsippet. Her sees ressursfordelingen i et regionalt og lokalt perspektiv, slik at grunnlaget for sysselsetting og bosetning i fjordene og langs kysten sikres. Et slikt grunnprinsipp innebærer at de som bor nærmest og er mest avhengig av ressursen for å livnære seg, skal ha en fortrinnsrett ved fangst av ressursen. For å sikre en fremtidig livskraftig samfunnsutvikling i fjordene – og langs kysten, er det avgjørende at det utvikles forvaltningsmodeller hvor lokalbefolkningen kan dra nytte av å ha nærhet til fiskeressursene. Sametingets politikk har til hensikt å endre en utvikling hvor det blir stadig færre fiskere og fartøy, og stadig flere fjord- og kystsamfunn har mistet sitt fortrinn i form av nærheten til ressursene.

Komiteens merknader til St.meld. 21 (2006 – 2007)

Komiteen anser at strukturpolitikken i fiskeflåten har stor innvirkning i utviklingen av en helhetlig fiskeripolitikk. Strukturpolitikken i fiskeflåten vil ha store konsekvenser for samiske fiskere og samiske bosetningsområder. Komiteen støtter Sametingsrådets syn i at strukturpolitikken i fiskeflåten bør ha som premiss å ivareta de folkerettslige forpliktelsene overfor samene som urfolk, og styrke situasjonen for det samiske kyst- og fjordfiske.

Forholdet til folkeretten

Komiteen er enig med Sametingsrådet i at regjeringen og Sametinget må søke å oppnå enighet om viktige samepolitiske saker i henhold til Norges folkerettslige forpliktelser (jf. ILO – konvensjon nr. 169 artikkel 6 og Konsultasjonsprosedyrer fastsatt av kgl.res 1. juli 2005).

Vi vil understreke urfolksdimensjonen med at Norge ratifiserte i 1990, som det første land i verden, ILO-konvensjon nr. 169. Siden da har denne konvensjonen vært et sentralt grunnlag i overlegningene om samenes rett til, og medforvaltning av naturressursene i samisk områder.

Både ILO-konvensjon nr. 169, og artikkel 27 – angående beskyttelse av minoriteters kultur, i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter fra 1966, gir et vern for fisket som en samisk næring. Ut fra de vurderingene i 1997, som ble gjort av Samerettsutvalget, Samerettsutvalgets folkerettsgruppe, og Samisk fiskerutvalg, er staten forpliktet til å sikre grunnlaget for samisk kyst- og fjordfiske etter disse konvensjonene.

Et viktig spørsmål for Stortinget, når man skal vurdere denne saken, er bl.a. om forholdet til ILO-konvensjon nr 169 er utredet.

Komiteen mener at Sametinget ikke lengre kan godta at norske myndigheter ikke ivaretar samenes interesser i fiskerisektoren i h.h.t. Norges forpliktelser, i samsvar med Grunnlovens § 110a og etter FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, som ved menneskerettighetsloven av 1999 er blitt en del av norsk rett. Det vises også til ILO konvensjonens artikkel 7, som gir urfolk en rett til å forta sine egne prioriteringer og en plikt for staten til å legge til rette for at urfolks ønsker vektlegges. ILO konvensjon nr. 169 er ratifisert av Norge i 1989 og innebærer at staten har akseptert de særskilte forpliktelsene som konvensjonen pålegger staten i forhold til det samiske folk.

Komiteen vil også vise til at allerede i 1990 uttaler Fiskeridepartementets sakkyndige i en vurdering av hvilke rettslige, forpliktelser myndighetene har i forhold til den samiske befolkning ved reguleringer i fiske følgende:

I dagens situasjon, der samisk kultur er så sterkt utsatt, vil ethvert vesentlig inngrep i samisk næringsvirksomhet som truer bosetting i samiske områder, kunne innebære et brudd med statens plikt til samisk kulturvern.

(Professor Carsten Smith, juli 1990, i sin oppsummering pkt. 9).

Komiteen vil understreke at de folke- og internrettslige lover og konvensjoner som Norge har sluttet seg til forplikter norske myndigheter til å utvikle forvaltningsordninger som er i samsvar med disse.

Dersom det for eksempel åpnes for strukturering av flåten 11 - 15 meter vil bosettingen og bosettingsstrukturen særlig i de sjøsamiske områdene bli varig skadelidende. Slike forslag og konsekvensene av disse vil måtte reverseres, noe som vil bli vanskelig og skape stor usikkerhet blant fiskerne og i fiskerisamfunnene. Komiteen forstår at en av hovedhensiktene med stortingsmeldinga om strukturpolitikken er å sikre langsiktighet i næringa. Ved å gjennomføre struktureringstiltak uten grundige folkerettslige vurderinger, tiltak som vil kunne være i strid med Kystfiskeutvalgets vurderinger av samiske rettigheter til fiske, risikerer en at en oppnår det motsatte av langsiktighet.

Strukturordningene

Det som mangler fullstendig i Stortingsmeldingen om strukturpolitikken for fiskeflåten, er en vurdering av konsekvensene av tidligere reguleringstiltak fra 1989, og om hvordan de foreslåtte tiltakene i meldingen vil slå ut for samiske fjord- og kystsamfunn. Sametinget konstaterer av reguleringstiltakene fra 1989 og frem til i dag har hatt en negativ virkning for samiske kyst- og fjordsamfunn. En ny fiskeripolitikk må ha som målsetting å snu denne trenden. Derfor er det viktig at det ved fremtidige reguleringer, blir foretatt grundige analyser av både positive og negative konsekvenser av reguleringene, før tiltakene settes i verk. Komiteen kan ikke se at regjeringen har foretatt slike analyser.

Med bekymring registrerer vi at St.meld. 21 (2006-2007) og NOU 2006:16 ikke har utredet konsekvensene for de mindre og sårbare fiskerisamfunn, samt sett på dette bl.a. i forhold til folkerettslige forpliktelser ovenfor samene. Dette til tross for at Departementet i konsultasjoner med Sametinget har protokollert at de vil utarbeide et notat der det redegjøres for hvorledes aktuelle forslag kan påvirke samiske interesser og da sett i forhold til folkerettslige forpliktelser.

Vi mener at strukturordningene har ført til og vil medføre store og unødvendige investeringer da prisen på kvoterettighetene har økt og vil øke sterkt.

En slik overinvestering vil medføre ekstra press på fiskebestanden gjennom krav om økte kvoter, mulig overfiske, dårligere kvalitet og feilbeskatninger. En slik prisøkning av kvoter ved salg vil umuliggjøre generasjonsskifte og nyrekruttering. En mer politisk styrt fiskeripolitikk vil gi den yngre generasjon mulighet til å satse på fiskeryrket, dette forutsetter imidlertid at kvotekostnadene holdes på et akseptabelt nivå.

Komiteen støtter forslaget om å gå bort fra evigvarende strukturkvoter. Strukturering er i praksis en privatisering av en viktig nasjonal ressurs. Salg av kvoter blir en arena for investorer som utelukkende skal ha økonomisk utbytte av sine investeringer. Konsekvenser kan bli at de mindre og ikke "sentrale" lokalsamfunn blir de tapende parter, jfr. de distriktmessige konsekvenser dagens ordninger har medført for mange mindre fiskerisamfunn (kap 8.4.3).

Her viser vi til overflyttingsstatistikken som viser at det foregår en storstilt sentralisering av kvoter og båter internt i fylkene (jf. kap. 8.4.3). I perioden 2004 – 2006 har Hasvik kommune tapt 20% av torskekvoten, Porsanger kommune har tapt 50% av kvoten, mens vinnerne er kommuner som Alta, Hammerfest, Kvalsund, Måsøy, Båtsfjord og Sør-Varanger.

Komiteen vil bemerke at mange grupper i kyst- og fjordområdene og enkelt personer i det samiske samfunn, har gitt sterke motforestillinger til at det foreslås å åpne for strukturordninger for fartøy i gruppen 11 – 15 meter. Vi ser av statistikken, hentet fra budsjettmemnda for fiskerinæringen for 2005, at fartøygruppen 10 – 15 meter har en verdiskaping på hele 55% av hver salgskrone, båter i gruppen 8 – 9,9 meter hadde 59%, mens fabrikktrålerne var nede i 36%.

Komiteen vurderer det som positivt for det samiske bosetningsområdet, at det åpnes for tilnærmet fritt fiske for båter opp til 11 meter. Komiteen forutsetter at det frie fisket sikres og at denne fartøygruppen beholder fiskekvotene og at en unngår kvoteovergang fra kyst- og fjordflåten.

Komiteen vil anmerke at kondemneringsordningen har medført at antallet mindre fiskefartøy er betydelig redusert, kvoter er ”sentralisert” bort fra distriktene, og antall registrerte fiskere er redusert (jfr Fiskeridirektoratets statistikker 1990 - 2006).

Skulle fartøygruppen 11 - 15 meter struktureres, kan det i verste fall teoretisk redusere antallet båter i gruppen fra dagens 562 fartøy til ca 300 fartøy. Dette dersom hele flåtegruppen gjennomgår en strukturering innenfor de planlagte regler for struktureringen.

Komiteen viser i tillegg til at strukturkvoter som forsvinner fra fjordområdene, sammen med en fortsatt kondemneringsordning (som utløper 1.7.2008), vil gi ytterligere reduserte fiskeleveranser lokalt. Som følge av dette vil flere kyst- og fjordsamfunn oppleve negative samfunnsendringer ved at mange lokale fiskemottak vil bli lagt ned, som igjen medvirker til at flåtegruppen under 11 meter blir skadelidende.

De få som enda er i drift har stor betydning for leveringsmessige forhold, særlig gjelder dette for de minste fartøyene. Vi vil på ny understreke at denne flåtegruppen er selve bærebjelken for mange fiskemottak i småsamfunn langs kyst og fjord.

I meldingen (kap. 8.4.2) anføres at konsekvenser av forslaget kan medføre flåtekonsentrasjoner ved at fartøy kan flyttes fra ett distrikt til et annet. Videre kan vi i samme kapittel utlede, at det vil være enkeltpersoner som vil benytte strukturordningens muligheter og at kapitalkreftene dermed vil styre lokalisering av flåten og fisken som ressurs innenfor samme fylke. Dette frykter vi vil virkeliggjøres og at det meste av flåten og kvoter samles på færre hender og færre steder. Ut fra tidligere erfaringer vil en med temmelig stor sannsynlighet kunne anta at svært mange lokalsamfunn - og da særlig i fjordområdene – ikke vil ha en bærekraftig flåte til å tilføre lokale fiskemottak råstoff.

Vi registrerer i kap. 4.5.2 og siste avsnitt i kap. 8.4.2 at regjeringen er oppmerksom på at flere mindre fiskeriavhengige distriktssamfunn kan bli skadelidende med de forslag som legges frem i St.meld. 21 (2006 - 2007). Regjeringen signaliserer derfor at en innen 2009 vil evaluere effektene av innføringen av strukturordningen. Statistikk fra Fiskeridirektoratet (www.fiskeridirektoratet.no) viser at antall båter er redusert, og antall fiskere er gått ned og bekrefter den negative utviklingen i de sjøsamiske bosettingsområdene. Resultatene er at flåten sentraliseres, kvoter flyttes innenfor fylket fra distriktene og til større bosentra med et mer variert næringsliv, jfr. kap. 8.4.3 som klart viser de fylkesinterne forflytninger.

Etter vårt syn bør man gjennomføre evalueringen av strukturordningen før nye struktureringer og kondemneringer gjennomføres. Likeledes bør man også først gjennomføre en vurdering av eierskapskonsentrasjonsforhold, før man vedtar ordninger som fører til ytterligere konsentrasjoner.

Komiteen mener at en lønnsom og tilpasset flåte for fiske i nære kyst- og fjordområder må skjermes mot nedbygging. En overflytting av kvoter fra for eksempel frysetrålerne kan med fordel vurderes overført til flåten 11 – 15 meter. Dette vil øke kvotegrunnet, og opprettholde denne flåtegruppen og sikre sysselsetting og fortsatt bosetting i de nære kyst- og fjordsamfunn.

Komiteen støtter sametingsrådet i at strukturering av flåten i størrelsesgruppen 11 - 15 meter utsettes og vurderes på nytt etter at Carsten Smith utvalget har lagt fram sin innstilling. Regjeringen har oppnevnt et utvalg under ledelse av professor Carsten Smith som på prinsipielt grunnlag skal utrede samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Utvalget skal levere sin utredning innen 31. desember 2007. Det er høyst beklagelig at en strukturordning særlig for fartøygrupper mellom 11 og 15 meter planlegges igangsatt, før denne utredningen foreligger.

Komiteens syn er at det verken bør være strukturering eller kondemnering for fartøy under 15 meter. Dersom kondemneringsordningen videreføres når det gjelder båter under 15 meter, må det innføres en ordning slik at kvoter tilhørende ”kondemnerte båter” skal tildeles andre fiskere i samme

geografiske område der kvoten blir inndratt. Tidligere kondemnerte kvoter søkes også i hovedsak tilbakeført områder der kvoten opprinnelig var hjemmehørende.

Vi anbefaler at kondemneringskvoter tilbakeføres, og tildeles som rekrutteringskvote eller til tidsbegrenset utlån som tilleggskvote til eksisterende fartøy.

I tillegg vil Sametinget vise til at en innføring av en suppleringskvote, NOU 2006:16, er noe Sametinget under visse forutsetninger kan støtte som et alternativ eller tillegg til distriktskvotene.

Vi anfører også at en forsterking av distriktskvoteordningen kan tilføre samme flåtegruppe ekstra kvoter, og samtidig sikre landing og bearbeiding av fisk i spesielt utsatte distrikter. Vi vil også understreke at innføring av distriktskvoteordningen (ikke anført som en del av St.meld. 21) er positiv og ordningen vil sikre næringsvake områder leveranse av fisk. Ordningen må derfor søkes videreført med justering av reglene f.eks. slik at det innføres forpliktende leveringsavtaler som vil gi en sikkerhet i at fiskeressurser som tas ut vil skape den aktivitet som er ønsket i øremerkede lokalsamfunn.

Ved eventuell strukturering skal kvotene forbli i den geografiske regionen, der den finner sted (dvs en innskrenket fylkesordning). Salg av kvoter ut av en kommune skal ikke kunne gjennomføres, dette for å sette sterke geografiske bindinger på fartøyskvota, og for å minske de negative virkningene for små lokalsamfunn.

Komiteen er opptatt av at rekrutteringen til fiskeryrket sikres. Det er ønskelig og nødvendig å legge til rette for å opprettholde god rekruttering til fiskeflåten i en fremtid da kampen om arbeidskraften sannsynligvis vil bli hard. Det må legges til rette for at unge fiskere skal kunne etablere seg med egne fartøy med et tilstrekkelig kvotegrunnlag. I så måte ser komiteen positivt på de rekrutteringskvoter som den senere tid er tildelt ungdom i etableringsfasen. Ordningen må videreføres.

Komiteen slutter seg til forslaget om avviklingen av driftsordningen. Denne ordningen har muliggjort samling av flere kvoter på en båt, en slik eier- eller leiekonsentrasjon er uheldig for næringen.

Forslag

Forslag fra hele komiteen:

Forslag 1

Erstatter 3. avsnitt i Sametingsrådets forslag.

Samisk fiske har de siste 10-årene blitt sterkt skadelidende på grunn av sammenhengen mellom økologiske forhold og etterfølgende reguleringer, med blant annet adgangsbegrensinger til fiske. Høsten 1989 innførte myndighetene såkalte fartøyskvoter, som blant annet rammet småskalaflåten i samiske fjordstrøk. Dette førte til lukking av fisket for denne flåten, en flåte som tidligere hadde hatt fritt fiske.

På grunn av disse økologiske forhold, bestemte myndighetene høsten 1989 at man skulle ha fisket et visst kvantum torsk i et av årene 1987 – 1989 for å få såkalt fartøyskvote. For de aller fleste fiskere med båter tilpasset fjordfisket var dette umulig å oppfylle. Det hadde ikke vært noe å fiske på, både pga nedfisket bestand i Barentshavet og selinvasjoner en rekke steder langs kysten og i fjordene.

Til tross for at folk i disse sjøsamiske områdene hadde fisket torsk i hundrevis og tusenvis av år, var det den manglende ” historiske fangsten” i årene 1987/88/89 som ble brukt som begrunnelse for å nekte oss retten til å leve av det som alltid har vært en av grunnpilarene for vår bosetting og kultur. Situasjonen for sjøsamisk kultur i mange områder er kritisk.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig møtelederskapets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 31 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plan- og finanskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Egil Olli, saksordfører,	Olaf Eliassen
	Egil Olli	Bjarne Store-Jakobsen
2	Gunn-Britt Retter	
3	Magnhild Mathisen	
4	Olaf Eliassen	Bjarne Store-Jakobsen
	Olaf Eliassen	
5	Tor Mikalsen	Bjarne Store-Jakobsen
	Tor Mikalsen	
6	Josef Vedhugnes	Per Edvin Varsi
		Olaf Eliassen
		Kirsti Guvsám
	Josef Vedhugnes	
7	Kirsti Guvsám	
8	János Trosten	
9	Bjarne Store-Jakobsen	
10	Magnhild Mathisen	
11	Tor Mikalsen	
12	Aili Keskitalo	
	Egil Olli	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til St.meld. nr. 21 (2006-2007) 'Strukturpolitikk for fiskeflåten'.

Sametingets fremste oppgave er å arbeide for at samene som ett folk gis mulighet til å bevare, utvikle og fornye vår kultur. Et folks rett til kulturutøvelse er en grunnleggende menneskerettighet, dette innebærer at både norske myndigheter og Sametinget har en plikt til å sikre naturgrunnet for samisk kultur, som også omfattes av fiskeressursene.

Gjennom konsultasjoner i henhold til Norges folkerettslige forpliktelser (jf. ILO -konvensjon nr. 169 artikkel 6 og Konsultasjonsprosedyrer fastsatt ved kgl.res. 1. juli 2005), skulle regjeringen og Sametinget søke å oppnå enighet om tiltakene i struktureringspolitikken. Sametinget ser med stor bekymring på at regjeringen valgte å avslutte konsultasjonen uten at det var en gjensidig forståelse fra partene om at det ikke var behov for videre konsultasjoner, uten at departementet hadde gitt full informasjon om alle relevante forhold på alle stadier i behandlingen av saken, og uten at aktuelle tiltaks virkninger for samiske fiskerier sett i forhold til folkerettslige forpliktelser var vurdert.

Samisk fiske har de siste 10-årene blitt sterkt skadelidende på grunn av sammenhengen mellom økologiske forhold og etterfølgende reguleringer, med blant annet adgangsbegrensninger til fiske. Høsten 1989 innførte myndighetene såkalte fartøykvoter, som blant annet rammet småskalaflåten i samiske fjordstrøk. Dette førte til lukking av fisket for denne flåten, en flåte som tidligere hadde hatt fritt fiske.

På grunn av disse økologiske forhold bestemte myndighetene høsten 1989 at man skulle ha fisket et visst kvantum torsk i et av årene 1987 – 1989 for å få såkalt fartøykvote. For de aller fleste fiskere med båter tilpasset fjordfisket var dette umulig å oppfylle. Det hadde ikke vært noe å fiske på, både pga nedfisket bestand i Barentshavet og selinvasjoner en rekke steder langs kysten og i fjordene.

Til tross for at folk i disse sjøsamiske områdene hadde fisket torsk i hundrevis og tusenvis av år, var det den manglende ” historiske fangsten” i årene 1987/88/89 som ble brukt som begrunnelse for å nekte oss retten til å leve av det som alltid har vært en av grunnpilarene for vår bosetting og kultur. Situasjonen for sjøsamisk kultur i mange områder er kritisk.

Strukturpolitikken for fiskeflåten burde ha som premiss å ivareta de folkerettslige forpliktelsene overfor samene som urfolk, og å styrke situasjonen for det samiske kyst- og fjordfiske. Dette er ikke tilfellet i meldingen. Tiltakenes virkning for samisk fiske er da heller ikke vurdert i sammenheng med virkningene av reguleringstiltakene fra 1989. Regjeringen er til enhver tid, også i forhold til forslag om nye strukturtiltak, forpliktet til å se til at samene sikres de rettigheter som følger av folkeretten. Slike forpliktelser kan ikke skyves over til andre utredningsprosesser samtidig som nye tiltak gjennomføres.

Sametinget viser til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 som innebærer en rett for samer til å få adgang til fiske og til å delta i beslutningsprosessene knyttet til forvaltningen av ressursene. Det vises også til ILO -konvensjon nr. 169 artikkel 15 nr. 1, jf. artikkel 13 nr. 2 som gir utfolk rett til å delta i bruk, forvaltning og bevaring av fiskeressursene. Videre vises det til Konvensjonen om biologisk mangfold artikkel 8j som regulerer statens plikt til å respektere og opprettholde urfolks kunnskaper, fornyelser og praksiser for bevaring og bærekraftig forvaltning av det biologiske mangfoldet. En slik forpliktelse kan vanskelig oppfylles uten at urfolkene gis en aktiv rolle i bruk, forvaltning og bevaring av ressursene.

Det er Sametingets klare syn at regjeringens forslag til kondemneringsordninger og strukturering av fiskeflåten, hvor samiske interesser blir berørt, vil svekke grunnlaget for en svært viktig samisk næring. Det vil medføre en kvotekonsentrasjon som svekker fiske som grunnlag for samiske bosetting, og det vil svekke muligheten for en helt nødvendig rekruttering fra samiske kyst- og fjordområder til fiskerinæringen. Sett i sammenheng med virkningene av reguleringspolitikken de siste tiårene, hvor samiske hensyn og rettigheter ikke er ivaretatt, vil disse nye tiltakene være et vesentlig inngrep i samisk næringsvirksomhet som truer bosettingen i samiske områder. Tiltakene foreslått i St.meld. nr. 21 (2006-2007) innebærer derfor et folkerettslig brudd på statens plikt til samisk kulturvern.

Sametinget konstaterer at regjeringen ikke har foretatt en vurdering av tiltakenes virkninger for samiske fiskerier og da sett i forhold til folkerettslige forpliktelser.

Sametinget fraråder at Stortinget vedtar St.meld. nr. 21 (2006-2007) 'Strukturpolitikken for fiskeflåten' for gjennomføring av struktureringstiltak for båter mellom 11-15 meter, videreføring av kondemneringsordningen og tidsavgrensede kvoter på mer enn 15 år.

Sametinget har tillitt til at Stortinget sikrer at det foreligger et fullstendig og forsvarlig vurderingsgrunnlag av tiltakenes virkninger for samiske rettigheter, og at vedtak for tiltak av betydning for samiske interesser ikke foretas før det er gjennomført en folkerettslig forsvarlig prosess i henhold til ILO -konvensjon nr. 169 artikkel 6 – konsultasjonsplikten

Behandlingen av saken ble avsluttet 23.05.07 kl. 15.25.

Originalspråk: Norsk

Sak 22/07

Prinsipper for opplæringen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet - samisk

Arkivsaknr.
06/900

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	20.03.07	R 025/07
Nærings- og kulturkomiteen		
Sametingets plenum	21. - 25.05.07	22/07

Saken påbegynt onsdag 23. mai 2007 kl.15.25

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	20.03.07	Sametingsrådet	Sak 025/07 Kunnskapsløftet - Samisk læringsplakat og prinsipper
2	04.07.2006	Sametingets brev til Kunnskapsdepartementet	Oversendelse av Sametingets plenumsvedtak angående samisk læringsplakat og samisk prinsippdel
3	18.09.06	Fra Kunnskapsdepartementet	Samisk læringsplakat og Prinsipper for opplæringen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet - Samisk
4	30.11.2006	Fra Sametinget til høringsinstanser	Oahpahusa prinsihpat Máhttolokten - Sámi oahppoplánabuktosis-bovdejupmi buktit cealkámušaid/ Prinsipper for opplæringen i læreplanverket for Kunnskapsløftet - Samisk - invitasjon til høring: Brev med 3 vedlegg
5	02.2007	Fra høringsinstanser	Gulaskuddancealkámušat/ Høringsuttalelser
6	09.03.2007	Sametinget	Høringsrapport
7	09.03.2007	Sametinget	Forslag til Prinsipper for opplæring - Samisk Oahpahusa prinsihpat - Sámi

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget vedtar Prinsipper for opplæringen - Samisk i henhold til forslaget datert 09.03.07. Den skal være en del av Læreplanverket for Kunnskapsløftet - Samisk og skal tydeliggjøre skoleeiers ansvar for å gi elevene en helhetlig kvalitetsmessig god grunnopplæring med basis i samisk språk, kultur og samfunnsliv. Sametinget oversender Prinsipper for opplæringen - Samisk til Kunnskapsdepartementet for fastsetting. Hvis Kunnskapsdepartementet vil gjøre endringer i Sametingets forslag til Prinsipper for opplæringen - Samisk, ber Sametinget om konsultasjoner før den endelige fastsettingen.

Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling:

Innledning

Sametinget vedtok i plenum 31.05.06 at det skulle utarbeides en egen samisk prinsippdel til Læreplanverket Kunnskapsløftet –Samisk. Plenumsvedtaket i sak 19/06 ble oversendt Kunnskapsdepartementet som har tatt dette til etterretning. Departementet har sagt hva prinsipper for samisk opplæring skal inneholde og at det er departementet som skal fastsette prinsipper for samisk opplæring.

Prinsipper for opplæringen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet –Samisk er en del av Læreplanverket for Kunnskapsløftet –Samisk og denne er likeverdig med læreplanverk til Læreplanverk for Kunnskapsløftet. Elever i samiske distrikt og elever som får opplæring i og på samisk utenfor samiske distrikt skal få opplæring i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet –Samisk, jf. Forskrift til opplæringslovens paragraf 1-1 og opplæringsloven paragraf 6.2 og 6.3.

Sametingets forslag til Prinsipper for opplæringen – Samisk har vært ute på bred høring. En hovedtendens fra høringsinstansene er at innspillene peker på de ulike behov som bør legges til rette i opplæringen og i undervisningen dersom de gode intensjoner i prinsippdokumentet skal kunne virkeliggjøres.

Merknader

Komiteen, *medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Synnøve Solbakken-Härkönen, Jon Harald Skum, Tor Dalseng, Ingolf Kvandahl, Kjersti Myrnes Balto og Nils Djupen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap); Jørn Are Gaski, Terje Balandin, Josef Vedbugnes, Hilde Anita Nyvoll og Per-Ivar Henriksen, Klar samisk røst (Ksr), János Trosten, Samer bosatt i Sør-Norge (Sbs), Johan Mikkel Sara* er fornøyd med at det nå foreligger prinsipper for hele grunnopplæringen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk og at skoleeierens ansvar for samisk opplæring synliggjøres. Prinsippene for opplæring er svært viktig for samisk videregående opplæring som tidligere ikke har hatt overordnede målformuleringer eller prinsipper for samisk opplæring. Ved en senere revisjon av læreplanverket er det viktig at det samiske læreplanverket forankres i samisk språk, kultur og samfunn, og ikke bare er en tilpasset utgave av den nasjonale forskriften.

Komiteen poengterer at gode rammevilkår som læremidler, etterutdanning for lærere og god tid til planlegging er en viktig forutsetning for implementering av Kunnskapsløftet og prinsippene. Kunnskapsløftet utløser et stort behov for etterutdanning av lærere og utvikling av læremidler på samisk. Komiteen forventer at det tilføres økonomiske ressurser for at Kunnskapsløftet - samisk og det samiske innholdet i de nasjonale planer kan oppfylles. Det er fortsatt mangel på læremidler i fag som også tidligere har hatt egne samiske planer. Dette gjelder både på lule-, sør- og nordsamisk. I videregående skole er mangelen på læremidler på samisk nesten total. Unntaket er fagene samisk førstespråk, duodji og reindrift der det finnes noe. Komiteen vil påpeke at det er viktig å ha tilgang på samisk litteratur innenfor både fag- og skjønnlitteratur. Det må tilrettelegges for utvikling av digitale læremidler og sikres at bibliotekene har tilgang på samiske læremidler.

Lærere som underviser i og/eller på samisk trenger mer tid til forberedelser på grunn av mangel på læremidler og behovet for oversetting. De har derfor hatt en konverteringsressurs. Denne ressursen er blitt fjernet som et resultat av den nye arbeidstidsavtalen som læreorganisasjonene og Kommunenes sentralforbund har fremforhandlet for perioden 01.08.06-31.12.09. Komiteen anser fjerning av samiske læreres konverteringstid som uakseptabel, og anmoder forhandlingspartene om å ta hensyn til samiske læreres arbeidssituasjon ved fremtidige forhandlinger. Saken er svært alvorlig når dette skjer nå som lærere har mye ekstraarbeid i forbindelse med implementeringen av reformen. Tap av konverteringsressursen er en trussel mot det samiske språkets og det samiske samfunnets fremtid.

I stedet for å fjerne konverteringsressursen, burde den vært økt inntil læremiddelbehovet i samiske skoler er dekket.

Den samiske skolen har mange utfordringer når det gjelder språklig og kulturell utvikling hos elevene og det er særlig viktig med god kontakt med hjemmet. Derfor vil vi foreslå at det opprettes et offentlig nasjonalt samisk foreldreutvalg. Det må vurderes i hvilken grad det etableres regionale/fylkesvise foreldreutvalg i tillegg.

Man ser et stort skille mellom forvaltningsområdet og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk når det gjelder tilrettelegging for opplæring i og/eller på samisk. Der det er få elever med samisk blir ofte de elevene med samisk tatt ut av timer i andre fag og går glipp av annen viktig undervisning eller at de får tilleggstimmer. Dette kan virke ekskluderende og kan ødelegge elevenes motivasjon for samisk opplæring. Komiteen ser viktigheten av at det tilrettelegges for aktiv kultur- og læringsutveksling mellom ulike skoler og regioner innenfor de samiske områder, for eksempel gjennom elevutveksling og språkbud samt at skolene sørger for fleksible løsninger med hensyn til samiskundervisningen.

Komiteens tilrådning

Komiteen har for øvrig ingen merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Hilde Anita Nyvoll, saksordfører	
2	Synnøve Solbakken-Härkönen Synnøve Solbakken-Härkönen	Jánoš Trosten
3	Jørn Are Gaski	Synnøve Solbakken-Härkönen Jarle Jonassen
	Jørn Are Gaski	
4	Jánoš Trosten Jánoš Trosten	Jarle Jonassen
5	Kjersti Myrnes Balto	
6	Magnhild Mathisen	
7	Isak Mathis O. Hætta	
8	John Harald Skum	
9	Kirsten Appfjell-Eira	
10	Terje Tretnes	

11	Anders Urheim	
12	Nanna Thomassen	
13	Jørn Are Gaski	Jánoš Trosten
	Jørn Are Gaski	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	
14	Marianne Balto	Terje Tretnes
	Marianne Balto	
15	Aili Keskitalo	
16	Anders Urheim	
	Hilde Anita Nyvoll	

VI Sametingets vedtak

Sametinget vedtar Prinsipper for opplæringen - Samisk i henhold til forslaget datert 09.03.07. Den skal være en del av Læreplanverket for Kunnskapsløftet - Samisk og skal tydeliggjøre skoleeiers ansvar for å gi elevene en helhetlig kvalitetsmessig god grunnopplæring med basis i samisk språk, kultur og samfunnsliv. Sametinget oversender Prinsipper for opplæringen - Samisk til Kunnskapsdepartementet for fastsetting. Hvis Kunnskapsdepartementet vil gjøre endringer i Sametingets forslag til Prinsipper for opplæringen - Samisk, ber Sametinget om konsultasjoner før den endelige fastsettingen.

Behandlingen av saken ble avsluttet 23.05.07 kl. 17.50

Originalspråk: Norsk

Sak 23/07 Sametingets retningslinjer etter finnmarksloven § 4

Arkivsaknr.
07/1541

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	11.04.07	R 056/07
komiteen	7.-11.05.07	
Sametingets plenum	21.-25.05.07	23/07

Saken påbegynt torsdag 24.05.07 kl. 11.50

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	11.04.07	Sametingsrådet	Sak R 056/07
2	07.07.2006	Adresseliste	«Sdo_Tittel»
3	07.07.2006	Adresseliste	Høringsnotat
4	14.09.2006	Adresseliste	«Sdo_Tittel»
5	28.02.2007	Adresseliste	Sametingets retningslinjer om endret bruk av meahcci/utmark
6	28.02.2007	Adresseliste	Sametingets retningslinjer etter Finnmarkslovens § 4 - utkast
7-14			Innspill til Sametingsrådets utkast av 28.02.2007
15-62			Høringsuttalelser til høringsnotatet av 07.07.2006

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget vedtar følgende retningslinjer for vurdering av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark, jf finnmarksloven § 4:

§ 1 Formål

Retningslinjenes formål er å sikre at offentlige myndigheter og Finnmarkseiendommen foretar en grundig og forsvarlig vurdering på samenes egne premisser av virkningene for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv før det treffes avgjørelse i saker om endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark fylke. På den måten skal retningslinjene bidra til å sikre naturgrunnlaget for og sikre videre utvikling av samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, samt en bærekraftig bruk og forvaltning av dette naturgrunnlaget på samenes egne premisser.

§ 2 Virkeområde

Retningslinjene gjelder for statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter samt Finnmarkseiendommens behandling av saker om endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark fylke, jf. finnmarkslovens §§ 4 og 10.

Den samiske benevnelsen meahcci og den alminnelige språklige forståelsen av dette begrepet er ikke identisk med friluftslovens definisjon av utmark. I disse retningslinjer skal meahcci forstås på samme måte som utmark i friluftslovens § 1a.

Retningslinjene kommer ikke til anvendelse ved statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheters vedtak om endret bruk av meahcci/utmark som er i samsvar med vedtatt arealplan dersom retningslinjene ble fulgt under vedtakelsen av arealplanen. Arealplan brukes i denne sammenhengen som fellesbetegnelse for kommuneplanens arealdel, reguleringsplan og bebyggelsesplan. Retningslinjene kommer heller ikke til anvendelse på tiltak som ikke er søknadspliktige etter plan- og bygningsloven.

§ 3 Endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark fylke

Hva som er å anse for endret bruk av meahcci/utmark i finnmarkslovens forstand må avgjøres konkret i det enkelte tilfellet. Det skal tas utgangspunkt i den sedvanlige bruken av området og vurderes hvorvidt denne bruken vil kunne videreføres. Det bør blant annet legges vekt på tidligere tiltak i området og det nye tiltakets karakter, varighet og omfang.

Planer som regulerer utmarksbruk, herunder blant annet kommunenes areal- og reguleringsplaner, som vil medføre at tradisjonell samisk bruk innskrenkes eller på andre måter hindres, anses som endret bruk etter disse retningslinjer. Det samme gjelder planer og vedtak om etablering av nasjonalparker eller andre typer verneområder som vil medføre at tradisjonell samisk bruk innskrenkes eller på andre måter hindres.

Midlertidige disponeringer og tiltak som medfører økt støynivå, økt forurensning eller forstyrrelser kan medføre endret bruk av meahcci/utmark. Også utvidelse av eksisterende tiltak kan være endret bruk.

Hus- og hytteutbygging, bygging av veier, oppstart av gruvedrift og oppføring av vindmølleparker er eksempler på endret bruk, jf. finnmarkslovens forarbeider.

Også andre type tiltak og mindre inngripende tiltak kan innebære endret bruk. Således kan for eksempel tillatelser til prøveuttak/prøvedrift som ledd i nærmere undersøkelser om det foreligger drivverdige mineraler/malmer for gruvedrift omfattes. Videre vil fastlegging av barmarksløyper utenfor de tradisjonelle ferdselsveier og dispensasjonspraksis i saker om barmarkskjøring kunne innebære endret bruk.

Videre kan disposisjoner eller tillatelser Finnmarkseiendommen gir i kraft av sin grunneierposisjon, medføre endret bruk. Dette gjelder blant annet vedtak om salg, bortfeste eller bortleie av grunn eller rettigheter til grunn i meahcci/utmark, og tillatelser til å foreta endringer i vegetasjon og naturformasjonene gjennom nydyrking, beplantning og flatehogst.

Retningslinjene gjelder ikke for endringer innenfor rammen av tradisjonell utmarksbruk, jf. finnmarkslovens forarbeider. Endringer innenfor tradisjonsbasert høsting og bruk av meahcci/utmark er ikke å anse som endret bruk av utmark, forutsatt at endringene eller tiltakene ikke medfører vesentlig økning i menneskelig aktivitet eller andre vesentlige ulemper eller hindringer for andre brukere av områdene.

§ 4 Overordnede prinsipper for vurderingen

Ved vurderingen av hvilke virkninger vedtaket vil kunne få for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, skal det tas hensyn til de kulturelle særegenhetene som ligger til grunn for den tradisjonelle samiske bruken av meahcci/utmark. Tradisjonell praksis og kunnskaper knyttet til bruken av meahcci/utmark vil være en sentral del av grunnlaget for vurderingen.

Endret bruk av utmark bør som utgangspunkt skje etter forutgående konsultasjoner med de som er rettighetshavere, brukere av området eller berørte samiske interesser i området. De berørte kan samtykke i forslaget, og samtidig stille vilkår for iverksettelsen av planen og den videre utvikling av tiltaket som må oppfylles for at de berørte kan anses for å ha samtykket.

Det planlagte tiltaket må vurderes opp mot den bruken samiske utmarksbrukere har av det aktuelle området, og de konsekvensene det vil få for denne bruken. I de tilfeller det ikke foreligger samtykke fra de berørte interesser, skal nytteverdien av planen eller tiltaket som medfører endret bruk av utmark, alltid vurderes mot de ulemper planen eller tiltaket har som materielt grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv. Det skal tas særlig hensyn til hvilke virkninger tiltaket vil få for samisk tradisjonell bruk av området eller ressursene. Det skal legges til grunn at selv små tiltak kan innebære betydelig skade og svekke bærekraften for samisk bruk av meahcci/utmark. Det skal tas hensyn til tidligere og andre aktuelle tiltak i samme bruksområde, og til den samlede effekten av slike tiltak.

I tilfelle det gjelder større endringer eller endret bruk av store områder som kan være av vesentlig betydning for samisk kultur, samfunnsliv, reindrift, utmarksbruk eller næringsliv, skal også Sametinget konsulteres, jf kgl. res 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget og ILO-konvensjon nr. 169 art. 6, 7 og 15. Dette gjelder blant annet ved regulering av vassdrag, etablering av vindkraftparker, større sports- og fritidssentre, gruvedrift eller annen lignende utnyttelse av ikke fornybare ressurser.

§ 5 Virkninger for samisk reindrift

Det skal vurderes hvilke virkninger vedtaket eller tiltaket vil kunne få for reindriften. Det skal særlig legges vekt på virkningene for områder som anses som nødvendige for en bærekraftig reindrift. Dette gjelder blant annet flytteleier, trekkveier og sesongbeiter som høst- og vinterbeiter, vår- og sommerbeiter, kalvings- og brunstområder og behov for luftings- eller rasteområder, slakte- og merkeplasser. Som flyttelei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av rein.

Alle saker som berører reindriftas arealbruk, eller kan medføre endringer i reindriftas arealbruk, forutsettes forelagt Områdestyret for reindrift, jf. plan- og bygningsloven § 10-1 annet ledd. Områdestyret for reindrift, som har adgang til å fremme innsigelse etter plan- og bygningslovens §§ 20-5 og 27-2, kan gi en reindriftsfaglig vurdering av betydningen de planlagte endringene vil få for reindrifta, og særlig legge vekt på om tiltaket kommer i konflikt med reindriftens særverdiområder eller minimumsbeiter.

Foreleggelse for Områdestyret eller uttalelse fra Områdestyret fritar ikke fra å innhente uttalelse fra de berørte rettighetshavere i reindriften.

§ 6 Særlig om virkninger for tradisjonell samisk utmarksbruk og næringsutøvelse

Det skal vurderes hvilke virkninger vedtaket eller tiltaket vil kunne få for hevdvunnen tradisjonell utmarksbruk og næringsutøvelse, herunder kombinasjonsnæringer, jordbruk, bufehold og andre tradisjonelle næringsformer. Det må særlig legges vekt på virkningene for områder som anses som nødvendige for slike næringers bærekraft. Dette gjelder blant annet tradisjonelle jakt- og fangstområder, fiskeplasser, multemyrer, sennagressplasser og drikkevannskilder. Dette gjelder også jordbrukernes tradisjonelle bruksområder, herunder beitearealer i utmark, utmarksslåtter og bruk av skog.

På samme måte må det legges stor vekt på at tiltak som medfører vesentlige rådighetsinnskrenkninger for nær- og bruksområdene til lokalbefolkningen, kombinasjonsbrukere og andre som utøver hevdvunnen tradisjonell samisk utmarksbruk, vil kunne svekke deres livsgrunnlag og hindre deres utøvelse av sin kultur. Det må også legges vekt på om tiltak som for eksempel vern av tradisjonelle bruksområder vil tillate at tradisjonell bruk og høsting får fortsette.

Ved vurderinger av virkningene for utmarksbrukere og de samiske næringsformene skal det særlig legges vekt på den tradisjonelle bruken og de særlige utnyttelsesmåtene i det aktuelle området, og legge dette til grunn for vurderingene av virkningene.

§ 7 Særlig om virkninger for samisk kultur og samfunnsliv

Det skal vurderes hvilke virkninger vedtaket eller tiltaket vil kunne få for samisk kultur og samfunnsliv. Det skal bl.a. vurderes hvilken virkning tiltaket får for det fysiske miljøet, samt de sosiale og kulturelle konsekvensene for den samiske kulturen i det aktuelle området som helhet. Virkningen for samisk kulturarv skal også vurderes.

Det skal særlig tas hensyn til at tiltak eller planer ikke skal krenke eller virke skjemmende for samiske hellige steder, gravplasser og andre steder av særskilt kulturhistorisk betydning, jf. lov om kulturminner.

I vurderingen om planlagte tiltak om endret bruk medfører skade, ulempe eller fortregning for tradisjonell bruk, bør det legges vekt på om disse kompenseres ved tilrettelegging av nye arbeidsplasser, ved tilføring av kompetanse og ved bidrag til fordel for samisk kultur og samfunnsliv i det aktuelle området.

§ 8 Berørte samiske interessers aktive deltakelse i beslutningsprosessen

Som et ledd i opplysningen av saken etter gjeldende forvaltningsprinsipper bør offentlige myndigheter og Finnmarkseiendommen:

- a) legge fram den informasjon og det kartverk som er nødvendig for at den eller de som mener seg berørt av saken, kan få den kunnskap som er nødvendig for å ivareta egne interesser i området. Planforslag om endret bruk av utmark i samsvar med plan- og bygningsloven bør kunngjøres på hensiktsmessig måte både på norsk og samisk.
- b) legge til rette for at de ulike samiske interessene som berøres, kan gjøre sitt syn gjeldende så tidlig som mulig. Hvem det skal innhentes uttalelser fra ved forberedelsen av vedtaket, avgjøres ut fra en konkret vurdering.
- c) i saker som kan ha virkninger for reindriften, innhente uttalelser mv. fra områdestyret og søke å etablere dialog med reinbeitedistrikter og siidaer som kan bli berørt.
- d) i saker som vil kunne ha virkninger for kombinasjonsnæringer, tradisjonell utmarksbruk, jordbruk, bufehold eller andre utmarksinteresser, innhente uttalelser mv. fra utmarkslag, bygdelag og foreninger, sauebeitelag, jeger- og fiskeforeninger og andre interesseorganisasjoner eller sammenslutninger. Siidaer, familier og enkeltpersoner som vil kunne ha partsinteresse, bør kontaktes direkte.
- e) legge til rette for at samisktalende parter får mulighet til å benytte samisk som kommunikasjonsspråk. Dette gjelder både ved fremleggelse av skriftlige innspill og muntlige forklaringer.
- f) legge til rette for at reindriftsutøvere, utøvere av kombinasjonsdrift eller andre som befinner seg i meahcci/utmark over lengre perioder, får en reell mulighet til å delta og uttale seg i saken.

§ 9 Krav til begrunnelse

Som et ledd i begrunnelsen av vedtak i samsvar med gjeldende forvaltningsregler bør offentlige myndigheter og Finnmarkseiendommen redegjøre for hvordan virkningene for samisk kultur mv. har vært vurdert, hvilken betydning disse er tillagt ved vedtaket, på hvilken måte alternativer er vurdert, og om det er vurdert å stille vilkår med sikte på å særlig sikre naturgrunnet for samisk kultur mv. Det bør også redegjøres for hvem som har kommet med uttalelser og forklaringer og forøvrig deltatt i saksforberedelsen på vegne av ulike samiske interesser.

§ 10 Sametingets uttalelse

Sametinget har etter eget initiativ rett til å avgi uttalelse i konkrete saker når det finner det nødvendig, jf sameloven § 2 første ledd annet punktum.

§ 11 Ikrafttredelse og fastleggelse av endelige retningslinjer

Retningslinjene trer i kraft 1. juli 2007. De erstatter Sametingets midlertidige retningslinjer vedtatt 1. juni 2006.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling:

Innledning

Sametinget er i finnmarksloven § 4 gitt myndighet til å gi retningslinjer for hvordan virkning for samisk kultur, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsnivå av endret bruk av utmark skal bedømmes. Retningslinjene skal godkjennes av Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID).

De foreslåtte retningslinjer skal erstatte de midlertidige retningslinjer som Sametinget vedtok i 2006 og AID godkjente 26. juni 2006.

Forslag:

Forslag fra komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Per-Bjørn Lakselvenes, Susanne Amalie Andersen, Klemet Erland Hætta, Tor Mikalsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), Tom Sottinen, Knut Store, Margit Eli Anti Oskal, Bjarne Store-Jakobsen, Marie Therese N. Aslaksen, Per Edvind Varsi, Senterpartiet (Sp), Olaf Eliassen, Årjel Læstoe (Ål), Kirsten Appfjell-Eira, Kautokeino flyttsameliste (Kfl), Per A. Bævr og Samisk sosialdemokratisk Parti (SSP), Anders Urheim

§ 1 Formål

Forslag 1:

Strykes i første setning:

“på samenes egne premisser”

§ 3 Endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark fylke

Forslag 2:

Tillegg til 6. ledd:

“som ikke er i samsvar med vedtatt arealplan.”

§ 4 Overordnede prinsipper for vurderingen

Forslag 3:

Hele § 4 endres til:

Ved vurderingen av hvilke virkninger vedtaket vil kunne få for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, skal det tas hensyn til de kulturelle særegenhetene som ligger til grunn for den tradisjonelle samiske bruken av meahcci/utmark. Det planlagte tiltaket må vurderes opp mot den bruken samiske utmarksbrukere har av det aktuelle området, og de konsekvensene det vil få for denne bruken. Tradisjonell praksis og kunnskaper knyttet til bruken av meahcci/utmark vil være en sentral del av grunnlaget for vurderingen. Det skal tas særlig hensyn til hvilke virkninger tiltaket vil få for samisk tradisjonell bruk av området eller ressursene. Det skal legges til grunn at selv små tiltak kan innebære betydelig skade og svekke bærekraften for samisk bruk av meahcci/utmark. Det skal tas hensyn til tidligere og andre aktuelle tiltak i samme bruksområde, og til den samlede effekten av slike tiltak.

Endret bruk av utmark bør som utgangspunkt skje etter forutgående konsultasjoner med de som er rettighetshavere, brukere av området eller berørte samiske interesser i området. De berørte kan samtykke i forslaget, og samtidig stille vilkår for iverksettelsen av planen og den videre utvikling av tiltaket som må oppfylles for at de berørte kan anses for å ha samtykket. I de tilfeller det ikke foreligger samtykke fra de berørte interesser, skal nytteverdien av planen eller tiltaket som medfører endret bruk av utmark, alltid vurderes mot de ulemper planen eller tiltaket har som materielt grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv.

I tilfelle det gjelder større endringer eller endret bruk av store områder som kan være av vesentlig betydning for samisk kultur, samfunnsliv, reindrift, utmarksbruk eller næringsliv, skal også Sametinget konsulteres, jf kgl. res 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget og ILO-konvensjon nr. 169 art. 6, 7 og 15. Dette gjelder blant annet ved regulering av vassdrag, etablering av vindkraftparker, større sports- og fritidssentre, gruvedrift eller annen lignende utnyttelse av ikke fornybare ressurser.”

§ 7 Særlig om virkninger for samisk kultur og samfunnsliv

Forslag 4:

Tillegg til siste ledd tilføyes ordet "varige" foran "arbeidsplasser".

§ 8 Berørte samiske interessers aktive deltakelser i beslutningsprosessen

Bokstav d):

Forslag 5:

Siste setning strykes og erstattes med:

“Siidaer, og andre parter skal varsles i samsvar med forvaltningsloven.”

Bokstav f):

Forslag 6:

Endres til:

“å tilrettelegge høringsfrister og møtevirksomhet slik at reindriftsutøvere, utøvere av kombinasjonsdrift og andre som befinner seg i meahcci/ utmark over lengre perioder får en reell mulighet til å uttale seg.”

TILLEGG TIL RÅDETS FORSLAG

Forslag 7:

Det vedtas et romertall II om fremtidig evaluering av retningslinjene. Selve retningslinjene vil da bli et romertallsvedtak I. Vedtak får følgende ordlyd:

”Det er viktig at retningslinjene virker etter sin hensikt og oppnår tilfredsstillende innflytelse på forvaltningen av meahcci/utmark i Finnmark fylke. Sametinget legger til grunn at man foretar en fortløpende vurdering av retningslinjene. Retningslinjene må imidlertid ha virket i noe tid før det er tilstrekkelig grunnlag til å foreta en fullgod evaluering av virkningene. Sametinget mener derfor at retningslinjene bør evalueres i løpet av Sametingsperioden 2009 – 2013.

Ved evalueringen må det tas hensyn til at retningslinjene bare er en av flere offentlige reguleringer av arealbruk og næringsutvikling i Finnmark. Det vil derfor være ønskelig å vurdere effekten av offentlige reguleringer hver for seg og i sammenheng. En slik gjennomgang vil være nyttig for å få et samlet bilde av de konsekvensene offentlige reguleringer har for arealbruk og næringsutvikling i Finnmark”

Komiteens tilrådning:

Komiteen har for øvrig ingen forslag eller merknader til saken og tilrår Sametinget å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Forslag 8, representant Isak Mathis O. Hætta og representant Janoš Trosten, Fastboende liste og Klar samisk Røst

Sametingets retningslinjer etter finnmarksloven §4

Tillegg til 4 avsnitt:

Men hus, hytte og gamlebygging og lignende i forbindelse med utmarksnæring, høsting og område tilhørighet vil ikke kunne defineres som endret bruk.

Sametinget mener at små anlegg som en del av samisk reiseliv ikke kan tolkes som endret bruk.

Under § 3 i 5 avsnitt stryker siste setning.

Fra ”videre vil fastlegging av barmarks..... endret bruk.

Fordi at Sametinget har tillit til lokale myndigheter i denne saken.

Under § 7 stryke følgende:

Hele siste avsnitt strykes

Fra ” I vurderingen om planlagt tiltak om endret bruk..... den aktuelle området.

Dette vil føre til problemer og vanskelighet for enkeltpersoner, små bedrifter og kommuner.

Forslag 9, representant Toril Bakken, Finnmarkslista

Retningslinjer for endret bruk av utmark

Innledning:

Retningslinjenes skal sikre at offentlige myndigheter og Finnmarkseiendommen foretar forsvarlig vurdering av virkningene av endret bruk av utmark har for den samiske befolkningen, som fremgår av Finnmarksloven §§ 4 og 10.

Retningslinjenes intensjon er ivareta tradisjonell samisk utmarksbruk, næring og kultur, og anerkjenne nye næringer og ny teknologi som viktig del av den samiske kulturen.

Finnmarksloven trådte i kraft 1. juli 1997. Det er fortsatt behov for justeringer og spesifiseringer i forhold til praktiseringen av Finnmarksloven. Som en start på varige og forsvarlige retningslinjer som ivaretar samisk næring og kultur i særdeleshet og Finnmarks befolkning generelt, vedtas derfor retningslinjer.

For at retningslinjene skal ha noen verdi for Finnmarks befolkning, må de behandle forholdet mellom de ulike samiske næringer.

§ 1 Formål og hovedprinsipp

Sametingets retningslinjer skal ivareta de tradisjonelle samiske næringene i de områdene i Finnmark som har vært og er i samisk bruk, og samisk kultur og samfunnsliv. Retningslinjene skal sikre at det ikke skjer en negativ endret bruk av utmark i områder som er viktige for de tradisjonelle samiske næringene og den samiske kulturen. I de tilfeller hvor det skjer endret bruk, skal dette ikke medføre fortrenning fra området og tilgang til de ressurser som finnes der.

Mange områder har uklart skille mellom samisk, norsk og kvensk kultur- og næringsutøvelse, noe som skal hensyn tas i de vurderinger som gjøres.

Likeverd mellom ulike samiske næringer og befolkningsgrupper, skal være grunnleggende prinsipp for vurderingen av virkninger for endret bruk av meahcci/utmark.

§ 2 Virkeområde

Hva som anses som endret bruk av meahcci/utmark må avgjøres konkret i det enkelte tilfelle. Retningslinjene gjelder ikke innenfor rammen av tradisjonell utmarksbruk, jmf finnmarkslovens forarbeider, så lenge bruken ikke utvides til nye områder. ”Tradisjonell bruk” og ”tradisjonell næring” er ikke tillagt statisk forståelse av begrepet tradisjonell, og refererer like mye til bruk av området og ressursene, som til bruksområdet.

§ 3 Virkninger for næring.

Samisk tradisjonell utmarksnæring, som reindrift, innlandsfiske, børsanking, urte/plante/soppsanking, bufehold, jordbruk og andre tradisjonelle næringsformer har vært drevet i fredfullt samkvem i tidligere generasjoner, og det skal tilstrebes en fortsatt god kombinasjon og variasjon av tradisjonelle næringer i utmarka. De tradisjonelle samiske utmarksnæringer er likestilte og likeverdige i vurderingen.

Reindriften har særegne rettigheter som fremgår av Finnmarksloven, Plan- og bygningsloven og Reindriftsloven og annet lovverk.

Samiske næringer er avgjørende for fortsatt sterk samisk kultur og samfunnsliv. Ved nye naturnæringer i utmarka skal disse vurderes ut fra prinsippet om likeverd.

Ved uenighet mellom ulike typer samiske næringer, skal alle parter høres. Man skal så langt det er mulig finne løsninger som alle parter kan akseptere, og lete etter reelle alternativer om det viser seg umulig å drive ulike næringsformer innenfor samme områder. Der hvor det er mulig, skal nye naturnæringer innlemmes i den tradisjonelle utmarksbruken.

§ 4 Virkninger for samisk kultur, naturbruk og samfunnsliv

Det skal legges vekt på hvilken virkning endringen vil ha for samisk kultur, naturbruk og samfunnsliv. Det må legges særlig vekt på virkningene for områder som anses som nødvendige og viktig for samenes tradisjonelle naturbruk, kultur og samfunnsliv. Det gjelder blant annet tradisjonelle jakt- og fangstområder, fiskeplasser, multemyrer, sennagressplasser og andre steder av spesiell verdi for samisk kultur og naturbruk.

§ 5 Krav til begrunnelse

Som et ledd i begrunnelsen av vedtak i samsvar med gjeldende forvaltningsregler, bør offentlige myndigheter og Finnmarkseiendommen redegjøre for hvordan virkningene av samisk kultur mv. har vært vurdert. Det bør også redegjøres for hvem som har kommet med uttalelser og forklaringer og for øvrig deltatt i saksforberedelsen på vegne av samiske interesser.

§ 6 Ikrafttredelse og fastleggelse av endelige retningslinjer.

Retningslinjene trer i kraft 1. juli 2007. De erstatter sametingets midlertidige retningslinjer vedtatt 1. juni 2006.

Merknad 1, Samefolkets parti, representant Terje Tretnes

SAMETINGETS RETNINGSLINJER ETTER FINNMARKSLOVEN § 4.

I § 3, femte avsnitt står det sitat:

“Videre vil fastlegging av barmarksløyper utenfor de tradisjonelle ferdselsveiene og dispensasjonspraksis i saker om barmarkskjøring kunne innebære endret bruk”

Så lenge dispensasjonspraksisen er knyttet til tradisjonell høsting og innenfor rammene av tradisjonell utmarksbruk av meahcci skal ikke avsnittet som det henvises til ovenfor brukes til en evt. avslag alene, selv om dette kan gjelde flere enkeltøknader i et område fra en kommune. Videre må ikke praksis vedr. vedteigseddel som dispensasjon heller berøres og vurderes etter dette.

Merknad 2, Finnmarkslista, representant Toril Bakken

Retningslinjer for endret bruk av utmark

Finnmarksloven trådte i kraft for snart et år siden, og har skapt stor utrygghet hos den samiske og norske befolkning. Mange er usikker på hvordan saker vil behandles med utgangspunkt i Finnmarksloven, og det er uttrykt bekymring for at man har gitt fordeler til enkelte samiske grupper fremfor andre.

Finnmarksloven gir samene og samisk næring og kultur særlige rettigheter – deres kultur skal hensyn tas spesielt. Men, Finnmarksloven sier ingenting om hvordan en sak skal behandles når det er interessekonflikter *mellom* ulike samiske interesser. Det blir da opp den enkelte saksbehandler å tolke hvordan man ønsker å vektlegge de ulike samiske interesser.

Samisk utmarksnæring og naturbruk har årtusenlange tradisjoner, og alle deler av utmarksnæringer har vært livsviktig for overlevelsen til det samiske folk. Reindrift, innlandsfiske, børsanking, urtesanking, snarefangst og andre utmarksnæringer har levd side om side, og til sammen utgjort grunnlaget for samisk kultur og levesett. I flertallets forslag sier man ingenting om de ulike tradisjonelle utmarksnæringers vektning i forhold til hverandre. Når man ikke påpeker at disse er likeverdige, blir det opp til saksbehandler å tolke. Om man så videre ser på forslaget som helhet, kan det ikke være tvil om at hensyn til reindriftnæringa er viet atskillig større oppmerksomhet og detaljeringsnivå, enn andre utmarksnæringer. Det synes som reindriftnæringen er prioritert foran alle andre næringer. Dette er sterkt beklagelig, og i strid med intensjonen i Finnmarksloven og samenes oppfatning av likeverdi og respekt mellom ulike næringer.

Retningslinjene slik de fremstår fra flertallets forslag, diskriminerer mellom samiske næringer, og er også diskriminerende for de næringer hvor kvinner tradisjonelt har vært i flertall, som bær- og

urtesanking. Dette er Sametinget uverdigg, og viser liten vilje til å bidra til å ivareta de samiske interessene.

I mange deler av Finnmark har samer, nordmenn og kvener levd side om side i utallige generasjoner, og det er svært vanskelig å skille mellom samisk, norsk og kvensk kultur, naturbruk og næringsutøvelse. Dette er ikke viet noe oppmerksomhet i retningslinjene, og kan bidra til ytterligere å svekke de små lokalsamfunn i Finnmark, i stedet for å bidra til at deres verdifulle bruk av utmarka videreføres. Dette vil ikke bare gå utover den norske og kvenske befolkning, men også den samiske befolkningen som dette gjelder.

Vi beklager sterkt at Sametinget vedtar retningslinjer som gir mindre og ulik verdi til ulike befolkningsgrupper og næringer.

III Votering

Av 43 representanter var 39 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Nærings- og kulturkomiteens forslag 1 - 6 ble vedtatt med 37 stemmer mot 2 stemmer.
- Nærings- og kulturkomiteens forslag 7 ble vedtatt med 38 stemmer mot 1 stemme.
- Nærings- og kulturkomiteens tilrådning ble vedtatt med 37 mot 2 stemmer.
- Isak Mathis O. Hætta og Jánoš Trostens forslag 8 ble forkastet med 37 stemmer. 2 stemte for.
- Toril Bakkens forslag 9 ble forkastet med 37 stemmer. 2 stemte for.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Klemet Erland Hætta, saksordfører	Toril Bakken
	Klemet Erland Hætta	
	Egil Olli, forr.orden	
	Bjarne Store-Jakobsen, forr.orden	
	Roger Pedersen, forr.orden	
2	Per Edvin Varsi	Klemet Erland Hætta
		Tor Mikalsen
		Toril Bakken
	Per Edvin Varsi	
3	Toril Bakken	Bjarne Store-Jakobsen
		Klemet Erland Hætta
		Egil Olli
	Toril Bakken	
4	Isak Mathis O. Hætta	Toril Bakken
		Tor Mikalsen
		Klemet Erland Hætta
	Isak Mathis O. Hætta	

5	Olaf Eliassen	Isak Mathis O. Hætta Toril Bakken Bjørg Eli Masternes
6	Jánoš Trosten	Terje Tretnes Olaf Eliassen Toril Bakken
7	Tor Mikalsen	
8	Anders Urheim	Olaf Eliassen
9	Egil Olli	
10	Per Andersen Bæhr	
11	Susanne Amalie Andersen	
12	Marianne Balto	
13	John Harald Skum	
14	Bjarne Store-Jakobsen	
15	Terje Balandin	
16	Aili Keskitalo	
17	Terje Tretnes	
18	Klemet Erland Hætta, saksordfører	
	Per Edvin Varsi, forr.orden	
	Toril Bakken, forr.orden	
	Roger Pedersen, forr.orden	
	Olaf Eliassen, forr.orden	

VI Sametingets vedtak

I

Sametinget vedtar følgende retningslinjer for vurdering av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark, jf finnmarksloven § 4:

§ 1 Formål

Retningslinjenes formål er å sikre at offentlige myndigheter og Finnmarkseiendommen foretar en grundig og forsvarlig vurdering av virkningene for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv før det treffes avgjørelse i saker om endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark fylke. På den måten skal retningslinjene bidra til å sikre naturgrunnlaget for og sikre videre utvikling av samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, samt en bærekraftig bruk og forvaltning av dette naturgrunnlaget på samenes egne premisser.

§ 2 Virkeområde

Retningslinjene gjelder for statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter samt Finnmarkseiendommens behandling av saker om endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark fylke, jf. finnmarkslovens §§ 4 og 10.

Den samiske benevnelsen meahcci og den alminnelige språklige forståelsen av dette begrepet er ikke identisk med friluftslovens definisjon av utmark. I disse retningslinjer skal meahcci forstås på samme måte som utmark i friluftslovens § 1a.

Retningslinjene kommer ikke til anvendelse ved statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheters vedtak om endret bruk av meahcci/utmark som er i samsvar med vedtatt arealplan

dersom retningslinjene ble fulgt under vedtakelsen av arealplanen. Arealplan brukes i denne sammenhengen som fellesbetegnelse for kommuneplanens arealdel, reguleringsplan og bebyggelsesplan. Retningslinjene kommer heller ikke til anvendelse på tiltak som ikke er søknadspliktige etter plan- og bygningsloven.

§ 3 Endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark fylke

Hva som er å anse for endret bruk av meahcci/utmark i finnmarkslovens forstand må avgjøres konkret i det enkelte tilfellet. Det skal tas utgangspunkt i den sedvanlige bruken av området og vurderes hvorvidt denne bruken vil kunne videreføres. Det bør blant annet legges vekt på tidligere tiltak i området og det nye tiltakets karakter, varighet og omfang.

Planer som regulerer utmarksbruk, herunder blant annet kommunenes areal- og reguleringsplaner, som vil medføre at tradisjonell samisk bruk innskrenkes eller på andre måter hindres, anses som endret bruk etter disse retningslinjer. Det samme gjelder planer og vedtak om etablering av nasjonalparker eller andre typer verneområder som vil medføre at tradisjonell samisk bruk innskrenkes eller på andre måter hindres.

Midlertidige disponeringer og tiltak som medfører økt støynivå, økt forurensning eller forstyrrelser kan medføre endret bruk av meahcci/utmark. Også utvidelse av eksisterende tiltak kan være endret bruk.

Hus- og hytteutbygging, bygging av veier, oppstart av gruvedrift og oppføring av vindmølleparker er eksempler på endret bruk, jf. finnmarkslovens forarbeider.

Også andre type tiltak og mindre inngripende tiltak kan innebære endret bruk. Således kan for eksempel tillatelser til prøveuttak/prøvedrift som ledd i nærmere undersøkelser om det foreligger drivverdige mineraler/malmer for gruvedrift omfattes. Videre vil fastlegging av barmarksløyper utenfor de tradisjonelle ferdsselsveier og dispensasjonspraksis i saker om barmarkskjøring kunne innebære endret bruk.

Videre kan disposisjoner eller tillatelser Finnmarkseiendommen gir i kraft av sin grunneierposisjon, medføre endret bruk. Dette gjelder blant annet vedtak om salg, bortfeste eller bortleie av grunn eller rettigheter til grunn i meahcci/utmark, og tillatelser til å foreta endringer i vegetasjon og naturformasjonene gjennom nydyrking, beplantning og flatehogst som ikke er i samsvar med vedtatt arealplan.

Retningslinjene gjelder ikke for endringer innenfor rammen av tradisjonell utmarksbruk, jf. finnmarkslovens forarbeider. Endringer innenfor tradisjonsbasert høsting og bruk av meahcci/utmark er ikke å anse som endret bruk av utmark, forutsatt at endringene eller tiltakene ikke medfører vesentlig økning i menneskelig aktivitet eller andre vesentlige ulemper eller hindringer for andre brukere av områdene.

§ 4 Overordnede prinsipper for vurderingen

Ved vurderingen av hvilke virkninger vedtaket vil kunne få for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, skal det tas hensyn til de kulturelle særegenhetene som ligger til grunn for den tradisjonelle samiske bruken av meahcci/utmark. Det planlagte tiltaket må vurderes opp mot den bruken samiske utmarksbrukere har av det aktuelle området, og de konsekvensene det vil få for denne bruken. Tradisjonell praksis og kunnskaper knyttet til bruken av meahcci/utmark vil være en sentral del av grunnlaget for vurderingen. Det skal tas særlig hensyn til hvilke virkninger tiltaket vil få for samisk tradisjonell bruk av området eller ressursene. Det skal legges til grunn at selv små tiltak kan innebære betydelig skade og svekke bærekraften for samisk bruk av meahcci/utmark. Det skal tas hensyn til tidligere og andre aktuelle tiltak i samme bruksområde, og til den samlede effekten av slike tiltak.

Endret bruk av utmark bør som utgangspunkt skje etter forutgående konsultasjoner med de som er rettighetshavere, brukere av området eller berørte samiske interesser i området. De berørte kan samtykke i forslaget, og samtidig stille vilkår for iverksettelsen av planen og den videre utvikling av tiltaket som må oppfylles for at de berørte kan anses for å ha samtykket. I de tilfeller det ikke foreligger samtykke fra de berørte interesser, skal nytteverdien av planen eller tiltaket som medfører endret bruk av utmark, alltid vurderes mot de ulemper planen eller tiltaket har som materielt grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv.

I tilfelle det gjelder større endringer eller endret bruk av store områder som kan være av vesentlig betydning for samisk kultur, samfunnsliv, reindrift, utmarksbruk eller næringsliv, skal også Sametinget konsulteres, jf kgl. res 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget og ILO-konvensjon nr. 169 art. 6, 7 og 15. Dette gjelder blant annet ved regulering av vassdrag, etablering av vindkraftparker, større sports- og fritidssentre, gruvedrift eller annen lignende utnyttelse av ikke fornybare ressurser.

§ 5 Virkninger for samisk reindrift

Det skal vurderes hvilke virkninger vedtaket eller tiltaket vil kunne få for reindriften. Det skal særlig legges vekt på virkningene for områder som anses som nødvendige for en bærekraftig reindrift. Dette gjelder blant annet flytteleier, trekkveier og sesongbeiter som høst- og vinterbeiter, vår- og sommerbeiter, kalvings- og brunstområder og behov for luftings- eller rasteområder, slakte- og merkeplasser. Som flyttelei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av rein.

Alle saker som berører reindriftas arealbruk, eller kan medføre endringer i reindriftas arealbruk, forutsettes forelagt Områdestyret for reindrift, jf. plan- og bygningsloven § 10-1 annet ledd. Områdestyret for reindrift, som har adgang til å fremme innsigelse etter plan- og bygningslovens §§ 20-5 og 27-2, kan gi en reindriftsfaglig vurdering av betydningen de planlagte endringene vil få for reindrifta, og særlig legge vekt på om tiltaket kommer i konflikt med reindriftens særverdiområder eller minimumsbeiter.

Foreleggelse for Områdestyret eller uttalelse fra Områdestyret fritar ikke fra å innhente uttalelse fra de berørte rettighetshavere i reindriften.

§ 6 Særlig om virkninger for tradisjonell samisk utmarksbruk og næringsutøvelse

Det skal vurderes hvilke virkninger vedtaket eller tiltaket vil kunne få for hevdvunnen tradisjonell utmarksbruk og næringsutøvelse, herunder kombinasjonsnæringer, jordbruk, bufehold og andre tradisjonelle næringsformer. Det må særlig legges vekt på virkningene for områder som anses som nødvendige for slike næringers bærekraft. Dette gjelder blant annet tradisjonelle jakt- og fangstområder, fiskeplasser, multemyrer, sennagressplasser og drikkevannskilder. Dette gjelder også jordbrukernes tradisjonelle bruksområder, herunder beitearealer i utmark, utmarksslåtter og bruk av skog.

På samme måte må det legges stor vekt på at tiltak som medfører vesentlige rådighetsinnskrenkninger for nær- og bruksområdene til lokalbefolkningen, kombinasjonsbrukere og andre som utøver hevdvunnen tradisjonell samisk utmarksbruk, vil kunne svekke deres livsgrunnlag og hindre deres utøvelse av sin kultur. Det må også legges vekt på om tiltak som for eksempel vern av tradisjonelle bruksområder vil tillate at tradisjonell bruk og høsting får fortsette.

Ved vurderinger av virkningene for utmarksbrukere og de samiske næringsformene skal det særlig legges vekt på den tradisjonelle bruken og de særlige utnyttelsesmåtene i det aktuelle området, og legge dette til grunn for vurderingene av virkningene.

§ 7 Særlig om virkninger for samisk kultur og samfunnsliv

Det skal vurderes hvilke virkninger vedtaket eller tiltaket vil kunne få for samisk kultur og samfunnsliv. Det skal bl.a. vurderes hvilken virkning tiltaket får for det fysiske miljøet, samt de sosiale og kulturelle konsekvensene for den samiske kulturen i det aktuelle området som helhet. Virkningen for samisk kulturarv skal også vurderes.

Det skal særlig tas hensyn til at tiltak eller planer ikke skal krenke eller virke skjemmende for samiske hellige steder, gravplasser og andre steder av særskilt kulturhistorisk betydning, jf. lov om kulturminner.

I vurderingen om planlagte tiltak om endret bruk medfører skade, ulempe eller fortrengsel for tradisjonell bruk, bør det legges vekt på om disse kompenseres ved tilrettelegging av nye varige arbeidsplasser, ved tilføring av kompetanse og ved bidrag til fordel for samisk kultur og samfunnsliv i det aktuelle området.

§ 8 Berørte samiske interessers aktive deltakelse i beslutningsprosessen

Som et ledd i opplysningen av saken etter gjeldende forvaltningsprinsipper bør offentlige myndigheter og Finnmarkseiendommen:

- a) legge fram den informasjon og det kartverk som er nødvendig for at den eller de som mener seg berørt av saken, kan få den kunnskap som er nødvendig for å ivareta egne interesser i området. Planforslag om endret bruk av utmark i samsvar med plan- og bygningsloven bør kunngjøres på hensiktsmessig måte både på norsk og samisk.
- b) legge til rette for at de ulike samiske interessene som berøres, kan gjøre sitt syn gjeldende så tidlig som mulig. Hvem det skal innhentes uttalelser fra ved forberedelsen av vedtaket, avgjøres ut fra en konkret vurdering.
- c) i saker som kan ha virkninger for reindriften, innhente uttalelser mv. fra områdestyret og søke å etablere dialog med reinbeitedistrikter og siidaer som kan bli berørt.
- d) i saker som vil kunne ha virkninger for kombinasjonsnæringer, tradisjonell utmarksbruk, jordbruk, bufehold eller andre utmarksinteresser, innhente uttalelser mv. fra utmarkslag, bygdelag og foreninger, sauebeitelag, jeger- og fiskeforeninger og andre interesseorganisasjoner eller sammenslutninger. Siidaer, og andre parter skal varsles i samsvar med forvaltningsloven.
- e) legge til rette for at samisktalende parter får mulighet til å benytte samisk som kommunikasjonsspråk. Dette gjelder både ved fremleggelse av skriftlige innspill og muntlige forklaringer.
- f) tilrettelegge høringsfrister og møtevirksomhet slik at reindriftsutøvere, utøvere av kombinasjonsdrift og andre som befinner seg i meahcci/ utmark over lengre perioder får en reell mulighet til å uttale seg.

§ 9 Krav til begrunnelse

Som et ledd i begrunnelsen av vedtak i samsvar med gjeldende forvaltningsregler bør offentlige myndigheter og Finnmarkseiendommen redegjøre for hvordan virkningene for samisk kultur mv. har vært vurdert, hvilken betydning disse er tillagt ved vedtaket, på hvilken måte alternativer er vurdert, og om det er vurdert å stille vilkår med sikte på å særlig sikre naturgrunnlaget for samisk kultur mv. Det bør også redegjøres for hvem som har kommet med uttalelser og forklaringer og forøvrig deltatt i saksforberedelsen på vegne av ulike samiske interesser.

§ 10 Sametingets uttalelse

Sametinget har etter eget initiativ rett til å avgi uttalelse i konkrete saker når det finner det nødvendig, jf sameloven § 2 første ledd annet punktum.

§ 11 Ikrafttredelse og fastleggelse av endelige retningslinjer

Retningslinjene trer i kraft 1. juli 2007. De erstatter Sametingets midlertidige retningslinjer vedtatt 1. juni 2006.

II

Evaluering

Det er viktig at retningslinjene virker etter sin hensikt og oppnår tilfredsstillende innflytelse på forvaltningen av meahcci/utmark i Finnmark fylke. Sametinget legger til grunn at man foretar en fortløpende vurdering av retningslinjene. Retningslinjene må imidlertid ha virket i noe tid før det er tilstrekkelig grunnlag til å foreta en fullgod evaluering av virkningene. Sametinget mener derfor at retningslinjene bør evalueres i løpet av Sametingsperioden 2009 – 2013.

Ved evalueringen må det tas hensyn til at retningslinjene bare er en av flere offentlige reguleringer av arealbruk og næringsutvikling i Finnmark. Det vil derfor være ønskelig å vurdere effekten av offentlige reguleringer hver for seg og i sammenheng. En slik gjennomgang vil være nyttig for å få et samlet bilde av de konsekvensene offentlige reguleringer har for arealbruk og næringsutvikling i Finnmark.

Behandlingen av saken ble avsluttet 24.05.07 kl. 16.20

Originalspråk:

Sak 24/07 Plan- og bygningsloven

Arkivsaknr.
06/4290

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	23.04.07	R 060/07
komiteen	7.-11.05.07	
Sametingets plenum	21.-25.05.07	24/07

Saken påbegynt torsdag 24.05.07 kl. 16.20

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	23.04.07	Sametingsrådet	Sak R 060/07
2	19.03.01	Sametinget	Sak R 68/01 NOU 2001:7 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven I – høring
3	25.02.04	Sametinget	Sak 007/04 NOU 2003:14 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven II
4	23.04.07	Miljøverndepartementet/Sametinget	Utkast til plandel i plan- og bygningsloven – bestemmelser som har vært gjenstand for konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget
5	23.04.07	Miljøverndepartementet/Sametinget	Sluttprotokoll fra konsultasjon
6	05.02.07	Miljøverndepartementet/Sametinget	Protokoll/referat fra konsultasjonsmøte 31.01.07
7	31.01.07	Miljøverndepartementet/Sametinget	Protokoll/referat fra konsultasjonsmøte 05.01.07
8	05.01.07	Miljøverndepartementet/Sametinget	Protokoll/referat fra konsultasjonsmøte 30.11.06
9	21.12.06	Sametinget/Miljøverndepartementet	Plan- og bygningsloven – posisjonsnotat 1
10	22.01.07	Sametinget/Miljøverndepartementet	Plan- og bygningsloven – posisjonsnotat 2

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Det vises til Miljøverndepartementets dokument av 23.04.07 med utkast til ny plandel av plan- og bygningsloven med merknader, samt omtale av samiske interesser. Det vises videre til Sametingsrådets vedtak i sak 060/07.

Sametinget konstaterer at plandelen i ny plan- og bygningslov styrker ivaretagelsen av samiske interesser ved all arealplanlegging. Alle planer etter plan- og bygningsloven skal ha som et formål å sikre naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Loven anerkjenner dermed også tradisjonelle samiske utmarksnæringer.

Sametinget vil framheve at loven innebærer en styrket anerkjennelse av Sametinget som forvalter av de samiske verdiene ved at Sametinget har myndighet til å reise innsigelse mot planer som svekker grunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget legger til grunn at eventuelle sluttbehandlinger i departementet av arealplaner der Sametinget har reist innsigelse skjer i henhold til Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget.

Sametinget konstaterer at Sametingets innsigelsesmyndighet er et viktig skritt for å gjennomføre statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjoner for tiltak av direkte betydning for samene og for offentligrettslig deltaking ved bruk, forvaltning og vern av naturressursene, jf. ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og 15 nr. 1.

Sametinget konstaterer at det kan vedtas statlige planretningslinjer for sikringen av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv og at slike planretningslinjer bare kan vedtas etter konsultasjoner med og samtykke fra Sametinget.

Sametinget konstaterer at kommunene som planmyndighet skal sikre en aktiv medvirkning fra samiske lokalsamfunn og interesser i planprosessene i henhold til ILO-konvensjonen artikkel 6 og FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 artikkel 27.

Sametinget framhever betydningen av at reindriftas arealbruk synliggjøres og styrkes i all planlegging med arealformålet "Landbruks- natur- og friluftsmål, samt reindrift" – LNFR-område.

Sametinget forutsetter at de nye oppgavene som følger av ny plan- og bygningslov følges opp med en budsjettmessig styrking av Sametinget. Skal Sametinget ha forutsetning for å være en reell konsultasjonspart og deltaker i den offentligrettslige arealforvaltningen i henhold til ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og 15 må den administrative og faglige kapasiteten styrkes vesentlig. Nødvendigheten av budsjettmessig styrking av Sametinget må også ses i sammenheng med de nye oppgavene Sametinget har i forbindelse med vernearbeid i samiske områder, jf. Avtale om retningslinjer for vern etter naturvernloven i samiske områder.

Sametinget vil framheve at det har vært gjennomført en god og effektiv konsultasjonsprosess med Miljøverndepartementet i denne saken.

Sametinget forutsetter at det ikke foretas substansielle endringer i lovframlegget for de områder hvor det har vært ført konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget.

Sametinget gir på denne bakgrunn sitt samtykke til lovforslaget til plandelen i ny plan- og bygningslov for de områder det har vært konsultert Det vises til Miljøverndepartementets dokument av 23.04.07 med utkast til ny plandel av plan- og bygningsloven med merknader, samt omtale av samiske interesser. Det vises videre til Sametingsrådets vedtak i sak 060/07.

Sametinget konstaterer at plandelen i ny plan- og bygningslov styrker ivaretagelsen av samiske interesser ved all arealplanlegging. Alle planer etter plan- og bygningsloven skal ha som et formål å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Loven anerkjenner dermed også tradisjonelle samiske utmarksnæringer.

Sametinget vil framheve at loven innebærer en styrket anerkjennelse av Sametinget som forvalter av de samiske verdiene ved at Sametinget har myndighet til å reise innsigelse mot planer som svekker grunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget legger til grunn at eventuelle sluttbehandlinger i departementet av arealplaner der Sametinget har reist innsigelse skjer i henhold til Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget.

Sametinget konstaterer at Sametingets innsigelsesmyndighet er et viktig skritt for å gjennomføre statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjoner for tiltak av direkte betydning for samene og for

offentligrettslig deltaking ved bruk, forvaltning og vern av naturressursene, jf. ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og 15 nr. 1.

Sametinget konstaterer at det kan vedtas statlige planretningslinjer for sikringen av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv og at slike planretningslinjer bare kan vedtas etter konsultasjoner med og samtykke fra Sametinget.

Sametinget konstaterer at kommunene som planmyndighet skal sikre en aktiv medvirkning fra samiske lokalsamfunn og interesser i planprosessene i henhold til ILO-konvensjonen artikkel 6 og FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 artikkel 27.

Sametinget framhever betydningen av at reindriftas arealbruk synliggjøres og styrkes i all planlegging med arealformålet "Landbruks- natur- og friluftsførmål, samt reindrift" – LNFR-område.

Sametinget forutsetter at de nye oppgavene som følger av ny plan- og bygningslov følges opp med en budsjettmessig styrking av Sametinget. Skal Sametinget ha forutsetning for å være en reell konsultasjonspart og deltaker i den offentligrettslige arealforvaltningen i henhold til ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og 15 må den administrative og faglige kapasiteten styrkes vesentlig. Nødvendigheten av budsjettmessig styrking av Sametinget må også ses i sammenheng med de nye oppgavene Sametinget har i forbindelse med vernarbeid i samiske områder, jf. Avtale om retningslinjer for vern etter naturvernloven i samiske områder.

Sametinget vil framheve at det har vært gjennomført en god og effektiv konsultasjonsprosess med Miljøverndepartementet i denne saken.

Sametinget forutsetter at det ikke foretas substansielle endringer i lovframlegget for de områder hvor det har vært ført konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget.

Sametinget gir på denne bakgrunn sitt samtykke til lovforslaget til plandelen i ny plan- og bygningslov for de områder det har vært konsultert om og som framkommer i dokument oversendt fra Miljøverndepartementet 23.04.07.

Sametinget har mottatt forslag til ny Plan- og bygningslov for behandling fra Miljøverndepartementet. Forslaget er en slutføring av arbeidet som har pågått siden oppnevningen av Planlovutvalget av 1998. Planlovutvalget avga to delutredninger. Sametingsrådet avga høringsuttalelse til delutredning 1 i 2001 (sak R 68/01), og Sametingets plenum avga høringsuttalelse i 2004 (sak 007/04).

Komiteen har ingen forslag eller merknader til saken og tilrår Sametinget å vedta følgende:

Sametinget støtter Sametingsrådets forslag til innstilling.

Av 43 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

om og som framkommer i dokument oversendt fra Miljøverndepartementet 23.04.07.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling:

Innledning

Sametinget har mottatt forslag til ny Plan- og bygningslov for behandling fra Miljøverndepartementet. Forslaget er en slutføring av arbeidet som har pågått siden oppnevningen av Planlovutvalget av 1998. Planlovutvalget avga to delutredninger. Sametingsrådet avga høringsuttalelse til delutredning 1 i 2001 (sak R 68/01), og Sametingets plenum avga høringsuttalelse i 2004 (sak 007/04).

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ingen forslag eller merknader til saken og tilrår Sametinget å vedta følgende:

Sametinget støtter Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Nærings- og kulturkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Kirsten Appfjell-Eira, saksordfører	
2	Arild Pettersen Inga	
3	Tor Mikalsen	
4	Kirsti Guvsám	
5	Per Andersen Bæhr	
6	Bjarne Store-Jakobsen	
7	Kirsten Appfjell-Eira, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Det vises til Miljøverndepartementets dokument av 23.04.07 med utkast til ny plandel av plan- og bygningsloven med merknader, samt omtale av samiske interesser. Det vises videre til Sametingsrådets vedtak i sak 060/07.

Sametinget konstaterer at plandelen i ny plan- og bygningslov styrker ivaretagelsen av samiske interesser ved all arealplanlegging. Alle planer etter plan- og bygningsloven skal ha som et formål å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Loven anerkjenner dermed også tradisjonelle samiske utmarksnæringer.

Sametinget vil framheve at loven innebærer en styrket anerkjennelse av Sametinget som forvalter av de samiske verdiene ved at Sametinget har myndighet til å reise innsigelse mot planer som svekker grunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget legger til grunn at eventuelle sluttbehandlinger i departementet av arealplaner der Sametinget har reist innsigelse skjer i henhold til Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget.

Sametinget konstaterer at Sametingets innsigelsesmyndighet er et viktig skritt for å gjennomføre statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjoner for tiltak av direkte betydning for samene og for

offentligrettslig deltaking ved bruk, forvaltning og vern av naturressursene, jf. ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og 15 nr. 1.

Sametinget konstaterer at det kan vedtas statlige planretningslinjer for sikringen av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv og at slike planretningslinjer bare kan vedtas etter konsultasjoner med og samtykke fra Sametinget.

Sametinget konstaterer at kommunene som planmyndighet skal sikre en aktiv medvirkning fra samiske lokalsamfunn og interesser i planprosessene i henhold til ILO-konvensjonen artikkel 6 og FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 artikkel 27.

Sametinget framhever betydningen av at reindriftas arealbruk synliggjøres og styrkes i all planlegging med arealformålet "Landbruks- natur- og friluftformål, samt reindrift" – LNFR-område.

Sametinget forutsetter at de nye oppgavene som følger av ny plan- og bygningslov følges opp med en budsjettmessig styrking av Sametinget. Skal Sametinget ha forutsetning for å være en reell konsultasjonspart og deltaker i den offentligrettslige arealforvaltningen i henhold til ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 og 15 må den administrative og faglige kapasiteten styrkes vesentlig. Nødvendigheten av budsjettmessig styrking av Sametinget må også ses i sammenheng med de nye oppgavene Sametinget har i forbindelse med vernarbeid i samiske områder, jf. Avtale om retningslinjer for vern etter naturvernloven i samiske områder.

Sametinget vil framheve at det har vært gjennomført en god og effektiv konsultasjonsprosess med Miljøverndepartementet i denne saken.

Sametinget forutsetter at det ikke foretas substansielle endringer i lovframlegget for de områder hvor det har vært ført konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget.

Sametinget gir på denne bakgrunn sitt samtykke til lovforslaget til plandelen i ny plan- og bygningslov for de områder det har vært konsultert om og som framkommer i dokument oversendt fra Miljøverndepartementet 23.04.07

Behandlingen av saken ble avsluttet 24.05.07 kl. 16.40

Originalspråk: Norsk

Sak 25/07

Finnmarkseiendommens kontrollkomite - oppnevning av nytt medlem

Arkivsaknr.
07/108

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	11.04.07	R 052/07
komiteen	7.-11.05.07	
Sametingets plenum	21.-25.05.07	25/07

Saken påbegynt torsdag 24.05.07 kl. 16.40

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Sametingsrådet	Sak R 052/07
2	27.02.07	Kristin Normann	Eretcealkin
3	27.02.07	Ole Henrik Magga	Eretcealkin
4	07.12.05	Sametingets plenum	Sak 56/05 Oppnevning av Finnmarkseiendommens styre og kontrollkomiteen. Lokalisering av Finnmarkseiendommen, Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark
5	26.10.05	Sametingsrådet	Sak R 110/05 Oppnevning av Finnmarkseiendommens styre og kontrollkomiteen. Lokalisering av Finnmarkseiendommen, Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget fritar Ole Henrik Magga fra vervet som medlem av Finnmarkseiendommens kontrollkomite.

Sametinget oppnevner ..... som nytt medlem til Finnmarkseiendommens kontrollkomite.

Valgkomiteens innstilling:

Sametinget fritar Ole Henrik Magga fra vervet som medlem av Finnmarkseiendommens kontrollkomite.

Sametinget oppnevner Jan Erik Henriksen, Alta, som nytt medlem til Finnmarkseiendommens kontrollkomite.

III Votering

Av 43 representanter var 38 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Valgkomiteens innstilling, første avsnitt ble enstemmig vedtatt.
- Valgkomiteens innstilling, andre avsnitt ble vedtatt med 36 stemmer mot 2 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble fremmet følgende protokolltilførsel i denne saken:

Protokolltilførsel fra Klar Samisk Røst v. Janoš Trosten og Fastboende liste v. Isak Mathis O. Hætta

Finnmarkseiendommens kontrollkomite – oppnevning av nytt medlem

For å styrke kvinnenenes muligheter i de politiske organer, som i Sametinget, hadde vi håpet at man hadde valgt inn en kvinne i kontrollkomiteen.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Magnhild Mathisen, saksordfører	
2	Janoš Trosten Janoš Trosten	John Harald Skum
3	Magnhild Mathisen	
4	Isak Mathis O. Hætta	

VI Sametingets vedtak

Sametinget fritar Ole Henrik Magga fra vervet som medlem av Finnmarkseiendommens kontrollkomite.

Sametinget oppnevner Jan Erik Henriksen, Alta, som nytt medlem til Finnmarkseiendommens kontrollkomiteen.

Behandlingen av saken ble avsluttet 24.05.07 kl. 16.55

Originalspråk: Norsk

Sak 26/07

Endring av hovedavtalen for duodjinæringen

Arkivsaknr.
06/3799

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	14.04.07	R 049/07
komiteen	7.-11.05.07	
Sametingets plenum	21.-25.05.07	26/07

Saken påbegynt onsdag 25. mai 2007 kl. 09.00

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	14.04.07	Sametingsrådet	Sak R 049/07
2	19.03.07	Sámiid duodji, Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget	Hovedavtale for duodjinæringen, med endringer av 19.03.07
3	30.06.06	Sámiid duodji	Endring av hovedavtalen § 7 faglig utvalg
4	29.03.05		Hovedavtale for duodjinæringen
5	01.06.05	Sametingets plenum	Sak 29/05 Hovedavtalen for duodjinæringen

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

I henhold til Hovedavtalens § 11 godkjenner Sametinget endringer i Hovedavtalen for duodjinæringen av 19. mars 2007. Endringene trer i kraft fra 01.01.08.

Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling:

Innledning

Hovedavtalen for duodjinæringen har vært i funksjon siden 29.03.05.

Hovedavtalen skisserer retten til forhandlinger med Sametinget, hvem som er parter, hva som skal forhandles om, hvilke krav og ansvar partene har, samt ramme og struktur i duodjeforhandlingene.

Hovedavtalen er grunnlaget for duodjiforhandlinger og skal vedtas i Sametingets plenum. På grunnlag av hovedavtalen og økonomisk rapport gjennomfører partene de årlige forhandlingene om en næringsavtale for duodji.

Det er foretatt mindre endringer i hovedavtalen.

Merknader

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Synnøve Solbakken-Härkönen, Jon Harald Skum, Tor Dalseng, Ingolf Kvandahl, Kjersti Myrnes Balto og Nils Djupen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), Jørn Are Gaski, Terje Balandin, Josef Vedbugnes, Hilde Anita Nyvoll og Per-Ivar Henriksen, Klar samisk røst (Ksr), János Trosten, Samer bosatt i Sør-Norge (Sbs), Johan Mikkel Sara anser duodji som en sentral, kulturbærende samisk næring. Det er viktig å arbeide med rekruttering til næringen. Komiteen mener det er viktig å tenke langsiktig i forhold til rekruttering av fremtidige næringsutøvere.

En måte å styrke fremtidig rekruttering på kan være å sikre muligheter til drift av lokale duodjiverksted over duodjiavtalen. Lokale duodjiverksted er viktige arenaer hvor mange barn og unge får sin første innføring i duodji. Dette er spesielt viktig i områder hvor duodji som næring står særdeles svakt.

Komiteen ber duodjiorganisasjonene Sámiid duodji og Duojáruid ealáhussearvi vurdere om det er ønskelig å gi støtte til lokale duodjiverksted over duodjiavtalen.

Komiteen forventer at Sametinget sørger for at det utarbeides retningslinjer for tilskudd til næringsorganisasjoner og at partene i hovedavtalen for duodjinæringen følger disse retningslinjene.

Sametinget har i rapport fra sept. 2004 synliggjort konsekvenser av fritak for utgående moms. Komiteen ber Sametinget om å arbeide videre for å få til en løsning med redusert moms på duodjiprodukter.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen ikke flere merknader eller forslag og råar Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	John Harald Skum, saksordfører	
2	Per Ivar Henriksen	Ak
	Per Ivar Henriksen	János Trosten
3	Kjersti Myrnes Balto	
4	Per Edvin Varsi	
5	Olaf Eliassen	
6	Synnøve Solbakken-Härkönen	
7	Terje Tretnes	
8	Magnhild Mathisen	
9	Per Andersen Bæhr	Josef Vedhugnes
	Per Andersen Bæhr	
10	Aili Keskitalo	
	John Harald Skum	

VI Sametingets vedtak

I henhold til Hovedavtalens § 11 godkjenner Sametinget endringer i Hovedavtalen for duodjinæringen av 19. mars 2007. Endringene trer i kraft fra 01.01.08.

Behandlingen av saken ble avsluttet 25.04.07 kl.09.40.

Originalspråk: Norsk

Sak 27/07 Reglement for sametingets politiske nivå - revidering

Arkivsaknr.
06/4558

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Møtelederskapet	25.04.07	04/07
Plan- og finanskomiteen	7.-11.05.07	PFK 006/07
Sametingets plenum	21.-25.05.07	27/07

Saken påbegynt onsdag 25. mai 2007 kl. 09.40

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	25.04.07	Møtelederskapet	Sak 04/07
2	01.03.2006		Reglement for Sametingets politiske nivå
3			KS – om tapt arbeidsfortjeneste i kommuneloven
4	23.11.2006	Willy Ørnebakk	Vedrørende Sametingets tilskuddstyre – pkt. 2 i brevet om godtgjørelse for møter i komité- og plenumsuka.

II Forslag og merknader

Møtelederskapets forslag til innstilling:

Reglement for Sametingets politiske nivå

Pkt. 2.1.2 foreslås endret til å lyde som følger:

2.1.2 For møtelederskapet

Plenumsleder har samme årsgodtgjørelse som visepresidenten.

Godtgjørelsen utbetales som lønn.

Møtelederskapets øvrige medlemmer har en årsgodtgjørelse som øvrige faste representanter etter 2.1.6 og variable godtgjørelser etter 2.2.1 med unntak av godtgjørelsen for aktiv deltakelse i plenumsmøtet, der det utbetales to – 2 – ganger satsen.

Andre ledd i pkt. 2.1.4 foreslås endret til å lyde som følger:

Som gruppeleder i Sametinget forstås den som er utnevnt som leder for en gruppe – en sammenlutning av representanter på en eller flere personer. Status som gruppe i henhold til dette reglement har den gruppen som har levert inn dokumentasjon på etableringen av gruppen til møtelederskapet innen 01.11. det året et nytt sameting konstitueres. Statusen gjelder fra denne dato og ut valgperioden, med mindre et nytt sametingsråd velges senere i valgperioden og gruppesammensetningene i Sametinget endres som en følge av dette. Da gjelder statusen som gruppe for eventuelle nye grupper fra 01.01. det påfølgende året.

Ovennevnte status som gruppe gjelder også ved tildelingen av gruppesekretærmidler og opposisjonsmidler.

Pkt. 2.2.1 foreslås endret til å lyde som følger:

2.2.1 For aktiv deltakelse i det politiske arbeidet knyttet til gruppe-, komité- og plenumsmøtene

Faste representanter og innkalte vararepresentanter, med unntak av plenumsleder og medlemmene i Sametingsrådet, godtgjøres for aktiv deltakelse i ett gruppemøte i tilknytning til hvert komitémøte, komitémøter, ett gruppemøte i tilknytning til hvert plenumsmøte og plenumsmøter etter følgende satser:

telefonmøter på inntil 30 minutter	Kr 200
møte i plenum eller komité, pr dag inntil 4 timer	Kr 800
møte i plenum eller komité, pr dag over 4 timer	Kr 1 200
pr gruppemøte	Kr 1 550

Representanter som mottar godtgjørelse for hele dager, enten for gruppemøte eller komité- og plenumsmøte utover 4 timer, har ikke krav på ytterligere godtgjørelser selv om de deltar på andre møter, når disse er knyttet til saksbehandlingen i plenum.

Nytt pkt. 2.2.2 som foreslås å lyde som følger:

2.2.2 For kontrollkomiteen

Leder i kontrollkomiteen har en årsgodtgjørelse som øvrige faste representanter på kr. 54 000 med et tillegg på kr. 18 000 pr år.

For deltakelse i møter i Kontrollkomiteen godtgjøres leder og øvrige medlemmer etter de til enhver tid gjeldende satser og vilkår i Regulativ for godtgjørelse mv til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg, jf. statens personalthåndbok.

Pkt. 2.2.2 foreslås endret til pkt. 2.2.3

Pkt. 2.2.3 foreslås endret til pkt 2.2.4

Pkt. 2.4 foreslås endret til å lyde som følger:

2.4 Om tapt arbeidsfortjeneste

Vervet som sametingsrepresentant er et offentlig verv der det både er møteplikt og møterett. Dermed følger også at sametingsrepresentanter har rett til permisjon fra sitt ordinære arbeid i det omfang det er nødvendig på grunn av pliktene i Sametinget eller organer underlagt Sametinget.

Ansatte i offentlig sektor har dessuten krav på permisjon med lønn, vanligvis i inntil 12 dager pr kalenderår.

Samlet utbetaling pr dag i tapt arbeidsfortjeneste kan ikke utgjøre mer enn kr. 2 000,- inkludert legitimert og ulegitimert tapt arbeidsfortjeneste. Denne regelen gjelder både lønsmottakere og selvstendig næringsdrivende og beløpsgrensen gjelder uansett type krav; refusjonskrav, egne krav eller regning fra stedfortreder.

- Med begrepet *lønsmottaker* forstås i dette reglement den som mottar lønnsinntekt. Med begrepet *selvstendig næringsdrivende* forstås den som har inntekt av næringsvirksomhet.
-
- *Næringsinntekt* defineres som det beløp som oppføres i selvangivelsen under punkt 2.7. Netto inntekt fra næring.

2.4.1 Legitimert tapt arbeidsfortjeneste

Legitimert tapt arbeidsfortjeneste dekkes med inntil kr 2 000 pr dag og ytes til den som kan dokumentere et faktisk tap av arbeidsinntekten.

På bakgrunn av foretatt lønnstrekk

Krav om tapt arbeidsfortjeneste fra ansatte i offentlig eller privat sektor på bakgrunn av foretatt lønnstrekk skal dokumenteres som følger:

- bekreftelse fra arbeidsgiver med firmaets navn og adresse, arbeidstid, tidsrommet det er trukket for, satsen pr time eller dag inkludert sosiale utgifter
- lønsslipp fra arbeidsgiver(e) som viser at trekk i lønn er foretatt
-

Ansatte i offentlig sektor skal i tillegg legge ved en oppstilling som viser at dagene vedkommende har rett til permisjon med lønn, faktisk er brukt opp. Avregningen av disse dagene gjøres fra kalenderårets start.

På bakgrunn av et refusjonskrav fra arbeidsgiver

Sametinget kan utbetale tapt arbeidsfortjenesten direkte til arbeidsgiver på bakgrunn av et refusjonskrav. Kravet må inneholde følgende dokumentasjon:

- arbeidsgivers navn og adresse
- tidsrom det kreves refusjon for med angivelse av hvilke møter/oppdrag i Sametinget det gjelder
- sats pr time eller dag inkludert sosiale utgifter
-
- Sametinget kan kreve dokumentasjon av årslønn ved kopi av selvangivelse.

Refusjonskrav skal sendes Sametinget så snart som mulig, og senest to måneder etter at oppdraget er fullført.

Arbeidsgiver i offentlig sektor skal i tillegg legge ved en oppstilling som viser at dagene den ansatte har rett til permisjon med lønn for, faktisk er brukt opp. Avregningen av disse dagene gjøres fra kalenderårets start.

For selvstendig næringsdrivende

Selvstendig næringsdrivende kan tilstås dekning for tap av inntekt med inntil kr. 2 000 pr dag. For å oppnå høyeste sats på kr. 2 000 må det dokumenteres med en skattbar netto næringsinntekt på kr. 200 000. Dette gir en sats pr dag for tap av inntekt for selvstendig næringsdrivende på 1 % av netto skattbar næringsinntekt som er avrundet til nærmeste 5 tusen.

Krav om tapt arbeidsfortjeneste fra selvstendig næringsdrivende skal dokumenteres alternativt som følger:

- Utskrift av foregående års ligning og næringsoppgave for å fastsette næringsinntekt, jf. definisjon av næringsinntekt ovenfor.
- Kopi av lønsslipp til stedfortreder eller regning for utført arbeid, som Sametinget dekker med inntil kr. 2 000 pr dag.

2.4.2 Ulegitimert tapt arbeidsfortjeneste

Hjemmeværende, studenter, pensjonister og andre som ikke kan dokumentere tapt arbeidsfortjeneste, kan godtgjøres med kr 800 pr dag. Godtgjørelsen reduseres med størrelsen på eventuelt lønnet arbeid, avrundet til nærmeste 5 %.

Lønnsinntakere som arbeider i en deltidsstilling kan godtgjøres med ulegitimert tapt arbeidsfortjeneste etter satsen på kr. 800 i prosentvis forhold til stillingen, avrundet til nærmeste 5 %.

Selvstendig næringsdrivende kan godtgjøres med kr 800 pr dag i ulegitimert tapt arbeidsfortjeneste. Godtgjørelsen reduseres med størrelsen på eventuelt annet lønnet arbeid, avrundet til nærmeste 5 %.

Beløp som kan tilstås i udokumentert tapt arbeidsfortjeneste etter ovennevnte bestemmelser beregnes etter følgende regel:

kr 800 minus (kr. 800 ganger prosent av stilling i lønnet arbeid)

Ved lønnet arbeid i mer enn 80 % stilling avskjæres retten til ulegitimert tapt arbeidsfortjeneste.

Forslag til innstilling fra Josef Vedhugnes og Vibeke Larsen

Første ledd i pkt. 2.1.4 foreslås endret til å lyde som følger:

2.1.4 For de politiske gruppene

Gruppeledernes godtgjørelse utgjør som følger:

- Årsgodtgjørelse som øvrige faste representanter etter 2.1.6 med et tillegg på kr. 12 000 pr år. I denne godtgjørelsen inngår også godtgjørelse for eventuelle utgifter til telefon.
- Godtgjørelse på kr. 3000 pr år pr representant for øvrig i gruppen.
- Variable godtgjørelser som til øvrige faste representanter etter 2.2.1, men med en fordelingsnøkkel spesielt for gruppelederne, som utgjør en komma sju – 1,7 – ganger satsen.

Plan- og finanskomiteens innstilling:

Merknader

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Roger Pedersen, Ann-Mari Thomassen, Kirsti Guvsám, Aili Keskitalo og Miriam Paulsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), Vibeke Larsen, Egil Olli, Sten Erling Jønsson, Åge B. Pedersen og Magnhild Mathisen, Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/SáB), Gunn-Britt Retter, Finnmarkslista (FIN), Toril Bakken og Samefolkets parti (SáB), Terje Tretnes, har følgende merknad:

Komiteen ser behovet for en helhetlig revidering av reglementet for sametingets politiske nivå, med hovedformål å gjøre reglementet lettfattelig både for representantene og administrasjonen.

Møtelederskapet bør av den grunn vurdere ulike måter å godtgjøre aktiv møtedeltakelse og erstatning av tapt arbeidsfortjeneste spesielt innenfor selvstendig næringsvirksomhet. Dessuten vurdere studenters og uføreberettigtes økonomiske situasjon ved deltakelse i Sametingets politiske arbeid. I samme revidering bør det også vurderes virkninger og muligheter for å gjøre godtgjørelser pensjonsgivende.

Forslag

Forslag fra hele komiteen:

Forslag 1

Første ledd i pkt 2.1.4 foreslås endret til å lyde som følger:

2.1.4 For de politiske gruppene.

Gruppeleder har en godtgjørelse som øvrige representanter på kr. 54.000 med et tillegg på kr. 46.000 pr år, samt godtgjørelse pr. representant for øvrig i gruppen kr. 3000 pr. år. I denne godtgjørelsen inngår også godtgjørelse for eventuell utgifter til telefon.

Ved fravær uten gyldig grunn skal det trekkes i den faste godtgjørelsen.

Pkt 2.1.6 foreslås endret til å lyde som følger:

2.1.6 For øvrige faste representanter.

Sametingets faste representanter, med unntak av medlemmene i Sametingsrådet og plenumsleder, har en årsgodtgjørelse på kr. 54.000. I denne godtgjørelsen inngår også godtgjørelse for eventuelle utgifter til telefon.

Ved fravær uten gyldig grunn skal det trekkes i den faste godtgjørelsen.

Pkt 2.2.1 Foreslås endret til å lyde som følger:

2.2.1 For aktiv deltakelse i det politiske arbeidet knyttet til gruppe-, komité- og plenumsmøtene.

Faste representanter og innkalte vararepresentanter, med unntak av plenumsleder og medlemmene i Sametingsrådet, godtgjøres for aktiv deltakelse i ett gruppemøte i tilknytning til hvert komitémøte, komitemøter, ett gruppemøte i tilknytning til hvert plenumsmøte, plenumsmøter etter følgende satser:

telefonmøter på inntil 30 minutter Kr 200
møte i plenum eller komité, pr dag inntil 4 timer Kr 800
møte i plenum eller komité, pr dag over 4 timer Kr 1 200
pr gruppemøte Kr 1 550

Representanter som mottar godtgjørelse for hele dager, enten for gruppemøte eller komité- og plenumsmøte utover 4 timer, har ikke krav på ytterligere godtgjørelser selv om de deltar på andremøter, når disse er knyttet til saksbehandlingen i plenum.

Nytt pkt 2.2.3

Pkt 2.2.3. For tilskuddstyret

Leder i tilskuddstyret har en godtgjørelse som øvrige representanter på kr. 54.000 med et tillegg på kr. 18.000 pr år.

For deltakelse i møter i Tilskuddstyret godtgjøres leder og øvrige medlemmer etter de til enhver tid gjeldende satser og vilkår i Regulativ for godtgjørelse til leder, medlemmer og sekretær i utvalg, jf. Statens personallånbok.

Pkt 2.2.2 foreslås endret til pkt 2.2.4

Pkt 2.2.3 foreslås endret til pkt 2.2.5

Pkt 2.4 Om tapt arbeidsfortjeneste

Sametinget slutter seg ikke til møtelederskapets innstilling om revidering av pkt 2.4 på nåværende tidspunkt.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råar Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig møtelederskapets forslag til innstilling.

Forslag 2, representant Isak Mathis O. Hætta, Fastboende liste

Om tapt arbeidsfortjeneste

Punkt 2.4.1 - For selvstendig næringsdrivende, jamfør Møtelederskapets innstilling:

Hele kapittel 2.4 strykes, slik som det fremgår av innstillingen fra en samlet Plan- og finanskomite.

Nytt forslag, som innebærer en økning fra kr. 2.000 til kr. 4.000 per dag for tapt arbeidsfortjeneste for selvstendig næringsdrivende:

Forslag:

"Selvstendig næringsdrivende kan tilstå dekning for tap av inntekt med inntil kr. 4.000 pr. dag."

III Votering

Av 43 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Isak Mathis O. Hætta's forslag ble forkastet med 33 stemmer. 2 stemte for.
- Plan- og finanskomiteens forslag 1 ble vedtatt med 34 stemmer mot 1 stemme.
- Komiteens tilrådning ble vedtatt med 34 stemmer mot 1 stemme.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Miriam Paulsen, saksordfører	Jánoš Trosten
	Miriam Paulsen	
2	Egil Olli	
3	Olaf Eliassen	
4	Bjarne Store-Jakobsen	Josef Vedhugnes
5	Jánoš Trosten	Aili Keskitalo
		Egil Olli
	Jánoš Trosten	
	Bjarne Store-Jakobsen	
6	Isak Mathis O. Hætta	Egil Olli
		Roger Pedersen
		Per Andersen Bæhr
	Isak Mathis O. Hætta	
7	Kirsti Guvsám	
8	Arild Pettersen Inga	
9	Aili Keskitalo	Josef Vedhugnes
		Jánoš Trosten
	Aili Keskitalo	
10	Kirsten Appfjell-Eira	Jánoš Trosten
	Kirsten Appfjell-Eira	
	Miriam Paulsen	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Reglement for Sametingets politiske nivå

2.1.2 For møtelederskapet

Plenumsleder har samme årsgodtgjørelse som visepresidenten.

Godtgjørelsen utbetales som lønn.

Møtelederskapets øvrige medlemmer har en årsgodtgjørelse som øvrige faste representanter etter 2.1.6 og variable godtgjørelser etter 2.2.1 med unntak av godtgjørelsen for aktiv deltakelse i plenumsmøtet, der det utbetales to – 2 – ganger satsen.

2.1.4 For de politiske gruppene.

Gruppeleder har en godtgjørelse som øvrige representanter på kr. 54.000 med et tillegg på kr. 46.000 pr år, samt godtgjørelse pr. representant for øvrig i gruppen kr. 3000 pr. år. I denne godtgjørelsen inngår også godtgjørelse for eventuell utgifter til telefon.

Ved fravær uten gyldig grunn skal det trekkes i den faste godtgjørelsen.

Som gruppeleder i Sametinget forstås den som er utnevnt som leder for en gruppe – en sammenlutning av representanter på en eller flere personer. Status som gruppe i henhold til dette reglement

har den gruppen som har levert inn dokumentasjon på etableringen av gruppen til møtelederskapet innen 01.11. det året et nytt sameting konstitueres. Statusen gjelder fra denne dato og ut valgperioden, med mindre et nytt sametingsråd velges senere i valgperioden og gruppesammensetningene i Sametinget endres som en følge av dette. Da gjelder statusen som gruppe for eventuelle nye grupper fra 01.01. det påfølgende året.

Ovennevnte status som gruppe gjelder også ved tildelingen av gruppesekretærmidler og opposisjonsmidler.

2.1.6 For øvrige faste representanter.

Sametingets faste representanter, med unntak av medlemmene i Sametingsrådet og plenumsleder, har en årsgodtgjørelse på kr. 54.000. I denne godtgjørelsen inngår også godtgjørelse for eventuelle utgifter til telefon.

Ved fravær uten gyldig grunn skal det trekkes i den faste godtgjørelsen.

2.2.1 For aktiv deltakelse i det politiske arbeidet knyttet til gruppe-, komité- og plenumsmøtene.

Faste representanter og innkalte vararepresentanter, med unntak av plenumsleder og medlemmene i Sametingsrådet, godtgjøres for aktiv deltakelse i ett gruppemøte i tilknytning til hvert komitémøte, komitémøter, ett gruppemøte i tilknytning til hvert plenumsmøte og plenumsmøter etter følgende satser:

telefonmøter på inntil 30 minutter	Kr 200
møte i plenum eller komité, pr dag inntil 4 timer	Kr 800
møte i plenum eller komité, pr dag over 4 timer	Kr 1 200
pr gruppemøte	Kr 1 550

Representanter som mottar godtgjørelse for hele dager, enten for gruppemøte eller komité- og plenumsmøte utover 4 timer, har ikke krav på ytterligere godtgjørelser selv om de deltar på andre møter, når disse er knyttet til saksbehandlingen i plenum.

2.2.2 For kontrollkomiteen

Leder i kontrollkomiteen har en årsgodtgjørelse som øvrige faste representanter på kr. 54 000 med et tillegg på kr. 18 000 pr år.

For deltakelse i møter i Kontrollkomiteen godtgjøres leder og øvrige medlemmer etter de til enhver tid gjeldende satser og vilkår i Regulativ for godtgjørelse mv til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg, jf. statens personallhåndbok.

Pkt 2.2.3. For tilskuddstyret

Leder i tilskuddstyret har en godtgjørelse som øvrige representanter på kr. 54.000 med et tillegg på kr. 18.000 pr år

For deltakelse i møter i Tilskuddstyret godtgjøres leder og øvrige medlemmer etter de til enhver tid gjeldende satser og vilkår i Regulativ for godtgjørelse til leder, medlemmer og sekretær i utvalg, jf. Statens personallhåndbok.

Pkt 2.2.2 endres til pkt 2.2.4

Pkt 2.2.3 endres til pkt 2.2.5

Pkt 2.4 Om tapt arbeidsfortjeneste

Sametinget slutter seg ikke til møtelederskapets innstilling om revidering av pkt 2.4 på nåværende tidspunkt.

Behandlingen av saken ble avsluttet 25.05.07 kl. 10.40.

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 01.03.2010

Møtelederskapet

Josef Vedhugnes
leder

Tone Finnesen

Susanne Amalie Andersen

Klemet Erland Hætta